

Μαξιμαλισμοί στη σκιά του Μεγάλου Αλεξάνδρου

Του **ΝΙΚΟΥ ΒΑΤΟΠΟΥΛΟΥ**

Το πάθος που γεννήθηκε γύρω από τη συναυλία του Αντώνη Ρέμου στη Θεσσαλονίκη είναι ενδεικτικό της εποχής μας. Αντικειμενικά δεν προκύπτει μείζον ζήτημα από τη χωροθέτηση ενός μουσικού γεγονότος σε δημόσιο χώρο, εφόσον αυτό έχει διάρκεια λίγων ωρών και οργανώνεται σύμφωνα με τον νόμο και τις ισχύουσες διατάξεις. Η πιο ενδιαφέρουσα παράμετρος είναι ενδοχόμενως η εκατέρωθεν υπερβολή. Επιδιώκοντας τη φαντασμαγορία μιας συναυλίας-θεάματος, οι διοργανωτές της εντάσσουν στη σκηνογραφία της το άγαλμα του Μεγάλου Αλεξάνδρου, έργο του γλυπτή Βαγγέλη Μουστάκα (1930-2025). Το γλυπτό, ένα από τα εμβλήματα της Θεσσαλονίκης, ανάμεσα στον Λευκό Πύργο και τις «Ομπρέλες» του Ζογγολόπουλου, εντάσσεται στη νεότερη σκηνογραφία της πόλης όπως αυτή διαμορφώθηκε από τη δεκαετία του '70 και μετά.

Η συμπερίληψη του «Μεγάλου Αλεξάνδρου» στο μουσικό σόου του Αντώνη Ρέμου έχει στοιχεία κωμικά, στοιχεία ουδέτερα και στοιχεία διπλής αναγνώσης. Αυτά τα τελευταία διαμόρφωσαν ένα κλίμα. Τα πράγματα θα ήταν απλά αν είχε επιλεγεί ένας άλλος χώρος, π.χ. ένα γήπεδο. Θα ήταν επίσης πιο μετριοσιμένες οι αντιδράσεις για τη χωροθέτηση αν είχε αποφευχθεί η σύμπλευση του «Μεγάλου Αλεξάνδρου» με την επέτειο των 30 χρόνων καριέρας του Αντώνη Ρέμου. Προβάλλει κανείς στην οθόνη της φαντασίας τα πλάνα με την πλήρη σκηνογραφία και αντιλαμβάνεται ότι έχουμε να κάνουμε με έναν ιδιότυπο μαξιμαλισμό.

Επί της ουσίας δεν βλέπω να υπάρχει ζήτημα αισθητικής τάξεως, διότι αν αυτό πρυτάνευε, θα είχαμε να κάνουμε με μια άλλου είδους συζήτηση. Θεωρητικά μια τέτοια συζήτηση θα είχε κριτήρια άσχετα από τη θεσμική στά-

ση που καλούνται να κρατήσουν όσοι εμπλέκονται. Είναι βέβαιο πως η συναυλία του Αντώνη Ρέμου θα ικανοποιήσει τους χιλιάδες θαυμαστές του και πως σε λίγες ημέρες το όλο θέμα θα έχει ξεχαστεί. Αλλά ζητήματα της επικαιρότητας θα καταλάβουν τις πρώτες θέσεις.

Υπάρχει, όμως, το δίχως άλλο ένα θέμα διαχείρισης του δημόσιου χώρου. Είναι ένα θέμα που έρχεται και επανέρχεται και θα καθίσταται πιο επιτακτικό στο μέλλον. Αυτό συμβαίνει για μια σειρά από λόγους. Ένας από αυτούς είναι η ακαλίνωτη επιθυμία των διοργανωτών θεαμάτων μεγάλου διαμετρήματος για τον εντυπωσιασμό και τη διάχυση των εικόνων. Ένας άλλος λόγος προέρχεται από την αντίπερα όχθη των ολιγότερων, αριθμητικά, υποστηρικτών της θεσμικής προστασίας της αστικής ζωής από φωτορρύπανση, ηχορρύπανση και συγκεντρώσεις πλήθους σε πυκνό ιστό κοντά σε κατοικίες. Μια άλλη κατηγορία αφορά τους υπερασπιστές των αστικών τοποσημών, όπως είναι ο «Μέγας Αλέξανδρος» για τη Θεσσαλονίκη, γλυπτό που αποτελεί μέρος μιας ευρύτερης συναισθηματικής μυθολόγησης της νεότερης πόλης.

Ο σύγχρονος, διεθνής προβληματισμός για τη διαχείριση των δημοσίων χώρων στο κέντρο των πόλεων τείνει σαφώς να αποθαρρύνει βαριές οχλήσεις στο αστικό και φυσικό οικοσύστημα. Και αυτό ίσως είναι το πιο σημαντικό, καθώς ο «Μέγας Αλέξανδρος» θα παραμείνει ασάλευτος και προφανώς ανέγκυτος. Το πιο ενδιαφέρον είναι ότι η ευρύτερη διαπαιδαγώγησή μας για το τι σημαίνει να είσαι πολίτης μιας μεγάλης πόλης, με όλη την ευρυχωρία, την ποικιλία και την αλληλοεξάρτηση που αυτή προϋποθέτει, είναι μια διαδικασία μακροχρόνια. Οι εντάσεις και τα πάθη μαρτυρούν αυτήν την πορεία μετάβασης σε μια άλλη κατανόηση του δημόσιου χώρου.

Το άγαλμα του Μεγάλου Αλέξανδρου κυριαρχεί στο φόντο της εξέδρας που στήθηκε στην παραλία της Θεσσαλονίκης για τη συναυλία.

Ιστορία στιγματισμένων γυναικών

Η μοναδική κινηματογραφίστρια του διαγωνιστικού διεκδικεί με αξιώσεις το βραβείο σκηνοθεσίας

Του απεσταλμένου μας **ΑΙΜΙΛΙΟΥ ΧΑΡΜΠΗ**

Το Σαββατοκύριακο στη Βενετία κύλησε από το κρύο στη ζέση: κυριολεκτικά, αφού η διαφορά θερμοκρασίας μεταξύ σκοτεινής αίθουσας και εξωτερικών χώρων κοντεύει τους 20 βαθμούς, αλλά και μεταφορικά, με όσα (πολλά) είδαμε στην οθόνη πότε να ενθουσιάζουν και πότε να περνούν περίπου αδιάφορα. Και αν αυτό είναι απολύτως αναμενόμενο για οποιοδήποτε κινηματογραφικό φεστιβάλ, εκείνο που προκαλεί εντύπωση είναι το πρωτοφανές πλήθος κόσμου που συρρέει αυτές τις μέρες στο νησάκι Λίντο. Σύμφωνα με τα στοιχεία των διοργανωτών, η προσέλευση κοινού και επαγγελματιών έχει σχεδόν τριπλασιαστεί σε σύγκριση με το 2019, οστόσο η αύξηση είναι ολοφάνερη και διά γυμνού οφθαλμού: στις ουρές έξω από τις αίθουσες, τις καντίνες και τις τουαλέτες, στις επιπλέον προβολές που προστίθενται στο πρόγραμμα, ακόμη και στην (ευρύχωρη) αίθουσα Τύπου, όπου πλέον η είσοδος γίνεται με χαρτάκι προτεραιότητας, όπως στις... ουρές του σουπερ μάρκετ.

Ανατομία της τηλεόρασης

Τα πράγματα, πάντως, δεν είναι ρόδινα για τους δημοσιογράφους ούτε επί της οθόνης. Επειτα από το «Ink» του Ντάνι Μπόιλ, το οποίο αφηγήθηκε με καυστικό τρόπο την ιστορία δημιουργίας του σύγχρονου κιτρινισμού στα έντυπα ΜΜΕ, σειρά πήρε το «Prime Time» του Λανς Οπενχάιμ, αυτή τη φορά στο πεδίο της τηλεόρασης. Ο Ρόμπερτ Πάτινσον υποδύεται τον Κρις Χάνσεν, (αληθινό) παρουσιαστή του τηλεοπτικού σόου «To Catch a Predator», το οποίο μέσα στη δεκαετία του 2000 σκαρφάλασε στα νούμερα τηλεθέας, αποκαλύπτοντας - παραδίδοντας στην αστυνομία μια σειρά από υπόπτους για παιδοφιλία. Με τον Πάτινσον να εξελίσσεται σε μετρ των ελαφρών αλλόκοτων χαρακτήρων και να βάζει γερή υποψηφιότητα για το βραβείο ερμηνείας, η ταινία ανατέμνει την αμερικανική τηλεοπτική κουλτούρα, δίχως να την εξυμνεί ή να την καταδικάζει. Ενδιαφέρουσα και η ντοκιμαντεριστική κινηματογράφηση, που μας θυμίζει την εικόνα που βλέπαμε εκείνον τον καιρό στις τηλεοράσεις μας.

Και αν ο πρωταγωνιστής του «Prime Time» λοξοκοιτάζει προς τα βραβεία του προσεχούς Σαββάτου,

το ίδιο –και με μεγαλύτερες ίσως αξιώσεις– κάνουν οι συντελεστές δύο ακόμη ταινιών που είδαμε μέσα στο Σαββατοκύριακο. Ο δεξιότεχνος Κορεάτης Λι Τσανγκ-ντονγκ επέστρεψε με το «Possible Love», ένα φιλικό μοναδικής κινηματογραφικής «θερμοκρασίας», το οποίο ξεκινά από το οικογενειακό δράμα για να προχωρήσει στο σύγχρονο εργασιακό περιβάλλον. Η απόλυση ενός εργάτη –μαζί με εκατοντάδες άλλους– από το τοπικό εργοστάσιο θα οδηγήσει στην απεργία-κατάληψη, στη σκληρή καταστολή και στα συνακόλουθα σωματικά και ψυχικά τραύματα, τα οποία αναλαμβάνει να καταγράψει με την κάμερά της μια σκηνοθέτις που ανήκει σε ανώτερα κοινωνικά στρώματα. Δίχως την εξτραβαγκάντζα π.χ. των οσκαρικών «Παράσιτων», αλλά με ακόμη πιο διεισδυτική ματιά, ο Λι Τσανγκ-ντονγκ αποδεικνύει ξανά ότι το ασιατικό σινεμά βρίσκεται αυτόν τον καιρό στην ακμή της κοινωνικοπολιτικής παρατήρησης.

Η δεύτερη αξιοσημείωτη ταινία του περασμένου διμήνου ήταν το «Woman Unknown» της Δανής Μέλ Τζουκί, η οποία είναι και η μόνη γυναίκα κινηματογραφίστρια του φετι-

νού διαγωνιστικού. Η ίδια σχολίασε το γεγονός στη σχετική συνέντευξη Τύπου ως «δομικό πρόβλημα», ωστόσο δεν είναι αυτό που ξεχωρίζει την ταινία της. Αντιθέτως, αυτή παρουσιάζει με αξιοθαύμαστη νηφαλιότητα και υποδόρια ένταση την ιστορία των γυναικών που βασανίστηκαν και διαπομπεύτηκαν, συχνά δίχως πειστικά στοιχεία, ως «συμπεράτιδες» των ναζί, έπειτα από τον Β΄ Παγκόσμιο Πόλεμο. Δεν θα μας κάνει εντύπωση να τη δούμε και με το βραβείο σκηνοθεσίας στην επερχόμενη τελετή απονομής, αφού η κινηματογράφηση, ιδίως των εσωτερικών της, είναι υποδειγματική.

Ευγνωμοσύνη

Μια άλλη σπουδαία κυρία της 7ης Τέχνης, εν τω μεταξύ, η Έλεν Μπέρστιν, παρέλαβε χθες τον τιμητικό Χρυσό Λέοντα για το σύνολο της προσφοράς της. «Όταν άρχισα να δουλεύω, δηλαδή πριν από... 150 χρόνια, δεν υπήρχαν γυναίκες στο σετ, παρά μόνον οι ηθοποιοί. Δεν υπήρχαν γυναίκες στο συνεργείο, ούτε πίσω από την κάμερα», είπε η 93χρονη Μπέρστιν, εκφράζοντας την ευγνωμοσύνη της στη Μάγκι Τζιλνέχαλ, η οποία της πρότεινε τον ρόλο της 100χρονης Μέρλιν Μον-

ρόε στη μικρού μήκους φανταστική βιογραφία «Flesh Impact», που έκανε πρεμιέρα επίσης χθες στη Βενετία. Η ίδια έχει μάλιστα και δεύτερη ταινία εδώ, αφού εμφανίζεται και στο «Place to Be» του Κορνέλ Μουντρούτσου.

Λόγος, τέλος, πρέπει να γίνει και για την πιο διασκεδαστική ταινία του περασμένου τριμήνου εδώ στη Μόστρα. Δεν ήταν λίγοι οι θεατές που συνόδευσαν σιγοτραγουδώντας τα κομμάτια των Oasis κατά τη διάρκεια των προβολών του ντοκιμαντέρ «Don't Look Back in Anger» των Γουίλ Λάβλεϊς και Ντίλαν Σάουθερν. Με τον σπουδαίο Στίβεν Νάιτ («Peaky Blinders») να υπογράφει το σενάριο, το φιλμ παρακολουθεί από κοντά την επανένωση της επιβληματικής μπάντας των '90s, καθώς και τη συνακόλουθη παγκόσμια περιοδεία. Κυρίως μας δείχνει πώς οι ανοικονόμτοι αδελφοί Έκλχαερ τα έχουν βρει επιτέλους μεταξύ τους, προσφέροντας στους πολυπληθείς θαυμαστές τους ανά τον κόσμο αυτό που τους έλειπε επί 16 χρόνια: να τους απολαμβάνουν μαζί ζώντας. Όσο για εμάς, κατευθυνόμαστε τρέχοντας στην επόμενη προβολή, καθώς η τελική ευθεία του Φεστιβάλ Βενετίας πλησιάζει... «Little by Little».

Η περιπέτεια ενός πίνακα

Η ακριβοθώρητη αυτοπροσωπογραφία του Βαν Γκογκ θα παρουσιαστεί στο Παρίσι

Της **ΜΑΡΩΣ ΒΑΣΙΛΕΙΑΔΟΥ**

Ο **πίνακας** «Self-Portrait with Bandaged Ear and Pipe», η αυτοπροσωπογραφία με το πορτοκαλοκόκκινο φόντο στην οποία ο Βίνσεντ βαν Γκογκ απεικονίζεται να καπνίζει, είναι το λιγότερο γνωστό από τα δύο έργα που φιλοτέχνησε ο ζωγράφος τον Ιανουάριο του 1889, μόλις τρεις εβδομάδες μετά τον αυτοτραυματισμό του στην πόλη Αρλ. Το πρώτο και πιο διάσημο έργο βρίσκεται σήμερα στην Πινακοθήκη Κόρτολντ στο Λονδίνο. Το δεύτερο, αυτό που ανήκει στη συλλογή της οικογένειας Νιάρχου, έχει παρουσιαστεί ελάχιστα φορές στο κοινό: περιστασιακά στο Κουνσκάους της Ζυρίχης, ενώ η τελευταία του εμφάνιση εκτός Ελβετίας χρονολογείται το 1990.

Τριάντα έξι χρόνια μετά την τελευταία του εμφάνιση, το έργο θα παρουσιαστεί στο κοινό σε λίγες ημέρες στο πλαίσιο της έκθεσης «Gustave Fayet, Collector - Designer: Icons of Modern Art» στη Fondation Louis Vuitton στο Παρίσι. Με διαστάσεις 51x45 εκ., η αυτοπροσωπογραφία αποτελεί ένα από τα σημαντικότερα έργα του Βαν Γκογκ που παραμένουν σε ιδιωτικά χέρια.

Ο Μάρτιν Μπέιλι, δημοσιογράφος της εξειδικευμένης καλλιτεχνικής επιθεώρησης The Art Newspaper, συγγραφέας και ειδικός στο έργο του Βαν Γκογκ, επισημαίνει ότι μόλις δέκα ημέρες μετά την έξοδό του από το νοσοκομείο, ο ζωγράφος γράφει στον αδελφό του Τέο: «Έχω ήδη τρεις μελέτες στο στούντιο». Ανάμεσά τους ήταν τα

Στις αρχές της δεκαετίας του 1970 προσφέρθηκε στον Νιάρχο σε τσουχτερή τιμή, μεταξύ 2 και 3 εκατ. δολαρίων, και εκείνος απάντησε απλώς: «Θα το πάρω».

δύο αυτοπορτρέτα με τον επίδεσμο. Η επιλογή του να απεικονίσει ευθέως το τραύμα του, αντί να στραφεί προς την ανέπαφη πλευρά του προσώπου, έχει ερμηνευθεί ως μια προσπάθεια να αντιμετωπίσει το γεγονός μέσα από την τέχνη. Το κόκκινο χρώμα στα μάτια φαίνεται σαν να αντανakλά το

Δέκα ημέρες μετά την έξοδό του από το νοσοκομείο, ο Βαν Γκογκ γράφει στον αδελφό του Τέο: «Έχω ήδη τρεις μελέτες στο στούντιο». Ανάμεσά τους ήταν και το εικονιζόμενο αυτοπορτρέτο με τον επίδεσμο.

φόντο, αλλά μας φέρνει στον νου το χρώμα του αίματος.

Σύμφωνα με τον Μπέιλι, η ιστορία της προέλευσης του πίνακα είναι εξίσου συναρπαστική. Η πρώτη δημόσια εμφάνισή του έγινε το 1893, στην έκθεση «Les Portraits du prochain siècle» («Τα πορτρέτα του επόμενου αιώνα») στο Παρίσι. Εκείνη την περίοδο ανήκε στον μεταϊμπρεσιονιστή ζωγράφο και συλλέκτη Εμίλ Σουφενκέρ, ο οποίος δημιούργησε ένα αντίγραφό του – σήμερα, στο Μουσείο Βαν Γκογκ στο Αμστερνταμ.

Στη δεκαετία του 1930, το έργο πέρασε στον Πολ Ρόζενμπεργκ, έμπορο και συλλέκτη με γκαλερί, αρχικά στο Παρίσι και κατόπιν στη Νέα Υόρκη. Μετά την εισβολή των Γερμανών στη Γαλλία, η αυτοπροσωπογραφία κατασχέθηκε από τους ναζί, μεταφέρθηκε στο Παρίσι και στη συνέχεια αγοράστηκε από τον Χέρμαν Γκέρνινγκ. Το 1945 εντοπίστηκε στη Ζυρίχη και το 1948 επεστράφη στον Ρόζενμπεργκ.

Το 1949 τον αγόρασε ο Αμερικανός συλλέκτης Λι Μπλόκ. Από εκεί, στις αρχές της δεκαετίας του 1970, πέρασε στον Σταύρο Νιάρχο. Ο Μπέιλι αναφέρει ότι ο Βρετανός έμπορος τέχνης Μάρτιν Σάμερς θυμόταν ότι το έργο προσφέρθηκε στον Νιάρχο «σε τσου-

χητερή τιμή, μεταξύ 2 και 3 εκατ. δολαρίων», και ότι ο Νιάρχος απάντησε απλώς: «Θα το πάρω». Εκτοτε, η αυτοπροσωπογραφία παρέμεινε στην οικογένεια και σήμερα βρίσκεται υπό τη διαχείριση του Φίλιππου Νιάρχου, ενός από τους σημαντικότερους συλλέκτες Βαν Γκογκ διεθνώς. Να θυμίσουμε ότι παρουσιάχθηκε τη Συλλογή Νιάρχου στην Αθήνα το 1958, σε επιμέλεια του διευθυντή της Εθνικής Πινακοθήκης Μαρίνου Καλλιγιά, είχε εκτεθεί ο πίνακας «Το σπίτι του πατρὸς Πιλόδ».

Η νέα παρουσίαση της παραπάνω αυτοπροσωπογραφίας στη Fondation Louis Vuitton (9/10 - 8/3/27) εντάσσεται σε μια έκθεση που επιχειρεί να επαναφέρει στο προσκήνιο έναν λιγότερο γνωστό πρωταγωνιστή της ιστορίας της μοντέρνας τέχνης: τον Γκιστάβ Φαγιέ (1865-1925). Γάλλος ζωγράφος, συλλέκτης, μαϊκίνας και σχεδιαστής, ο Φαγιέ δημιούργησε μία από τις πιο τολμηρές συλλογές μεταϊμπρεσιονιστικής και συμβολιστικής τέχνης στις αρχές του 20ού αιώνα. Στη Fondation Louis Vuitton θα συγκεντρωθούν περισσότερα από 255 έργα, τα οποία σήμερα βρίσκονται διασκορπισμένα σε ολόκληρο τον κόσμο.

ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ

Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ

Ιδιοκτησία

«Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ, ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΕΦΗΜΕΡΙΔΑ ΕΚΔΟΣΗ ΚΥΠΡΟΥ ΛΤΔ»

Εκδίδεται σε συνεργασία και μετά από άδεια της εταιρείας ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΕΣ ΕΚΔΟΣΕΙΣ Α.Ε.

Διευθύνων Σύμβουλος: ΔΗΜΗΤΡΗΣ ΛΟΤΤΙΑΝΗΣ • Διευθυντής: ΘΑΝΑΣΗΣ ΦΩΤΙΟΥ • Αρχισυντάκτης: ΚΩΣΤΗΣ ΔΙΟΓΕΝΟΥΣ

Υπεύθυνος Υλης: ΑΠΟΣΤΟΛΟΣ ΚΟΥΡΟΥΠΙΑΚΗΣ • Υπεύθυνος Ατελούς: ΠΑΝΤΕΛΗΣ ΔΑΜΙΑΝΟΥ

Νικόλαου Σαρπίδου 2 & Λεωφ. Λυκαβηττού, 2401 Έγκωμη, Λευκωσία, Κύπρος
e-mail: info@kathimerini.com.cy Τηλ.: +357 22472500 Fax: Σύνταξη +357 22472540
Fax: Διαφημιστικό Τμήμα - Μικρές Αγγελίες +357 22472550

Διευθυντής: ΑΛΕΞΗΣ ΠΑΠΑΧΕΛΑΣ • Αναπληρωτής Διευθυντής: ΚΩΣΤΗΣ ΦΑΦΟΥΤΗΣ • Σύμβουλος έκδοσης: ΝΟΤΗΣ ΠΑΠΑΔΟΠΟΥΛΟΣ

ΑΠΑΓΟΡΕΥΕΤΑΙ η αναδημοσίευση, η αναπαραγωγή, ολική, μερική ή περιληπτική ή κατά παράφραση ή διασκευή απόδοση του περιεχομένου της εφημερίδας με οποιονδήποτε τρόπο, μηχανικό, ηλεκτρονικό, φωτοτυπικό, ηχογραφημένο ή άλλο, χωρίς προηγούμενη γραπτή άδεια του εκδότη.

OCTOBER 14

NICOSIA MUNICIPAL THEATRE

AI

digital
agenda
CYPRUS SUMMIT

WARS

agenda.cy

DON'T MISS OUT,
EARLY BIRD TICKETS
ARE AVAILABLE NOW!

Nina Schick

Sovereign AI Strategist |
AGI & Geopolitics |
Founder, Tamang Ventures &
Industrial Intelligence

1,000 +

Appearances

100 +

Publications

\$ 16 BN+

Value of Companies
advised

100 k+

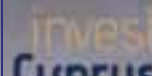
AI Community

POWERED BY

Bank of Cyprus

SUPPORTERS

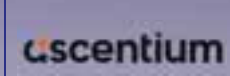
PILAKOUTAS
GROUP

Shape the future
with confidence

sepaga

PARTNERS

UNIVERSITY
of NICOSIA

European
University Cyprus

Frederick
University

University
of Limassol

THE CYPRUS INSTITUTE OF
NEUROLOGY & GENETICS

A PROJECT ENDORSED BY

ORGANISERS

Κατά τη συνεδρία της Επιτροπής Ενέργειας την Τρίτη ο υπουργός Ενέργειας αμφισβήτησε τη Συμφωνία Πλαίσιο που υπέγραψε ο προκάτοχός του Γιώργος Παπαναστασίου και η οποία συμφωνήθηκε στην παρούσα του Προέδρου της Δημοκρατίας τον Σεπτέμβριο του 2024.

Του **ΑΠΟΣΤΟΛΟΥ ΤΟΜΑΡΑ**

Η παρουσία δύο υπουργών της κυβέρνησης, Οικονομικών και Ενέργειας, στην Επιτροπή Ενέργειας της Βουλής αποτελεί την εξαίρεση και όχι τον κανόνα στη στάση που τηρεί για το έργο της ηλεκτρικής διασύνδεσης Κύπρου – Ευρώπης μέσω Κρήτης. Μάλιστα, εάν ληφθούν υπόψη πληροφορίες από την Βουλή ότι ο υπουργός Οικονομικών στην αρχική πρόσκληση να παρουσιαστεί ενώπιον της Επιτροπής Ενέργειας απάντησε αρνητικά επικαλούμενος άλλες υποχρεώσεις, ενώ στη συνέχεια την αποδέχθηκε σε συνδυασμό με τη χλιαρή αντίδραση του υπουργού Ενέργειας στα τελευταία δημοσιεύματα της «Κ» δικαιολογούνται τα συμπεράσματα που εξάγονται πως η Λευκωσία φαίνεται να κάνει δευτερες σκέψεις ως προς τον GSI. Ακόμα και εντός της Επιτροπής Ενέργειας οι δύο υπουργοί δεν φαίνεται να κατέβαλαν ιδιαίτερες προσπάθειες να πείσουν για το αντίθετο προβάλλοντας το γνωστό κυβερνητικό αφήγημα για το οικονομικό ρίσκο που θα κληθεί να επωμιστεί ο φορολογούμενος πολίτης. Ωστόσο, αίσθηση αλλά και ανησυχία προκαλεί η τοποθέτηση του υπουργού Ενέργειας Μιχάλη Δαμιανού στο εύλογο ερώτημα-ανησυχία μελών της Επιτροπής εάν η Κυπριακή Δημοκρατία μπορεί να μην υλοποιήσει δεσμεύσεις που έχει αναλάβει απέναντι στο έργο. Ο κ. Δαμιανού αντί να απορρίψει όσα αποδίδονται στην κυβέρνηση περιοριστική

Με βάση τη Συμφωνία Πλαίσιο που υπογράφηκε το 2024 Κύπρος και Ελλάδα είναι υποχρεωμένες να στηρίξουν οικονομικά το έργο σε συγκεκριμένους τομείς. Μέχρι σήμερα η Κυπριακή Δημοκρατία δεν έχει καταβάλει ούτε ένα ευρώ.

να δημιουργήσει νέες αμφιβολίες λέγοντας πως το θέμα από είναι πολύ σύνθετο νομικό ζήτημα. Απάντηση που επιδέχεται πολλών ερμηνειών.

Το κόστος

Και σε αυτή την ενημέρωση της Βουλής το θέμα που κυριάρχησε ήταν το κόστος του έργου το οποίο είναι γνωστό από το 2017 και αναθεωρείται προς τα πάνω κάθε φορά που επικαιροποιούνται τα οικονομικά δεδομένα και όσο καθυστερεί η υλοποίησή του. Ο υπουργός Οικονομικών Μάκσας Κεραυνός εκτίμησε πως το κόστος του καλωδίου θα ξεπεράσει τα €1,9 δισ. Από κυβερνητικής πλευράς στη συνεδρία της Επιτροπής Ενέργειας δεν υπήρξε καμία αναφορά για τα οφέλη που θα προκύψουν από την εμπορική λειτουργία του καλωδίου ούτε και για τα γεωπολιτικά πλεονεκτήματα που θα αποκομίσει η Κυπριακή Δημοκρατία.

Επικίνδυνες αμφισβητήσεις

Τουναντίον στην Επιτροπή τόσο ο υπουρ-

Αφήγημα με το κόστος του GSI χωρίς το μέγεθος των οφελών

Οι υποχρεώσεις της Κύπρου και πόσες έχει εκπληρώσει με βάση τη Συμφωνία Πλαίσιο του 2024

Τι δεν έχει πληρώσει η Κύπρος για τον GSI

Στο οικονομικό σκέλος της ηλεκτρικής διασύνδεσης οι υποχρεώσεις των εμπλεκόμενων κρατών (Κύπρος-Ελλάδα) σε πρώτη φάση ρυθμίζονται από τη Συμφωνία Πλαίσιο (Framework Agreement) που υπέγραψαν οι δύο χώρες τον Σεπτέμβριο του 2024. Πρόκειται για πλαίσιο αμοιβαίας δέσμευσης για την απρόσκοπτη υλοποίηση του έργου. Η συμφωνία καθορίζει πρώτον τον επιμερισμό κόστους σε περίπτωση γεωπολιτικού ρίσκου. Δεύτερον τη ρυθμιστική συνδρομή των δύο χωρών για ανάπτυξη του κόστους εξόδων του έργου με την ετήσια χρηματοδότηση από πλευράς Κύπρου να ανέρχεται στα €25 εκατ. από το 2025 έως το 2030. Τρίτο την παράταση της

απόδοσης κεφαλαίου (WACC) για τον Φορέα Υλοποίησης (ΑΔΜΗΕ). Με βάση τη συμφωνία πλαίσιο η Κύπρος θα έπρεπε να είχε καταβάλει τις δύο πρώτες ετήσιες δόσεις για την ανάπτυξη εξόδων του έργου ποσό που δεν έχει ανακτηθεί λόγω των ενστάσεων που προβάλλει η Λευκωσία. Μέχρι σήμερα η κυπριακή πλευρά δεν έχει αποδώσει ούτε ένα ευρώ για το καλώδιο με κάποιες κυβερνητικές πηγές να υποστηρίζουν πως οι δύο δόσεις των €25 εκατ. θα καταβληθούν μόλις η Ελλάδα εκδώσει NAVTEX για επανεκκίνηση των ερευνών μεταξύ Κάσου και Κύπρου και κάποιες άλλες να λένε πως το ποσό θα εκταμιευθεί μόλις ολοκληρωθεί η επικαιροποίηση των οι-

κονομικών δεδομένων και εφόσον το έργο κριθεί βιώσιμο. Εδώ πρέπει να σημειωθεί πως ο ΑΔΜΗΕ, Φορέας Υλοποίησης του Έργου, διεκδικεί να αναγνωριστεί από την ΡΑΕΚ ένα ποσό της τάξης των €251 εκατ. που κατά τον ΑΔΜΗΕ αφορά επενδυτικές δαπάνες που έχουν γίνει και η απόσβεση του οποίου θα γίνει σε βάθος 35ετίας. Διεκδίκηση που προκάλεσε την οργισμένη αντίδραση του ίδιου του Προέδρου της Δημοκρατίας Νίκου Χριστουλίδου ο οποίος είχε δηλώσει πως «Αν ο επικεφαλής του ΑΔΜΗΕ νομίζει ότι με τέτοιες επιστολές ή με πληρωμένες καταχωρήσεις εκβιάζεται η κυπριακή κυβέρνηση, προφανώς δεν ξέρει με ποιους έχει να κάνει».

γός Ενέργειας όσο και ο υπουργός Οικονομικών με τον τρόπο τους επιχείρησαν να αποδομήσουν το έργο ακόμα και σε ζητήματα που σχετίζονται με συμφωνίες που έχει υπογράψει η παρούσα κυβέρνηση. Ο υπουργός Ενέργειας στη συνεδρία της Επιτροπής αμφισβήτησε τη Συμφωνία Πλαίσιο που υπέγραψε ο προκάτοχός του Γιώργος Παπαναστασίου λέγοντας στα μέλη της Επιτροπής Ενέργειας, κατά τον γ.γ. του ΑΚΕΛ Στέφανο Στεφάνου πως η συμφωνία μπάτζι νερά. Επίσης κατά τον κ. Δαμιανού ο GSI είναι περισσότερο έργο ενεργειακής επάρκειας και ασφάλειας παρά έργο μείωσης του κόστους ηλεκτρισμού.

Τι δεν είναι

Χωρίς να παραγνωρίζεται το κόστος του έργου όπως εύστοχα επισημαίνεται από τον τώας υπουργό Ενέργειας Γιώργο Παπαναστασίου οι επικριτές ή οι σκεπτικιστές της ηλεκτρικής διασύνδεσης, παραγνωρίζουν ή δεν λαμβάνουν υπόψη τα οφέλη προτάσσοντας μόνο τα €1,9 δισ. ποσό που δεν καλείται να ρισκάρει η κύριος φορολογούμενος μιας και πρόκειται για το συνολικό κόστος ενός «ευρωπαϊκού διασυνοριακού έργου, για το οποίο έχουν ήδη εξασφαλιστεί περίπου €658 εκατ. ευρωπαϊκής χορηγίας, ενώ υπάρχει συμφωνημένος διασυνοριακός επιμερισμός του κόστους μεταξύ Κύπρου και Ελλάδας. (Energy)». Στο σκεπτικό του τώας υπουργού Ενέργειας «το GSI δεν είναι “καλώδιο εισαγωγής”, είναι αμφίδρομη ηλεκτρική διασύνδεση. Τις ώρες κατά τις οποίες η Κύπρος έχει πλεόνασμα φθηνής πλιακής ενέργειας, αντί να περικόπτουμε παραγωγή και να μηδενίζουμε την αζία της, αποκτούμε τη δυνατότητα να την εξάγουμε. Άρα ωφελείται το σύστημα, δημιουργείται νέα αγορά για τους παραγωγούς ΑΠΕ και μειώνονται οι περικοπές. Με τα σημερινά price signals, τα χρονικά διαστήματα χωρίς σαφές οικονομικό κίνητρο για ροή προς τη μία ή την άλλη κατεύθυνση είναι σχετικά περιορισμένα».

Το ρίσκο

Ο κ. Παπαναστασίου αμφισβητεί ακόμα και τις κυβερνητικές ανησυχίες για το ρίσκο του έργου αλλά και την ανάγκη επικαιροποίησης των οικονομικών δεδομένων που απορρασιόθηκε από τους ηγέτες Κύπρου και Ελλάδας. Όπως επισημαίνεται «Ακόμη και για το γεωπολιτικό ρίσκο υπάρχει ήδη συγκεκριμένο ρυθμιστικό πλαίσιο. Σε περίπτωση καθυστέρησης ή ματαίωσης για εξωτερικούς λόγους εκτός του ελέγχου του φορέα υλοποίησης, τα εύλογα σχετικά κόστη κατανέμονται 50%-50% μεταξύ Ελλάδας και Κύπρου, δεν μεταφέρονται όλα στην Κύπρο (acer.europa.eu). Για τις ανησυχίες βιωσιμότητας του έργου ο κ. Παπαναστασίου υποστηρίζει πως μελέτες κόστους-οφέλους και ρυθμιστικές αξιολογήσεις υπήρχαν εδώ και χρόνια. Ήδη από το 2017, όπως αναφέρει, η ΡΑΕΚ κατέγραφε ότι ο επιμερισμός κόστους ήταν τεκμηριωμένος και ότι το έργο είχε καθαρό θετικό αντίκτυπο η δε CBCA επικαιροποιήθηκε το 2021, το 2023 και εκ νέου το 2024. (ΡΑΕΚ).

ΑΡΘΡΟ Του **ΜΙΧΑΗΛ ΠΕΡΣΙΑΝΗ**

Après nous, le déluge

Σκεπτόμενοι τις επόμενες εκλογές και όχι τις επόμενες γενιές, στέλνουμε τα παιδιά μας στο φούρνο για παντεσπάνι. Ο Λουδοβίκος ΙΔ΄ έφτασε στα ανάκτορα αρχές του Νοέμβρη, το 1757, κατηφής και απελπισμένος, για να βρει την ερωμένη του, η οποία εκείνη την ώρα πόζαρε για το πορτραίτο της. Είχε μόλις χάσει 10.000 άνδρες στο Ρόσμπακ, σε μια ταπεινωτική ήττα από τον Φρειδερίκο της Πρωσίας, ο οποίος αγνόησε το 2-προς-1 αριθμητικό του μειονέκτημα και διέλυσε τους Γάλλους που είχαν συμμαχήσει με τους Αυστριακούς. Τους πήρε 21 σημαίες και 42 πυροβόλα σε μια μάχη των 90 λεπτών. Πουδραρισμένη και πολυτελής, η Μαντάμ ντε Πομπαντούρ δεν είχε όρεξη να μοιραστεί τη λύπη και τη μελαγχολία του βασιλιά. Φέρεται να του είπε, τρυφερά και όλο αγάπη, «μην βασανίζεσαι, θα αρρωστήσεις. Μετά από εμάς, ο κατακλυσμός (Après nous, le déluge)». Ο κατακλυσμός βρήκε τον γγγονό του Λουδοβίκου, ο οποίος έχασε τη χώρα και το κεφάλι του εκεί έξω από το δημαρχείο, σε μια περίοδο όπου τα αίματα από την γκιλοτίνα είχαν κατακλύσει τόσο πολύ την πλατεία του Δημαρχείου και της Κονκόνρτ, που υπάρχουν ιστορικές αναφορές για πλήθη που γλιστρούσαν

στα αίματα –δεν μπορείς να περπατήσεις– και σε πραγματικό υγειονομικό πρόβλημα. Η λογική του «άστο για μετά», όμως, είχε ημερομηνία λήξης. Οι χαμένοι πόλεμοι, οι περιπέτειες στην Αμερική, η παραχώρηση προνομίων και φοροαπαλλαγών, η ικανοποίηση των απαιτήσεων της αριστοκρατίας, αλλά και η τρομακτική αύξηση των δαπανών όταν τα έσοδα ήταν ακόμα μεγάλα, έφεραν τη Γαλλία σε μια κατάσταση που δεν μπορούσε, όπως φάνηκε, να αντιστραφεί χωρίς να τρέξει αίμα. Αulάκρια. Το αδιάφορο σπίκωμα των ωμών της Πομπαντούρ δεν μπορούσε να αλλάξει την ιστορία. Η αλληλεγγύη μεταξύ των γενεών, και η μεταφορά των μεγάλων αποφάσεων, του οικονομικού κόστους και του κοινωνικού πόνου στους επόμενους, ποτέ δεν απασχόλησε την δική μας κοινωνία όσο θα έπρεπε. Και, αυτό φαίνεται σε πολλά μέρη, στο κλιματικό και το υδατικό, στην παιδεία και την απασχόληση. Και, εσχάτως, στο συνταξιοδοτικό. Το ΤΚΑ είναι βιώσιμο. Όπως προειδοποίησε, όμως, ο Πρόεδρος του Δημοσιονομικού Συμβουλίου, Ανδρέας Χαραλάμπους, είναι έρμαιο των δημογραφικών δεδομένων. Και όχι μόνο. Η περιφέρμην,

πλέον, αναλογιστική μελέτη αποτελεί μεν ποιοτική δουλειά, βασίζεται δε σε βασικές παραδοχές τις οποίες ο αναλογιστής έλαβαν εξωγενώς. Μία από αυτές είναι πως η μετανάστευση θα συνεχιστεί να αυξάνεται, με εισροές σχεδόν 200.000 νέων μεταναστών μέχρι το 2050. Μία άλλη είναι πως το προσδόκιμο ζωής θα αυξηθεί και πως μαζί του θα αυξάνεται και το όριο γεννητηρότητας. Μία τρίτη είναι πως η γεννητικότητα θα αυξηθεί από το 1,37 σήμερα στο 1,47 και μετά στο 1,55, χωρίς όμως να ξεκαθαρίζει αν αυτό θα προκύψει από την μετανάστευση, από τα τσεκούθκια ή από κάποια άλλη ανήλικη πολιτική. Βασίζεται επίσης στην υπόθεση εργασίας πως οι σημερινοί ορισμοί των δικαιούχων, και τα δικαιώματα, δεν θα διαφοροποιηθούν, πως θα υπάρχουν συγκεκριμένο επενδυτικό περιβάλλον και πως η παραγωγικότητα και οι μισθοί θα συνεχίσουν να αυξάνονται, όπως και το ΑΕΠ. Η αναλογιστική μελέτη έλαβε αυτές τις παραδοχές, κι αυτές όφειλε να χρησιμοποιήσει. Πάνω από όλα, όμως, έλαβε και την παραδοχή πως οι σημερινές εισφορές θα αυξηθούν. Κι εδώ αρχίζει ο κατακλυσμός: Πριν φορολογηθεί ο εργαζόμενος, του επιβάλλεται ένας φόρος της τάξης του 17,6% στον μισθό

του. Αυτό το ποσοστό, σε πέντε χρόνια έχει νομοθετηθεί ήδη να αυξηθεί στα 19,6%, σχεδόν το 1/5 του μισθού. Από το 2039, σε δέκα χρόνια, όταν εμείς θα παίρνουμε σιγά-σιγά συντάξεις και θα μπαίνουν στην αγορά εργασίας τα παιδιά μας, ο φόρτος θα πάει στο 20,6%, με συνολική εισφορά (μαζί με το κράτος) στα 27% παρά κάτι. Αυτή είναι η εισφορά που θέλουμε σήμερα να αυξήσουμε. Υπάρχει, φυσικά, ο αντίλογος ότι τα μισά από αυτά, τα βάζει ο εργοδότης και όχι ο εργαζόμενος. Πρόκειται για ένα επιχείρημα που μπορεί μεν να λένε οι πολιτικοί, αλλά αυτό το κάνουν για να μας παραπλανήσουν, να μας κοροϊδέψουν και να μας χώσουν το χάπι στο τυρί, όπως κάνουμε στα σκυλάκια μας που δεν παίρνουν χαμπάρι. Οικονομικά, δύσκολα μπορεί κανείς να βρει πιο φαιδρό επιχείρημα. Ο φόρτος στους μισθούς είναι φόρτος στους μισθούς και δεν έχει την παραμικρή σημασία ποιος τον καταβάλλει. Καθόλου δεν ενδιαφέρει τον εργοδότη –και δεν είναι δουλειά του να τον ενδιαφέρει– αν καταβάλλει τα μισά, όλα ή καθόλου. Αυτό που τον ενδιαφέρει είναι πόσα του στοιχίζει ο εργαζόμενος. Από την άλλη, ο εργαζόμενος ενδιαφέρεται

μόνο για τα πόσα παίρνει σπίτι του. Αν του τα δίνει ο εργοδότης για να καταβάλει όλο το ποσό ο ίδιος, πάλι ισχύει ο χρυσός απαράβατος κανόνας των Οικονομικών. Ο κανόνας αυτός είναι πως «η οκκά εν τετρακόσια». Ο φόρτος στους μισθούς και στα μισθολόγια, που για τους σημερινούς νέους θα κινείται στο 30% παρά κάτι όταν θα εργαστούν, τώρα θέλουμε να αυξηθεί για να αυξηθούν οι δικές μας συντάξεις. Κι αυτός ο φόρτος, για να μην ξεχνιόμαστε, είναι πριν από την άμεση φορολογία. Η πρόταση ουσιαστικά αποτελεί βελτίωση των δικών μας δεδομένων, στη πλάτη των παιδιών που σήμερα είναι στο δημοτικό και στο γυμνάσιο. Μια ηθικά αμφίβολη στάση με την οποία σκεπτόμαστε αδιάφορα τους ώμους, τους στέλνουμε στο φούρνο για παντεσπάνι (κατ’ ακρίβεια, ήταν brioche), και τους λέμε πως ο κατακλυσμός θα έρθει αργότερα, όταν ερείς δεν θα είμαστε πια εδώ, ή τουλάχιστον δεν θα είμαστε στην αγορά εργασίας. Φυσικά, οι σημερινές χαμηλές συντάξεις πρέπει να αυξηθούν. Μέρος της λύσης είναι η άμεση αύξηση, αλλά όχι για όλους, κάτι που έχει κοινωνική, ηθι-

κή και οικονομική λογική, όχι όμως και πολιτική ευκολία. Ένα άλλο μέρος της λύσης είναι οι Πυλώνες 2 και 3, από τους οποίους θα κριθεί τελικά, για τα επόμενα κύματα συνταξιούχων, πόσα θα παίρνουν σπίτι τους και ποιο θα είναι το ποσοστό αναπλήρωσής τους. Ούτε αυτό το αγνίζουμε. Τελικά, φαίνεται πως πάμε στην πιο δειλή επιλογή: Θα πληρώσει τη νύφη εκείνος που δεν εκπροσωπείται, διότι σήμερα μαθαίνει πίνακες πολλαπλασιασμού και δεν έχει ιδέα από συντάξεις. Όχι τον λογαριασμό των συντάξεων ή του συνταξιοδοτικού, αλλά τον λογαριασμό της πολιτικής ατολμίας, της αποφυγής των δύσκολων αποφάσεων, αλλά και της επιλογής να απορρασιζόμενος με κύριο μέλημα τις επόμενες εκλογές και όχι τις επόμενες γενιές. Αυτό συμβαίνει διότι οι εμπλεκόμενοι έχουν δικά τους, άμεσα και σημερινά, συμφέροντα. Κανένας τους δεν εκπροσωπεί την άφωνη γενιά των σημερινών παιδιών. Και, αφού δεν εκπροσωπούνται από κανέναν, ως ικανοποιήσουν όλοι οι εταίροι τις ανάγκες τους, βάζοντας τον απόντα να πληρώσει. Αν αισθανόμαστε καλά με τον εαυτό μας ως κοινωνία με ένα τέτοιο σενάριο, τότε αυτό λέει πολλά και για εμάς.

Αδειασμα βέτο και μέσω «εποικοδομητικής αποχής»

Νέα μάχη στην Ε.Ε. για κατάργηση της ομοφωνίας-Γερμανία και Γαλλία πιέζουν αλλά συναντούν έντονες αντιδράσεις

Του ΠΑΥΛΟΥ Κ. ΞΑΝΘΟΥΛΗ

Πίσεις σε διπλό ταμπλό με επίκεντρο την κατάργηση του δικαιώματος βέτο, επιστρατεύουν η Γερμανία και η Γαλλία, προσδοκώντας είτε στην υποκατάσταση της λήψης ομόφωνων αποφάσεων με ειδική πλειοψηφία, είτε στην επιβολή μιας θεσμοθετημένης προσέγγισης, στο πλαίσιο της οποίας όσα κράτη-μέλη διαφωνούν με μια προωθούμενη πολιτική της Ε.Ε. δεν θα την μπλοκάρουν, αλλά θα τηρούν «εποικοδομητική αποχή». Με άλλα λόγια, θα φεύγουν από την αίθουσα, τηρώντας αποχή και επιτρέποντας με αυτό τον «εποικοδομητικό» τρόπο την υιοθέτηση αποφάσεων. Η τακτική αυτή ακολουθήθηκε σε μια σειρά από ζητήματα στο πρόσφατο παρελθόν κυρίως από τον τώως γάιτς της Ουγγαρίας Βίκτορ Ορμπαν, ο οποίος αποχωρούσε από την αίθουσα του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου και κατά συνέπεια δεν μπλόκαρε, αλλά αντίθετα επέτρεπε τη λήψη αποφάσεων, ερήμην της χώρας του. Η ανορθόδοξη αυτή τακτική, οδήγησε ακόμη και στην καταστρατήγηση της έκδοσης Συμπερασμάτων από το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο, με αντιθεσμική υιοθέτηση κειμένων από 26 χώρες αντί από όλα τα 27 κράτη-μέλη της Ε.Ε. Κάτι που προφανέστατα προσκρούει στις Συνθήκες της Ε.Ε., αλλά συντηρείται για ευνόητους λόγους, ως μια προσέγγιση που εξυπηρετεί κυρίως τις μεγάλες χώρες και δη τη Γερμανία και τη Γαλλία.

Το θέμα επανέρχεται πιστικά στην ατζέντα της Ε.Ε., μέσω της σύστασης μιας «πλατφόρμας» υποστήριξης της υποκατάστασης της ομοφωνίας με ειδική πλειοψηφία ή της υιοθέτησης τακτικής «εποικοδομητικής αποχής» από κράτη-μέλη που διαφωνούν με τη γραμμή της πλειοψηφίας, όπως αυτή επιχειρείται να επιβληθεί από το Βερολίνο και το Παρίσι. Στο πλαίσιο αυτής της προσπάθειας, «σύστασης υποστηρικτικής

Παρά τα ολισθήματα της κυβέρνησης Χριστοδουλίδη γύρω από θέματα που άπτονται της ομόφωνης λήψης αποφάσεων της Ε.Ε., η Κύπρος εξακολουθεί να προσμετράται μεταξύ των κρατών-μελών που δεν απεμπολούν το βέτο.

πλατφόρμας», η Γερμανία και η Γαλλία προώθησαν στους εταίρους τους επιστολή, προσβλέποντας να εξασφαλίσουν ευρύτατη στήριξη και δημιουργήσουν συνθήκες επιβολής ενός νέου μοντέλου λήψης αποφάσεων. Ωστόσο, αν και η τακτική των πιέσεων δεν εγκαταλείπεται, το αποτέλεσμα της επιστολής δεν είναι ιδιαίτερα ενθαρρυντικό, καθώς εξασφάλισε τις υπογραφές 11 κρατών-μελών, ενώ σημαντικός αριθμός χωρών τηρούν μια «μέση στάση» και αρκετά άλλα κράτη-μέλη, επέλεξαν να μην την προσυπογράψουν, καθώς διαφωνούν για προφανείς λόγους που σχετίζονται με τον κίνδυνο κατάργησης της ομοφωνίας και μαζί και του δικαιώματος βέτο που διαθέτουν στη λήψη αποφάσεων.

Για να χρυσώσουν πάντως το χάπι, η Γερμανία και η Γαλλία ισχυρίζονται ότι σε ζητήματα που άπτονται «ζωτικών συμφερόντων» ενός κράτους-μέλους, δεν θα εγκαταλειφθεί η δυνατότητα άσκησης βέτο, κάτι πάντως που προϋποθέτει το εν λόγω κράτος-μέλος να απευθυνθεί γραπτώς στους εταίρους του και να εξηγήσει τους λόγους της διαφωνίας του, χωρίς καμιά εγγύηση για τη στάση που εν συνεχεία θα τηρήσουν οι «26».

Τη γερμανογαλλική επιστολή, προσυπέγραψαν οι ακόλουθες χώρες: Αυστρία, Βέλγιο, Ισπανία, Δανία, Φινλανδία, Λουξεμβούργο, Ολλανδία, Ρουμανία, Σουηδία.

Η Μάλτα και οι λοιποί

Η Μάλτα είναι το μόνο κράτος-μέλος που κατέθεσε δημόσιες και με ένταση τη διαφωνία του γύρω από την προσπάθεια αλλαγής του τρόπου λήψης αποφάσεων στην Ε.Ε., με υποκατάσταση της ομοφωνίας από ένα πλαίσιο «ειδικής πλειοψηφίας» ή μέσω «εποικοδομητικής αποχής». Ο ΥΠΕΣ της Μάλτας Chris Fearne δήλωσε ότι η χώρα του θα συνεχίσει να υπερασπίζεται την «πλήρη και ισότιμη φωνή» της στην εξωτερική πολιτική της Ευρωπαϊκής Ένωσης, υποστηρίζοντας παράλληλα ότι η Ευρώπη θα πρέπει να ανταποκριθεί σε έναν όλο και πιο αβέβαιο κόσμο, ενισχύοντας την ικανότητά της να ενεργεί από κοινού, χωρίς να αποδυναμώνει τον ρόλο των κρατών-μελών της.

Την ίδια ακριβώς γραμμή ακολουθούν αρκετά κράτη-μέλη που απέφυγαν πάντως να τοποθετηθούν και να συγκρουστούν δημόσια με την επιστολή της Γερμανίας και της Γαλλίας και το εγχείρημα σύστασης πλατφόρμας προώθησής της. Μεταξύ των χωρών που διαφωνούν αλλά «δεν βγήκαν μπροστά», «προσμετράται και η Κύπρος».

Στα ενδιαφέροντα στοιχεία καταγράφεται

η στάση της Λιθουανίας, που, αν και δεν προσυπέγραψε την επιστολή, εντούτοις συμφωνεί με το γενικό πλαίσιο που θέτουν Γερμανοί και Γάλλοι και υποστηρίζει ότι θα πρέπει να περιορισθεί η ομόφωνη λήψη αποφάσεων σε κάποια μόνο ζητήματα εξωτερικής πολιτικής. Ο ΥΠΕΣ της Λιθουανίας Kestutis Budrys ανέφερε ότι τα κράτη-μέλη θα πρέπει να διατηρήσουν το δικαίωμα βέτο για αποφάσεις που αφορούν «ζωτικά συμφέροντα» ή θέματα εθνικής ασφάλειας, ενώ άλλα ζητήματα, συμπεριλαμβανομένων των επίσημων δηλώσεων και των διαδικαστικών βημάτων, θα μπορούσαν να αποφασίζονται με ειδική ή απλή πλειοψηφία. Ο ΥΠΕΣ της Λιθουανίας έφερε ως παράδειγμα τη διεύρυνση, σημειώνοντας μεν ότι «το άνοιγμα και το κλείσιμο εκάστου διαπραγματευτικού κεφαλαίου, θέση η οποία αποκτά ιδιαίτερο ενδιαφέρον εάν αναλογιστούμε ότι 14 διαπραγματευτικά κεφάλαια της Τουρκίας είναι παγωμένα λόγω των ανεκπλήρωτων κυπρογενών της υποχρεώσεων.

Γαλλία και Γερμανία κατάφεραν να εξασφαλίσουν μόνο τις υπογραφές 11 κρατών-μελών για το νέο μοντέλο λήψης αποφάσεων.

Ανάλογου ενδιαφέροντος είναι και η στάση που τήρησε η Δανία, η οποία θεωρείτο υποστηρικτής της διατήρησης του υφιστάμενου καθεστώτος ομόφωνης λήψης αποφάσεων για ζητήματα που άπτονται της εξωτερικής πολι-

τικής της Ε.Ε., αλλά έχει προσυπογράψει την επιστολή της Γερμανίας και της Γαλλίας. Η Κοπεγχάγη θεωρεί ότι οι εξελίξεις στα ζητήματα του Ουκρανικού, αλλά και των σχέσεων με τις ΗΠΑ, επιβάλλουν ένα «πιο ευέλικτο τρόπο λήψης αποφάσεων» στην Ε.Ε., παρακάμπτοντας την ομοφωνία.

Ήξεις-αφίξεις αλλά...

Η Λευκωσία τάσσεται κατά της υποκατάστασης της ομόφωνης λήψης αποφάσεων από ένα σύστημα «ειδικής πλειοψηφίας» στην Ε.Ε. όπως προκύπτει και από εσωτερικά σημειώματα του υπουργείου Εξωτερικών που έφερε στο φως της δημοσιότητας η «Κ». Ωστόσο, η κυπριακή πολιτική ηγεσία δεν απέρριψε τις αντιφάσεις, δημιουργώντας προσδοκίες σε Γερμανούς και Γάλλους ότι θα μπορούσε να διαφοροποιήσει τη στάση της. Αφετηρία των ολισθημάτων της Λευκωσίας αποτέλεσε τοποθέτηση του ίδιου του προέδρου Χριστοδουλίδη, ο οποίος πριν από μερικούς μήνες, ανήγαγε την κοινή θέση 26 κρατών-μελών σε «Συμπεράσματα» της Ε.Ε., τα οποία είθισται να υιοθετούνται μόνο ομόφωνα, από το σύνολο των «27». Η εικόνα κατέστη ακόμη πιο προβληματική, όταν η τώως υφυπουργός Ευρωπαϊκών Θεμάτων Μαριλένα Ραουνά δεν δίστασε να αναφέρει ότι «το έγγραφο» που «ενέκριναν 26 κράτη-μέλη» στη διάρκεια της Δανικής Προεδρίας σε σχέση με τη διεύρυνση, «θα αποτελέσει τον οδικό χάρτη, της Κυπριακής Προεδρίας. Δηλαδή, η Λευκωσία είχε αναγάγει μια αντιθεσμική θέση των 26 κρατών-μελών, σε «οδικό χάρτη» της Κυπριακής Προεδρίας, αδιαφορώντας για τις συνέπειες.

Σε κάθε περίπτωση και παρά τα ολισθήματα της κυβέρνησης Χριστοδουλίδη, πηγή του Συμβουλίου της Ε.Ε., ανέφερε ότι «η Κύπρος αν και έχει κατά καιρούς διατυπώσει περιέργες πολιτικές θέσεις, εντούτοις εξακολουθεί να προσμετράται μεταξύ των χωρών εκείνων που διαφωνούν με την υποκατάσταση της ομοφωνίας από ένα σύστημα ειδικής πλειοψηφίας».

Άλλωστε, η Κύπρος, έχει κάθε λόγο να απορρίπτει την υποκατάσταση της ομόφωνης λήψης αποφάσεων με ειδική πλειοψηφία, υπό το φως και της προσπάθειας αναθέρμανσης των ευρωτουρκικών σχέσεων, με επίκεντρο τη συμμετοχή της Τουρκίας στην ευρωπαϊκή ομπρέλα άμυνας και ασφάλειας. Ως επίσης και υπό το φως των ανανεωμένων προσπάθειών της Τουρκίας να επαναφέρει στο προσκήνιο την έγκριση της πρότασης Κανονισμού για το απευθείας εμπόριο μεταξύ Ε.Ε.-Τουρκοκυπρίων, κάτι που εκτιμάται ότι θα οδηγήσει σε ταίριαση του κατεχόμενου τμήματος της Κύπρου, κλείνοντας οριστικά το Κυπριακό, εάν η Λευκωσία απωλέσει το δικαίωμα άσκησης βέτο.

Σημειώνεται ότι η έγκριση ενδεχόμενης αλλαγής του συστήματος λήψης ομόφωνων αποφάσεων, προϋποθέτει επίσης τη σύμφωνη γνώμη όλων των 27 κρατών-μελών, με ό,τι αυτό συνεπάγεται.

Για τη μεγαλύτερη οικονομική απόφαση της ζωής σου, **ρώτα κάποιον που ξέρει.**

Για Στεγαστικό Δάνειο. **Ρώτα στην Τράπεζα Κύπρου.**

- Εξειδικευμένοι, έμπειροι λειτουργοί
- Υποστήριξη σε κάθε βήμα
- Γρήγορη εξυπηρέτηση
- Online Αίτηση 24/7

Σε κάθε επόμενη κίνηση

Τράπεζα Κύπρου

Προειδοποίηση:

Η τράπεζα διατηρεί το δικαίωμα να απορρίψει οποιαδήποτε αίτηση κατά την κρίση της. Υπάρχουν χρεώσεις εάν εξοφλήσετε νωρίτερα το δάνειο σας. Εάν δεν τηρείτε το σχέδιο αποπληρωμής του δανείου σας, μπορεί να χάσετε το σπίτι σας. Σε περίπτωση καμινόμενου επιτοκίου το ποσό της δόσης και το συνολικό κόστος χορήγησης μπορεί να αυξηθεί ή να μειωθεί ανάλογα με τη διακύμανση του βασικού επιτοκίου.

Ανησυχίες αμερικανικών πολυεθνικών για ανταγωνιστικότητα Κύπρου

Το AmCham ζητά χάραξη πολιτικής – Επισημαίνει επιπτώσεις σε σχέση με εφαρμογή του Πυλώνα 2

Την ανάγκη αξιολόγησης των ανησυχιών αμερικανικών πολυεθνικών για την ανταγωνιστικότητα της Κύπρου μετά την εφαρμογή του φορολογικού πλαισίου OECD/G20 Pillar Two (Πυλώνας Δύο) εκφράζει το Κυπρό-Αμερικανικό Επιμελητήριο (AmCham Cyprus).

Σημειώνοντας κατ' αρχάς ότι υποστηρίζει πλήρως τη δέσμευση της Κυπριακής Δημοκρατίας για διεθνή φορολογική συνεργασία, διαφάνεια και συμμόρφωση με τις υποχρεώσεις της στο πλαίσιο του ΟΟΣΑ και της Ευρωπαϊκής Ένωσης, αναφέρει, σε ανακοίνωσή του, ότι οι εισηγήσεις του Επιμελητηρίου δεν θα πρέπει να εκληφθούν ως αντίθεση στην εφαρμογή του Πυλώνα Δύο, αλλά ως έκκληση για τεκμηριωμένη χάραξη πολιτικής που να εξισορροπεί τη διεθνή συμμόρφωση με την ανάγκη διατήρησης της ανταγωνιστικότητας και της ελκυστικότητας της Κύπρου ως διεθνούς επιχειρηματικού προορισμού, με ιδιαίτερη έμφαση στις αμερικανικές επιχειρήσεις και επενδύσεις στην Κύπρο.

Ειδικότερα, σημειώνει ότι έχουν διατυπωθεί «ανησυχίες ότι ορισμένοι πολυεθνικοί όμιλοι με έδρα τις Ηνωμένες Πολιτείες ενδέχεται να επανεξετάσουν μελλοντικά σχέδια επέκτασης, να επιλέξουν άλλες δικαιοδοσίες για νέες επενδύσεις ή ακόμη και να αποφασίσουν να μην εγκαταστήσουν δραστηριότητες στην Κύπρο, εάν εκτιμηθεί ότι η ανταγωνιστική θέση της χώρας αποδυναμώνεται σε σχέση με άλλα διεθνή επιχειρηματικά κέντρα».

Παρόλο που, όπως σημειώνει, η έκταση οποιασδήποτε τέτοιας επιπτώσεως παραμένει αβέβαιη και απαιτεί αντικειμενική αξιολόγηση, το AmCham Cyprus θεωρεί ότι οι ανησυχίες αυτές δεν μπορούν να αγνοηθούν και πρέπει να εξεταστούν προσεκτικά. «Οι υπεύθυνοι χάραξης πολιτικής οφείλουν να κατανοούν πλήρως τόσο τα πιθανά οφέλη όσο και τις πιθανές ακούσιες συνέπειες των μελλοντικών αποφάσεων πολιτικής, ιδιαίτερα όταν αυτές μπορεί να επηρεάσουν τις επενδυτικές ροές, την επιχειρηματική επέκταση, τη δημιουργία θέσεων εργασίας

και τη μακροπρόθεσμη οικονομική ανάπτυξη», σημειώνει.

Το Επιμελητήριο υπογραμμίζει ότι οι Ηνωμένες Πολιτείες έχουν εξελιχθεί σε έναν από τους σημαντικότερους στρατηγικούς οικονομικούς εταίρους της Κύπρου και σε μια ουσιαστική πηγή άμεσων ξένων επενδύσεων, καινοτομίας, επιχειρηματικότητας και διεθνούς επιχειρηματικής δραστηριότητας. Σύμφωνα με τα πιο πρόσφατα διαθέσιμα στοιχεία που επικαλείται το Επιμελητήριο, το απόθεμα αμερικανικών άμεσων ξένων επενδύσεων στην Κύπρο ανέρχεται σε περίπου 14,9 δισεκατομμύρια δολάρια, ενώ επιχειρήσεις αμερικανικών συμφερόντων υποστηρίζουν χιλιάδες θέσεις εργασίας και σημαντική οικονομική δραστηριότητα στους τομείς της τεχνολογίας, των επαγγελματικών υπηρεσιών, των χρηματοοικονομικών υπηρεσιών, τις ενέργειας, και σημαντική οικονομική δραστηριότητα στην ναυτιλία, τις έρευνες και ανάπτυξης και της ψηφιακής οικονομίας.

Το AmCham Cyprus αναφέρει ότι υπάρχουν ενδείξεις από ορισμένα τμή-

ματα της διεθνούς επενδυτικής κοινότητας ότι μελλοντικές επενδύσεις και σχέδια επέκτασης ενδέχεται να επανεξετάζονται υπό το φως των εξελισσόμενων διεθνών φορολογικών εξελίξεων και του αυξανόμενου ανταγωνισμού μεταξύ δικαιοδοσιών.

Παρότι οι εξελίξεις αυτές ενδέχεται να μην επηρεάσουν ουσιαστικά πολυεθνικές επιχειρήσεις με μακροχρόνια και σημαντική παρουσία στην Κύπρο, το Επιμελητήριο σημειώνει ότι είναι πιθανό να επηρεάσουν μελλοντικές επενδυτικές αποφάσεις και τη ροή νέων διεθνών επιχειρηματικών δραστηριοτήτων που η χώρα επιδιώκει να προσελκύσει και να διατηρήσει. Για τον λόγο αυτό, σημειώνει, η διατήρηση της ανταγωνιστικότητας πρέπει να παραμείνει βασικό στοιχείο δημόσιας πολιτικής.

Το AmCham Cyprus σημειώνει πως θεωρεί ότι το βασικό ζήτημα δεν είναι κατά πόσον η Κύπρος πρέπει να συμμορφωθεί με τα διεθνή πρότυπα, αλλά το πώς η Κύπρος θα συνεχίσει να ανταποκρίνε-

ται στις υποχρεώσεις αυτές, διατηρώντας ταυτόχρονα ένα ελκυστικό, προβλέψιμο και ανταγωνιστικό περιβάλλον για τις διεθνείς επιχειρήσεις.

Ακόμη, το AmCham Cyprus εκφράζει την άποψη ότι οι μελλοντικές αποφάσεις πολιτικής πρέπει να βασίζονται σε ισχυρή οικονομική ανάλυση και αντικειμενικά δεδομένα. Το AmCham Cyprus προτείνει τη διεξαγωγή ολοκληρωμένων μελέτης για την αξιολόγηση των επιπτώσεων των επιλογών εφαρμογής του Πυλώνα Δύο στις επενδύσεις, την απασχόληση, την οικονομική δραστηριότητα, τα δημόσια έσοδα και τη μακροπρόθεσμη ανταγωνιστικότητα. Προτείνει, επίσης, τη θεσμοθέτηση ενός επίσημου πλαισίου διαβούλευσης με τη συμμετοχή πολυεθνικών επιχειρήσεων, επενδυτών, επιχειρηματικών οργανώσεων, φορολογικών εμπειρογνομόνων και άλλων ενδιαφερόμενων μερών, ώστε οι πολιτικές αποφάσεις να αντικατοπτρίζουν τις πραγματικές συνθήκες της αγοράς και τις οικονομικές παραμέτρους.

Το Επιμελητήριο εισηγείται, ακόμη, τη συνέχιση της εποικοδομητικής συνεργασίας με τον ΟΟΣΑ και τα ευρωπαϊκά θεσμικά όργανα, διερευνώντας παράλληλα όλες τις διαθέσιμες επιλογές που υποστηρίζουν τόσο τη συμμόρφωση όσο και την ανταγωνιστικότητα, καθώς και τη διασφάλιση ότι οι μελλοντικές επιλογές πολιτικής θα υποστηρίζουν τον στρατηγικό στόχο της Κύπρου για προσέλκυση περιφερειακών κεντρικών γραφείων, δραστηριοτήτων καινοτομίας, τεχνολογικών εταιρειών, ερευνητικών δραστηριοτήτων και διεθνών επενδύσεων.

Τέλος, προτείνει τη συμπερίληψη της συζήτησης για τον Πυλώνα Δύο στον ευρύτερο πλαίσιο των οικονομικών σχέσεων Κύπρου-ΗΠΑ, μέσω μεταρρυθμίσεων που ενισχύουν την ελκυστικότητα της χώρας για διεθνείς επενδυτές, συμπεριλαμβανομένων πρωτοβουλιών για το ανθρώπινο δυναμικό, βελτιώσεων στο ρυθμιστικό πλαίσιο και αναβαθμισμένων υπηρεσιών προς επενδυτές.

Του ΠΑΝΑΓΙΩΤΗ ΡΟΥΓΚΑΛΑ

Προαλείφεται νέα συμφωνία με τον αμερικανικό νομικό οίκο «Pillsbury Winthrop Shaw Pittman LLP» και τις κυπριακές τράπεζες και τα δεδομένα δείχνουν ότι η συνεργασία για σκοπούς «lobbying» και προώθησης της εικόνας και του ονόματος της Κύπρου στις Ηνωμένες Πολιτείες θα συνεχιστεί και το 2027. Η συνεργασία αυτή αφού θα συνεχιστεί -όπως όλα δείχνουν μέχρι στιγμής- θα «κλείσει μία δεκαετία, μία συνεργασία που ξεκίνησε όταν το μακρινό 2017 έψαχναν οι κυπριακές τράπεζες εταιρεία για να βοηθήσει στο «καθάρισμα» του ονόματος της Κύπρου στο εξωτερικό. Τότε, ήταν ψηλά στην ατζέντα των κυπριακών τραπεζών, αλλά και της Κύπρου γενικότερα η αποκατάσταση φήμης του ονόματος της Κύπρου, με τα αποτελέσματα να είναι εμφανή ακόμα και σήμερα. Παρά το ότι η Κύπρος έχει προχωρήσει σε τομές και κατάφερε να κάνει μεγάλη πρόοδο σε θέματα «Anti money Laundering» (AML), φαίνεται πως θέλει να συνεχίσει τη σχέση με τον νομικό Οίκο, διότι εκτιμούν οι τράπεζες πως, ναί μεν έχει «στρωθεί ο δρόμος», αλλά πρέπει να συνεχίζονται οι «εργασίες συντήρησής» του. Η προσπάθεια για αποκατάσταση της φήμης της Κύπρου είχε γίνει από πολλούς θεσμούς, όπως το Σύνδεσμο Τραπεζών, την Κεντρική Τράπεζα, τις εμπορικές τράπεζες, το υπουργείο Οικονομικών, αλλά και την πολιτική σκηνή, με το συμβόλαιο πλέον με τον Οίκο να είναι πολύ μικρό σε σχέση κόστους, σε σύγκριση με το τι αποκομίζει η Κύπρος.

Σύμφωνα με στοιχεία που είχε παρουσιάσει η κυπριακή αποστολή και η Pillsbury σε ένα από τα ταξίδια τους το 2024 και τα έχει στη διάθεσή της η «Κ», κατά την περίοδο 2014-2023 τερματίστηκαν ή ανεστάλησαν για λόγους συμμόρφωσης 72.174 επιχειρηματικές σχέσεις με πελάτες, ενώ ο αριθμός των λογαριασμών που συνδέονταν με αυτές τις σχέσεις είχε φτάσει

Κατά την περίοδο 2014-2023 τερματίστηκαν ή ανεστάλησαν για λόγους συμμόρφωσης 72.174 επιχειρηματικές σχέσεις με πελάτες.

τις 160.439. Όσον αφορά στις σχέσεις που τερματίστηκαν ή ανεστάλησαν και συνδέονταν με εισερχόμενες μεταφορές συνολικού ύψους 41,8 δισ. ευρώ, ενώ οι εξερχόμενες μεταφορές ανήλθαν είχαν φτάσει τα 49,5 δισ. ευρώ. Σύναμα, σύμφωνα με τα στοιχεία, το «P&L impact», δηλαδή την επίδραση στα αποτελέσματα των τραπεζών από τις σχέσεις που τερματίστηκαν ή ανεστάλησαν, ανήλθε στα 83,5 εκατ. ευρώ.

Συνεχίζοντας στα τα του «de-risking», το 2014 υπήρχαν 1.734 ενεργοί ή εγκεκριμένοι «introducers» και το 2023 είχαν περιοριστεί στους 366, μια μείωση δηλαδή της

τάξης του 79%. Όσον αφορά στον αριθμό των ενεργών πελατών που είχαν εισαχθεί μέσω αυτών των διαμεσολαβητών, από 119.004 πελάτες το 2014, έπεσαν στους 12.445 το 2023, πτώση της τάξης του 90%.

Ψάναμε ανταποκρίτριες

Η τραπεζική κρίση του 2013 με όλα τα τραγικά συνεπακόλουθα έγινε ευρέως γνωστή. Μία άλλη όμως, κρυφή τραπεζική κρίση κρυβόταν τα χρόνια που ακολούθησαν, αφού η Κύπρος είχε χάσει εντελώς όλη την εμπιστοσύνη και ανταποκρίτρια τράπεζα για συναλλαγές σε δολάριο είχε μείνει μόνο μία, η CITIBANK

NA. Γεγονός που δεν άφηνε περιθώρια για άλλα λάθη, ενώ η «πρίζα» θα μπορούσε να είχε «τραβηχτεί» από την Αμερική ανά πάσα ώρα και στιγμή και το κυπριακό τραπεζικό σύστημα να έμπαινε σε μεγάλες περιπέτειες. Ο Αμερικανός υφυπουργός Οικονομικών αρμόδιος για θέματα οικονομικής ενίσχυσης της δημοκρατίας, Μάρσαλ Μπιλινγκσλι, είχε υποδείξει στην Κύπρο πως, θα μπορούσε η Κύπρος να έχει ένα ισχυρό και υγιή χρηματοπιστωτικό τομέα και η αλήθεια είναι πως, η Κύπρος δεν φαινόταν να έχει και πολλές επιλογές. Η εφαρμογή των κυρώσεων (sanctions), η υιοθέτηση των

οδηγιών για «Anti Money Laundering» (AML) και το κλείσιμο των εταιρειών – πελατών που δεν μπορούσαν να δικαιολογήσουν την παραμονή τους στο νησί ήταν η «αγία τριάδα» για να περάσει το κυπριακό τραπεζικό σύστημα και η οικονομία σε νέα εποχή.

Αν και οι ανταποκρίτριες τράπεζες σε δολάριο έφτασαν κάποια στιγμή κατά το 2021 στις 6, πλέον στην Κύπρο δραστηριοποιούνται 4, διότι πολύ απλά η αγορά της Κύπρου δεν φαίνεται να «σπκώνει» τόσες πολλές. Πλέον στην Κύπρο δραστηριοποιούνται οι BANK OF NEW YORK MELLON, η CITIBANK NA, η JPMORGAN

Το μακρινό 2017 επελέγη ο αμερικανικός νομικός οίκος Pillsbury Winthrop Shaw Pittman LLP για σκοπούς «lobbying» και ανάδειξης της Κύπρου.

CHASE BANK NA και η RAIFFEISEN BANK INTERNATIONAL AG.

Moneyval

Είναι σαφές πως, η συνεργασία με τον Οίκο Pillsbury, αλλά και οι προσπάθειες της Κύπρου για αναστροφή της κακής της εικόνας του παρελθόντος, είχαν θετικά αποτελέσματα και στις αξιολογήσεις της Moneyval. Ενδεικτικά και τα στοιχεία που παρουσιάζουν ποσοτικά τη σημαντική πρόοδο στη συμμόρφωσή της με τα τεχνικά πρότυπα της FATF, σύμφωνα με την έκθεση αξιολόγησής της Moneyval. Σήμερα, η Κύπρος κατ'ελάχιστο στις δύο υψηλότερες βαθμίδες αξιολόγησης στα 38 από τα 40 τεχνικά πρότυπα της FATF, τα οποία χαρακτηρίζονται είτε ως «Σε μεγάλο βαθμό συμμορφούμενα» είτε ως «Συμμορφούμενα». Το μακρινό 2013, η Κύπρος διέθετε 22 συστάσεις στην κατηγορία «Σε μεγάλο βαθμό συμμορφούμενη» και μόλις 11 στην κατηγορία «Συμμορφούμενη», ενώ επτά αξιολογούνταν ως «Μερικώς συμμορφούμενες». Η εικόνα της Κύπρου αναβαθμίστηκε πολύ κατά την αξιολόγηση του 2021. Οι πλήρως συμμορφούμενες συστάσεις αυξήθηκαν στις 16, ενώ οι μερικώς συμμορφούμενες μειώθηκαν στις τέσσερις. Οι επιδόσεις του 2022 και του 2023 ήταν ακόμα καλύτερες και φτάνουμε στο 2025.

Το 2025 καταγράφεται περαιτέρω βελτίωση, με την Κύπρο να διαθέτει πλέον 22 «Σε μεγάλο βαθμό συμμορφούμενες» και 16 «Συμμορφούμενες» αξιολογήσεις, ενώ μόλις δύο από τα 40 τεχνικά πρότυπα παραμένουν στην κατηγορία «Μερικώς συμμορφούμενη». Σε 12 χρόνια ο αριθμός των πλήρως συμμορφούμενων αξιολογήσεων αυξήθηκε από 11 σε 16, ενώ οι μερικώς συμμορφούμενες μειώθηκαν από 7 σε μόλις 2. Οι αξιολογήσεις «Σε μεγάλο βαθμό συμμορφούμενη» παραμένουν εντούτοις στις 22.

Οίκοι αξιολόγησης

Νωπή ακόμα η μελάνη του οίκου DBRS, που την Παρασκευή τη νύχτα αξιολόγησε το αξιόχρεο της κυπριακής οικονομίας. Πρακτικά, οι Οίκοι αξιολογούν δύο πυλώνες, μακροοικονομικά δεδομένα και τράπεζες, ο DBRS επισήμανε ως βασικά πλεονεκτήματα της Κύπρου την ισχυρή δημοσιονομική και οικονομική πολιτική, τη σταθερότητα του πολιτικού περιβάλλοντος, τη συμμετοχή στην Ε.Ε. και την Ευρωζώνη, καθώς και τη σημαντική βελτίωση της κατάστασης του τραπεζικού τομέα.

Ο DBRS από πλευράς του αναβάθμισε το «outlook» της Κύπρου, λέγοντας πως, η κυπριακή οικονομία έχει αποδειχθεί πιο ανθεκτική στις επιπτώσεις του πολέμου στο Ιράν απ' ό,τι αναμενόταν αρχικά, παρά την αβεβαιότητα που προκαλεί η σύγκρουση. Η εικόνα του τραπεζικού συστήματος που παρουσίασε, δείχνει δείκτη κεφαλαιακής επάρκειας CET1 στο 25,1% τον Μάρτιο του 2026 και τα μη εξυπηρετούμενα δάνεια να έχουν περιοριστεί στο 1,6%, από 17,9% το 2019.

Ενέργεια, Αμυνα, Κυπριακό στην τριμερή

Χριστοδουλίδης – Σίσι – Μπισσοτάκης επαναβεβαίωσαν τη στρατηγική συνεργασία

Ενέργεια, ασφάλεια και περιφερειακές εξελίξεις βρέθηκαν στο επίκεντρο της άτυπης τριμερούς συνάντησης Κύπρου-Ελλάδας-Αιγύπτου στο ΕΛ Αλαμίν την Τρίτη, με τον Πρόεδρο της Δημοκρατίας Νίκο Χριστοδουλίδη, τον Πρόεδρο της Αιγύπτου Αμπντέλ Φατάχ αλ Σίσι και τον Πρωθυπουργό της Ελλάδας Κυριάκο Μητσοτάκη να επαναβεβαίωνουν τη στρατηγική σημασία της συνεργασίας των τριών χωρών για τη σταθερότητα και την ασφάλεια στην Ανατολική Μεσόγειο. Σε δηλώσεις του μετά την τριμερή συνάντηση, ο Πρόεδρος Χριστοδουλίδης χαρακτήρισε την τριμερή «άτυπη στη μορφή αλλά στρατηγική στην ουσία», αναφερόμενος στη σημασία της πρόσφατης τελικής επενδυτικής απόφασης για το κοιτάσμα Κρόνος, που, όπως είπε, σηματοδοτεί τη μετάβαση της Κύπρου στην εποχή των εξαγωγών φυσικού αερίου προς την Ευρώπη, μέσω των υποδομών της Αιγύπτου.

Χριστοδουλίδης: «Στρατηγικό βάθος»

Ο Πρόεδρος Χριστοδουλίδης ευχαρίστησε τον Αιγύπτιο Πρόεδρο για την πρόσκληση και τη φιλοξενία, σημειώνοντας ότι η τριμερής συνεργασία, που μετρά περισσότερο από μία δεκαετία, βασίζεται στην αμοιβαία εμπιστοσύνη και σε κοινούς στόχους και έχει αποκτήσει στρατηγικό βάθος. Όπως είπε, οι τέσσερις βασικοί πυλώνες της συνεργασίας είναι η σταθερότητα, η συνδεσιμότητα, η ασφάλεια και η συνεργασία στην ευρύτερη περιοχή, ενώ ανακοίνωσε ότι σε λιγότερο από δύο εβδομάδες θα πραγματοποιηθεί στο Κάιρο η έκτη τριμερής συνάντηση των Υπουργών Άμυνας και στα τέλη Σεπτεμβρίου στη Νέα Υόρκη η συνάντηση των Υπουργών Εξωτερικών. Εξέφρασε, παράλληλα, την προσδοκία να φιλοξενηθεί στην Κύπρο την 11η τριμερή σύνοδο κορυφής.

«Η Ανατολική Μεσόγειος μπορεί να αποτελέσει αξιόποτο εναλλακτικό ενεργειακό διάδρομο προς την Ευρώπη», ανέφερε, υπογραμμίζοντας τη σημασία της συνεργασίας των τριών χωρών στον ενεργειακό τομέα. Αναφερόμενος στις

περιφερειακές εξελίξεις, ο Πρόεδρος είπε ότι στόχος είναι μια ειρηνική και σταθερή Ανατολική Μεσόγειος και ευρύτερα η ειρήνη στη Μέση Ανατολή, με τερματισμό των εχθροπραξιών, αποκλιμάκωση και ειρηνική επίλυση των διαφορών. Για τη Γάζα επανέλαβε τη στήριξη της Κύπρου στη λύση δύο κρατών και την αντίθεση σε αναγκαστικό εκτοπισμό των Παλαιστινίων, σημειώνοντας ότι ο θαλάσσιος ανθρωπιστικός διάδρομος από την Κύπρο συμπληρώνει τις κεραίες οδούς μέσω Αιγύπτου και Ιορδανίας.

Για τον Λίβανο εξέφρασε στήριξη στην κυριαρχία και την εδαφική ακεραιότητα της χώρας και για τη Συρία

Χριστοδουλίδης: Πολύ σύντομα στο Κάιρο η έκτη τριμερής συνάντηση των Υπουργών Άμυνας.

στη διατήρηση της ενότητας της και στην ανάπτυξη σχέσεων καλής γειτονίας στη βάση του διεθνούς δικαίου. Ο Πρόεδρος Χριστοδουλίδης σημείωσε ακόμη ότι για την Κύπρο, την Ελλάδα και την Αιγύπτο, ως τρία ναυτικά κράτη, αποτελεί στρατηγική προτεραιότητα η ελευθερία και ασφάλεια της ναυσιπλοΐας, των θαλάσσιων οδών και των ενεργειακών υποδομών. Αναφέρθηκε επίσης στον ρόλο της Αιγύπτου ως πύλωνα περιφερειακής και ευρωπαϊκής ασφάλειας και σταθερότητας, ενώ ευχαρίστησε τον Αιγύπτιο Πρόεδρο για τη διαχρονική στήριξη της Αιγύπτου στις προσπάθειες επίλυσης του Κυπριακού. Σημείωσε ακόμη ότι κατά την πρόσφατη Κυπριακή Προεδρία του Συμβουλίου της Ε.Ε., οι σχέσεις Ε.Ε.–Μέσης Ανατολής αποτελέσαν «κορυφαία προτεραιότητα». Ο Πρόεδρος Χριστοδουλίδης αναφέρθηκε επίσης, στη συμβολική σημασία του ΕΛ Αλαμίν, όπου η συμβατική νίκη το 1942 ανέκοψε την προέλαση των δυνάμεων του Άξονα στη Βόρεια Αφρική, με τη συμμετοχή Ελλήνων και Κυπρίων εθελοντών.

Ο πρόεδρος της Αιγύπτου χαρακτήρισε την τριμερή συνεργασία Κύπρου, Ελλάδας και Αιγύπτου πρότυπο στρατηγικής περιφερειακής συνεργασίας, που στηρίζεται στον αμοιβαίο σεβασμό, το κοινό όφελος και το διεθνές δίκαιο.

Σίσι: «Ορόσημο» η διασύνδεση

Ο πρόεδρος της Αιγύπτου χαρακτήρισε την τριμερή συνεργασία Κύπρου, Ελλάδας και Αιγύπτου πρότυπο στρατηγικής περιφερειακής συνεργασίας, που στηρίζεται στον αμοιβαίο σεβασμό, το κοινό όφελος και το διεθνές δίκαιο. Στο επίκεντρο των δηλώσεών του βρέθηκε η ενέργεια, με τον κ. αλ Σίσι να χαρακτηρίζει την ηλεκτρική διασύνδεση Αιγύπτου-Ελλάδας «πραγματικό ορόσημο» για την περιφερειακή ενεργειακή ολοκλήρωση. Παράλληλα, αναφέρθηκε στον σχεδιασμό για μεταφορά κυπριακού φυσικού αερίου στις αιγυπτιακές υποδομές και επανεξαγωγή του στις ευρωπαϊκές αγορές. Ανέδειξε ακόμη τη σημασία του συντονισμού στον τομέα της άμυνας και της ασφάλειας για την αντιμετώπιση των περιφερειακών προκλήσεων, ενώ αναφέρθηκε στις δυνατότητες περαιτέρω σίας του ΕΛ Αλαμίν, όπου η συμβατική νίκη το 1942 ανέκοψε την προέλαση των δυνάμεων του Άξονα στη Βόρεια Αφρική, με τη συμμετοχή Ελλήνων και Κυπρίων εθελοντών.

Για τη Γάζα, ο Αιγύπτιος Πρόεδρος τάχθηκε κατά του «εκτοπισμού των Παλαιστινίων» και της «αλλαγής της

δημογραφικής σύνθεσης των παλαιστινιακών εδαφών», ζητώντας πλήρη εφαρμογή της εκεχειρίας του Σαρμ ελ Σέιχ και απρόσκοπτη παροχή ανθρωπιστικών βοήθειας. Επανέλαβε τη θέση για ίδρυση ανεξάρτητου παλαιστινιακού κράτους στα σύνορα της 4ης Ιουνίου 1967, με πρωτεύουσα την Ανατολική Ιερουσαλήμ. Σε σχέση με τη Λιβύη, υποστήριξε πολιτική διαδικασία υπό λιβυκή ηγεσία, τη διεξαγωγή εκλογών και την αποχώρηση ξένων δυνάμεων, μαχητών και μισθοφόρων. Για τη Συρία τάχθηκε υπέρ της ενότητας και της εδαφικής της ακεραιότητας, ενώ αναφέρθηκε στην ανάγκη αποκλιμάκωσης και πολιτικών λύσεων στο Σουδάν και στο Κέρας της Αφρικής.

«Υπόδειγμα σταθερότητας»

Ο Έλληνας Πρωθυπουργός Κυριάκος Μητσοτάκης χαρακτήρισε την τριμερή άτυπη αλλά ουσιαστική και συνέχεια της επιτυχημένης 10ης τριμερούς συνόδου στο Κάιρο, υπογραμμίζοντας ότι το σχήμα αποτελεί «υπόδειγμα υπέρ της σταθερότητας και της

ευημερίας στην Ανατολική Μεσόγειο» και «δεν στρέφεται εναντίον οποιασδήποτε χώρας».

Αναφερόμενος στην ενέργεια, επανέλαβε τη στήριξη της Ελλάδας στην ηλεκτρική διασύνδεση GREGY, ενώ για το φυσικό αέριο ανέφερε ότι «θα παράγεται στην Κύπρο, θα μεταφέρεται στην Αιγύπτο, θα χρησιμοποιεί τις υποδομές για να υλοποιείται και θα μπορεί να επιστρέφει στην Ευρώπη μέσω Αλεξανδρουπόλινς για να καλύψει ανάγκες χωρών στη νοτιοανατολική και κεντρική Ευρώπη». Όπως είπε, πρόκειται για «υπόδειγμα ενεργειακής συνεργασίας».

Για τη Γάζα τάχθηκε υπέρ μιας διαρκούς ειρήνης στη βάση της λύσης δύο κρατών, αναδεικνύοντας την ανάγκη απρόσκοπτης ανθρωπιστικής βοήθειας και αφοπλισμού της Χαμάς. Για τον Λίβανο επανέλαβε τη στήριξη της Ελλάδας στην κυριαρχία και την εδαφική ακεραιότητα της χώρας. Σε σχέση με τη Λιβύη, υποστήριξε την ενότητα της χώρας και μια πολιτική διαδικασία υπό την αιγίδα του ΟΗΕ, καθώς και τη

διεξαγωγή ελεύθερων εκλογών. Αναφέρθηκε ακόμη στις παράτυπες μεταναστευτικές ροές από την ανατολική Λιβύη προς την Ελλάδα, επαινώντας την Αιγύπτο για τη διαχείρισή τους. Για το Κυπριακό, ο κ. Μητσοτάκης επανέλαβε τη στήριξη της Ελλάδας σε δίκαιη και βιώσιμη λύση στο πλαίσιο των αποφάσεων του ΟΗΕ και του Συμβουλίου Ασφαλείας και τάχθηκε υπέρ της επανένταξης των συνομιλιών.

Ο Έλληνας Πρωθυπουργός έδωσε έμφαση στην ελευθερία της ναυσιπλοΐας και στον σεβασμό του διεθνούς δικαίου και του Δικαίου της Θάλασσας, σημειώνοντας ότι η οριοθέτηση

Μπισσοτάκης: «Σταθερότητα δεν σημαίνει σε καμία περίπτωση υποχωρητικότητα, ούτε και ανοχή σε τετελεσμένα».

θαλάσσιων ζωνών πρέπει να γίνεται μέσω διαλόγου. Ως παράδειγμα ανέφερε τη συμφωνία μερικής οριοθέτησης θαλασσίων ζωνών Ελλάδας-Αιγύπτου. «Αυτή ήταν, είναι και θα είναι η προσέγγισή μας συνολικά και στην Ανατολική Μεσόγειο και στο Αιγαίο. Η Ελλάδα δεν απειλεί κανέναν, επιδιώκει τη σταθερότητα μέσα από λειτουργικές σχέσεις καλής γειτονίας, πάντα με βάση το διεθνές δίκαιο», είπε. «Σταθερότητα ούτοσο δεν σημαίνει σε καμία περίπτωση υποχωρητικότητα, ούτε και ανοχή σε τετελεσμένα», πρόσθεσε, σημειώνοντας ότι η Ελλάδα «δεν φοβάται ούτε να υπερασπιστεί τις θέσεις της με αυτοπεποίθηση, ούτε και να συνομιλήσει», καθώς, όπως είπε, «είναι οι δύο όψεις μιας υπεύθυνης εξωτερικής πολιτικής». Καταλήγοντας, ο κ. Μητσοτάκης επισήμανε ότι η ισχυρή σχέση Ε.Ε. – Αιγύπτου αποτελεί επένδυση στη σταθερότητα και την ευημερία της κοινής γειτονίας, χαρακτηρίζοντας την τριμερή συνεργασία Κύπρου, Ελλάδας και Αιγύπτου «σταθερό άξονα ευημερίας και ασφάλειας».

Της **ΔΩΡΙΤΑΣ ΓΙΑΝΝΑΚΟΥ**

Επιστροφή στην καθημερινότητα με αυξήσεις φωτιά στα καύσιμα και ένα νέο κύμα αλυσιδωτών ανατιμήσεων σε προϊόντα και υπηρεσίες βιώνουν οι καταναλωτές από το καλοκαίρι, με την ακρίβεια να ασκεί ολόένα μεγαλύτερη πίεση στον οικογενειακό προϋπολογισμό. Ήδη τα νοικοκυριά ένιωσαν τις ανατιμήσεις στο πετσί τους με την κατάσταση να προμηνύει ένα δύσκολο φθινόπωρο. Η Κύπρος λόγω της εξάρτησης της τόσο σε καύσιμα και ενέργεια όσο και σε αρκετά προϊόντα είναι εξαιρετικά επιρρεπής σε εξωγενείς κρίσεις όπως αυτή στη Μέση Ανατολή που σήμερα μας επηρεάζει λόγω των συνεχών στις συνεχών αυξομειώσεων στην τιμή του πετρελαίου Brent. Ένα ακόμη ανησυχητικό φαινόμενο που καταγράφεται στην κυπριακή αγορά είναι ότι οι αυξήσεις που προκαλούνται από μια κρίση δεν υποχωρούν με το τέλος της. Μόλις οι τιμές σε καύσιμα, προϊόντα και υπηρεσίες πάρουν την ανιούσα, δύσκολα επιστρέφουν στα προηγούμενα επίπεδα.

Ακόμη και όταν η κρίση ξεπεραστεί και ο πληθωρισμός αρχίσει να αποκλιμακώνεται, οι καταναλωτές συνεχίζουν να πληρώνουν τον λογαριασμό. Οι τιμές παραμένουν ψηλά, το κόστος ζωής διατηρείται αυξημένο και η πίεση στον οικογενειακό προϋπολογισμό συνεχίζεται. Με απλά λόγια, ο πληθωρισμός μπορεί να πέφτει, οι τιμές όμως μένουν με αποτέλεσμα το κόστος των κρίσεων να το επωμίζεται για πολύ καιρό ο καταναλωτής.

Το δεύτερο κύμα

Βιώνουμε ήδη το πρώτο και όχι ήπιο κύμα αυξήσεων των τιμών σύμφωνα με τους ειδικούς. Τα στοιχεία καταδεικνύουν ότι ο πληθωρισμός στην Κύπρο ανέβηκε στο 3,5% τον Αύγουστο, από 2,9% τον Ιούλιο. Τα πετρελαιοειδή ήταν +20,3% σε σχέση με τον Αύγουστο του 2025 και αυξήθηκαν 6,9% μόνο μέσα σε έναν μήνα με το Brent σήμερα να πλησιάζει τα \$100/βαρέλι, λόγω νέων προβλημάτων στις προμήθειες και στη ναυσιπλοΐα στην περιοχή. Η ίδια η Υπηρεσία Προστασίας Καταναλωτή στην Κύπρο προειδοποίησε ότι οι τιμές καυσίμων ενδέχεται να αυξηθούν περαιτέρω με τις επόμενες παραλαβές καυσίμων. Σύμφωνα με το Παρατηρητήριο Λιανικών Τιμών Καυσίμων, το πρωί της Δευτέρας η μέση τιμή της αμόλυβδης 95 παγκύπρια κυμαίνεται στα €1,625, με τη φτηνότερη να βρίσκεται στα €1,545 και να φτάνει μέχρι και τα €1,718.

Αντίστοιχα, η μέση τιμή παγκύπρια για το πετρέλαιο κίνησης βρισκόταν, το πρωί της Δευτέρας, στα €1,884, με τη φτηνότερη στα €1,795 και την ακριβότερη στα €1,989. Η μέση τιμή στο πετρέλαιο θέρμανσης ήταν €1,50, με τη φτηνότερη στα €1,389 και την ακριβότερη στα €1,655.

Σύμφωνα με στοιχεία της Υπηρεσίας Προστασίας Καταναλωτή, από τις 13 Ιουλίου μέχρι σήμερα οι τιμές των καυσίμων ανεβαίνουν. Αυτό που προβληματίζει ωστόσο τους ειδικούς και αναμένεται να βιώσουν το επόμενο διάστημα τα νοικοκυριά είναι το δεύτερο κύμα της ακρίβειας και των αυξήσεων τιμών που μετακυλιεται από τα καύσιμα στα τρό-

Αυξήσεις στον ορίζοντα, μετρούν τις αντοχές τους οι καταναλωτές

Χάνουν αγοραστική δύναμη τα νοικοκυριά λόγω των ανατιμήσεων, τότε αναμένεται το δεύτερο κύμα ακρίβειας

Κάθε κρίση αφήνει το αποτύπωμά της, οι τιμές ανεβαίνουν εύκολα και δύσκολα ξεκολλούν.

φιμα, στις μεταφορές και στις υπηρεσίες. Το δεύτερο κύμα ακρίβειας βρίσκεται προ των πυλών, με τις επιπτώσεις από την άνοδο της τιμής του πετρελαίου να αναμένεται να περάσουν σταδιακά στην καθημερινότητα των καταναλωτών. Με βάση τον μηχανισμό μετάδοσης των αυξήσεων στην κυπριακή αγορά, οι πρώτες πιέσεις αναμένεται να φανούν στα καύσιμα και στις μεταφορές, ενώ στη συνέχεια το αυξημένο κόστος θα αρχίσει να μετακυλιεται σε προϊόντα και υπηρεσίες.

Ειδικότερα, από τα καύσιμα, οι ανατιμήσεις αναμένεται να περάσουν με χρονική καθυστέρηση στα ράφια των υπεραγορών. Δεν είναι απαραίτητα ένα απότομο άλμα στις τιμές των τροφίμων, αλλά μια σταδιακή μετακύλιση του αυξημένου κόστους στις μεταφορές, στις εισαγωγές και στην παραγωγή. Ένα εύρος αύξησης της τάξης του 2% έως 5% μέχρι τον Δεκέμβριο αποτελεί ένα πιθανό σενάριο, εφόσον οι πιέσεις στο πετρέλαιο παραμείνουν. Αυτό όμως που είναι κρίσιμο είναι ότι όπως

έχει παρατηρηθεί και σε άλλες παρόμοιες περιπτώσεις, ακόμη κι αν το πετρέλαιο υποχωρήσει, οι τιμές στα ράφια δύσκολα θα ακολουθήσουν την ίδια ταχύτητα προς τα κάτω.

Το ίδιο ντόμινο αναμένεται να επηρεάσει τις μεταφορές και τα εισαγόμενα προϊόντα. Πρόκειται ουσιαστικά για το «κρυφό» κύμα ακρίβειας, καθώς το κόστος μεταφοράς, διανομής και λειτουργίας των επιχειρήσεων αυξάνεται όσο ακριβαίνει το diesel. Η επιβάρυνση αυ-

τή, αργά ή γρήγορα, καταλήγει στην τελική τιμή που πληρώνει ο καταναλωτής.

Στο ίδιο μήκος κύματος κινούνται και οι υπηρεσίες και η εστίαση. Πιο σύνθετη είναι η εικόνα στο ηλεκτρικό ρεύμα, καθώς εκεί παρεμβαίνουν και ρυθμιστικοί και φορολογικοί παράγοντες.

Όλα αυτά ως αποτέλεσμα μεταφράζονται τελικά σε μία ακόμη μεγαλύτερη πίεση στον οικογενειακό προϋπολογισμό.

Το κρίσιμο διάστημα, όπως μας αναφέρθηκε από αρμόδιες πηγές, τοποθετείται από τον Οκτώβριο μέχρι και τον Νοέμβριο, καθώς τότε αναμένεται να γίνει πιο αισθητή η επίδραση του αυξημένου ενεργειακού κόστους στην ευρύτερη αγορά. Εφόσον, μάλιστα, η τιμή του πετρελαίου παραμείνει για αρκετές εβδομάδες κοντά ή πάνω από τα 95 με 100 δολάρια το βαρέλι, ενισχύεται ο κίνδυνος ενός νέου κύματος ανατιμήσεων σε τρόφιμα, υπηρεσίες, μεταφορές και άλλα εισαγόμενα προϊόντα.

Ο λόγος είναι ότι η αύξηση της τιμής του πετρελαίου δεν περνά από τη μια μέρα στην άλλη στην τελική τιμή. Αρχικά επηρεάζονται τα καύσιμα και το κόστος των μεταφορών και, με χρονική καθυστέρηση, μέρος αυτής της επιβάρυνσης μετακυλιείται στην υπόλοιπη αγορά. Εξάλλου, η ίδια η Κεντρική Τράπεζα της Κύπρου έχει επισημάνει ότι οι υψηλότερες τιμές ενέργειας μπορούν να δημιουργήσουν έμμεσες ανοδικές πιέσεις τόσο στα τρόφιμα όσο και στα βιομηχανικά προϊόντα.

Μένουν στα ύψη

Εξαιρετικά αρνητικό είναι το γεγονός ότι στην Κύπρο όταν μια τιμή ανεβαίνει, δεν είναι καθόλου βέβαιο ότι θα επιστρέψει στο προηγούμενο επίπεδο όταν πέσει το κόστος του πετρελαίου ή όταν μειωθεί ο πληθωρισμός. Και εδώ βρίσκεται ίσως το μεγαλύτερο πρόβλημα για τα νοικοκυριά. Οι αυξήσεις που προκαλεί μια κρίση δύσκολα αναστρέφονται όταν η κρίση περάσει. Οι τιμές μπορεί να σταθεροποιηθούν ή ακόμη και ο πληθωρισμός να υποχωρήσει, όμως αυτό δεν σημαίνει ότι οι τιμές επιστρέφουν στα προηγούμενα επίπεδα. Το σενάριο, επομένως, είναι διπλά ανησυχητικό πρώτα η «φωτιά» στα καύσιμα και στη συνέχεια το ντόμινο των ανατιμήσεων στην αγορά. Ακόμη και στο ενδεχόμενο που η τιμή του πετρελαίου εκτοξευθεί, και στη συνέχεια υποχωρήσει ξανά, αυτό δεν σημαίνει ότι οι τιμές στα σουπερ μάρκετ, στα εστιατόρια και στις υπηρεσίες θα επιστρέψουν αυτόματα στα σημερινά επίπεδα. Στην καλύτερη περίπτωση, απλώς σταματούν να αυξάνονται με τον ίδιο ρυθμό. Έτσι, το κόστος μιας γεωπολιτικής κρίσης μπορεί να συνεχίσει να βαρύνει τον οικογενειακό προϋπολογισμό για πολύ μεγαλύτερο με αποτέλεσμα οι τελικές τιμές να «οκλούν» σε υψηλότερα επίπεδα. Όπως επισημαινουν οι ειδικοί, αυτό είναι που κάνει το κύμα ακρίβειας ιδιαίτερα ανησυχητικό για τους καταναλωτές είναι ότι η κρίση μπορεί να περάσει, αλλά ο λογαριασμός της να μείνει. Οπότε το πραγματικό ερώτημα δεν είναι μόνο πόσο θα ανέβει το πετρέλαιο, αλλά πόσο από αυτή την αύξηση θα μονιμοποιηθεί στις τιμές της Κύπρου τονίζον.

Προς νέα αύξηση ΕΚΤ και οι επιπτώσεις στην Κύπρο

Πάνω από τα μισά νέα δάνεια δίνονται με σταθερό επιτόκιο, ενώ οι τράπεζες θα ενισχύσουν τα κέρδη τους

Του **ΠΑΝΑΓΙΩΤΗ ΡΟΥΓΚΑΛΑ**

Με όλο το γεωπολιτικό σκηνικό να είναι ρευστό, με τα καύσιμα να έχουν λάβει την ανιούσα και τον πληθωρισμό να είναι σε σεβαστά ποσοστά, η αύξηση επιτοκίων στην επικείμενη συνεδρία νομισματικής πολιτικής της Ευρωπαϊκής Κεντρικής Τράπεζας (ΕΚΤ) θα πρέπει να θεωρείται σίγουρη. Τουλάχιστον έτσι προεξοφλείται από τους οικονομολόγους, καθώς ο πόλεμος ΗΠΑ και Ισραήλ εναντίον Ιράν, όχι μόνο δεν έχει σταματήσει, αλλά έχει ενταθεί. Όπως είχε σημειώσει η ΕΚΤ εξάλλου στην συνεδρία νομισματικής πολιτικής Ιουλίου 2026 που δεν προχώρησε σε κάποια αύξηση επιτοκίων, η αβεβαιότητα παραμένει υψηλή και οι πληθωριστικές επιδράσεις της διαταραχής της ενέργειας δεν έχουν εκδηλωθεί ακόμα σε όλο το φάσμα τους. Το Διοικητικό Συμβούλιο είχε δηλώσει ότι παρακολουθεί προσεκτικά την ένταση και τη διάρκεια της διαταραχής, καθώς και τις έμμεσες και δευτερογενείς επιδράσεις της.

Η αύξηση των επιτοκίων έχει δύο πτυχές για την Κύπρο, η μία αφορά φυσικά την αύξηση των δόσεων που θα καλεστούν να δίνουν οι δανειολήπτες που έχουν δάνεια με κυμαινόμενο επιτόκιο και η άλλη αφορά την επικερδότητα των κυπριακών τραπεζών που ως γεγονός θα αυξηθεί. Η πρόβλεψη για αύξηση θα είναι της τάξης των 25 μονάδων βάσης, με τα παρόντα επιτόκια της διευκόλυνσης αποδοχής καταθέσεων, των πράξεων κύριας αναχρηματοδότησης και της διευκόλυνσης οριακής χρηματοδότησης να είναι στα 2,25%, 2,40% και 2,65% αντιστοίχως. Έτσι, θα γίνουν 2,5%, 2,65% και 2,90% αντιστοίχως εάν προχωρήσει σε μία αύξηση επιτοκίων της τάξης του 0,25% η ΕΚΤ.

Τραπεζικές πηγές σχολιάζουν πως, όπως και η αύξηση του Ιούνη κατά

0,25%, θα είναι αύξηση επιτοκίων με χαμηλό αντίκτυπο σε σύγκριση με τις αντίστοιχες του 2022 – 2024. Και αυτό, διότι, εξηγούν πως, τα τελευταία χρόνια ρυθμίστηκαν τα πλείστα δάνεια που αντιμετώπιζαν πρόβλημα οι δανειολήπτες τους με κυμαινόμενο επιτόκιο μέσω επαναδιαπραγματεύσεων – αναδιαρθρώσεων και μπήκαν σε μια «υβριδική φάση» δανείου σταθερού επιτοκίου. Παράλληλα, όπως μεταφέρουν τραπεζικές πηγές, παραπάνω από τα μισά δάνεια που παραχωρούνται πλέον, είναι μέσω «σχήματος» σταθερού επιτοκίου που στη συνέχεια μετά από συγκεκριμένα χρόνια μετατρέπονται σε κυμαινόμενα δάνεια.

Κέρδη στις τράπεζες

Παρά τη λιγότερο «κακή εικόνα» που θα φέρουν οι αυξήσεις επιτοκίων στους δανειολήπτες, για τις τράπεζες θα φέρουν κέρδη. Κέρδη τα οποία προκύπτουν από τα κατατεθειμένα χρήματα που έχουν στις κεντρικές τράπεζες, τη λεγόμενη πλεονάζουσα ρευστότητα. Το 2025 για παράδειγμα, παρά το ότι δεν υπήρχαν αυξήσεις επιτοκίων, τα επιτόκια επέστρεψαν στο επίπεδο του 2% και έφεραν στις τράπεζες κέρδη 1,05 δισεκατομμυρίων ευρώ. Γίνεται εύκολως αντιληπτό ότι, με την αύξηση ήδη των 25 μονάδων βάσης του Ιουνίου και την επερχόμενη αύξηση των επίσης 25 μονάδων βάσης (πιθανώς), τα κέρδη που θα έρθουν στις κυπριακές τράπεζες θα είναι πιο ισχυρά από τα επίπεδα του 2025. Πάντως, ρεκόρ κερδών κατέγραψαν τα έτη 2023 και 2024 που τα επιτόκια κυμαινόνταν στο 4,5%.

Στράφηκαν στα σταθερό

Τη θέση των τραπεζικών πηγών ότι έχει αλλάξει η σύνθεση του νέου δανειοδότης στην Κύπρο μετά τον πρόσφατο κύκλο νομισματικής πολιτικής της Ευρωπαϊκής Κεντρικής Τράπεζας,

Τα παρόντα επιτόκια της διευκόλυνσης αποδοχής καταθέσεων, των πράξεων κύριας αναχρηματοδότησης και της διευκόλυνσης οριακής χρηματοδότησης να είναι στα 2,25%, 2,40% και 2,65% αντιστοίχως.

επιβεβαιώνουν με πρόσφατά τους ανάλυση, οι Ήβη Θεοδούλου και Μάριος Πολεμιδιώτης, του Τμήματος Οικονομικής Ανάλυσης και Νομισματικής Πολιτικής της Κεντρικής Τράπεζας της Κύπρου.

Συγκεκριμένα, στην ανάλυσή τους τονίζεται πως, παρατηρήθηκε έντονη στροφή προς δάνεια με σταθερό επιτόκιο μεγαλύτερης διάρκειας (με αρχική περίοδο προσδιορισμού άνω του ενός έτους), ιδίως στα στεγαστικά δάνεια. Η εξέλιξη αυτή, σε συνδυασμό με την αυξημένη χορήγηση δανείων που εξασφαλίζονται με καταθέσεις, συνθέλει στη διαμόρφωση χαμηλότερων δανειαστικών επιτοκίων. Η εν λόγω μεταβολή συνοδεύτηκε από

Τα στεγαστικά δάνεια με αρχική περίοδο σταθερού επιτοκίου μεταξύ ενός και πέντε ετών κατέστησαν η κυρίαρχη μορφή νέας στεγαστικής χρηματοδότησης.

ουσιαστική σύγκλιση των συνθηκών χρηματοδότησης με εκείνες της ζώνης του ευρώ και από σημαντική μείωση της ψαλίδας μεταξύ δανειαστικών και καταθετικών επιτοκίων. Παράλληλα, αντανάκλα ευρύτερες μεταβολές στην

κατανομή του επιτοκιακού κινδύνου μεταξύ τραπεζών και δανειοληπτών. Η σημαντικότερη μεταβολή όπως αναφέρεται στην ανάλυση, παρατηρήθηκε στα νέα δάνεια. Ενώ μέχρι το 2022 η συντριπτική πλειονότητα των νέων χορηγήσεων αφορούσε δάνεια με κυμαινόμενο επιτόκιο και με αρχική περίοδο προσδιορισμού επιτοκίου έως ένα έτος, στη συνέχεια καταγράφηκε σαφής μετατόπιση προς δάνεια με σταθερό επιτόκιο μεγαλύτερης διάρκειας. Ως αποτέλεσμα, τα δάνεια με αρχική περίοδο σταθερού επιτοκίου μεταξύ ενός και πέντε ετών κατέστησαν η κυρίαρχη μορφή νέας στεγαστικής χρηματοδότησης. Παρόμοια, αλλά λιγότερο έντονα, τάση παρατηρήθηκε

και στα νέα δάνεια προς μη χρηματοοικονομικές επιχειρήσεις. Ταυτόχρονα, σημειώνεται η μικρή αλλά σταδιακή αύξηση στο μερίδιο των δανείων με αρχική περίοδο σταθερού επιτοκίου πέραν των πέντε ετών τόσο για τα νοικοκυριά όσο και για τις επιχειρήσεις, κατηγορίες δανείων οι οποίες ήταν ουσιαστικά ανύπαρκτες στο παρελθόν.

Όχι άμεση ευαισθησία

«Η μετατόπιση αυτή περιορίσει την άμεση ευαισθησία του νέου δανεισμού στις μεταβολές των επιτοκίων πολιτικής και συνέβαλε σε μερική ανακατανομή του επιτοκιακού κινδύνου μεταξύ τραπεζών και δανειοληπτών», σημειώνουν στην ανάλυσή τους οι Θεοδούλου και Πολεμιδιώτης. Σημειώνεται πως, καθώς αυξάνεται το μερίδιο των νέων δανείων με σταθερό επιτόκιο μεγαλύτερης διάρκειας, συνεπάγεται πιο βραδεία και σταδιακή μετακύλιση των μεταβολών των επιτοκίων πολιτικής στο κόστος χρηματοδότησης.

Μειώθηκε η ψαλίδα

Συγχρόνως, στην ανάλυση σημειώνεται ότι, οι αποκλίσεις της ψαλίδας επιτοκίων δανείων - καταθέσεων στην Κύπρο έναντι της διάμεσης τιμής της ζώνης του ευρώ μειώθηκαν σημαντικά μετά την κορύφωσή τους κατά τον κύκλο νομισματικής σύσφιξης. Στα νοικοκυριά, η διαφορά υποχώρησε από 2,3 ποσοστιαίες μονάδες (π.μ.) τον Οκτώβριο του 2023 σε 0,4 π.μ. τον Απρίλιο του 2026, ενώ στις μη χρηματοοικονομικές επιχειρήσεις από 2,5 π.μ. τον Μάιο του 2023 σε 0,8 π.μ. τον Απρίλιο του 2026. Οι εναπομένουσες διαφορές στην ψαλίδα αποδίδονται σε μεγάλο βαθμό στη συγκριτικά βραδύτερη προσαρμογή των καταθετικών επιτοκίων στην Κύπρο έναντι της ζώνης του ευρώ, τόσο για τα νοικοκυριά όσο και για τις επιχειρήσεις.

ΑΥΤΟΝ ΤΟΝ ΣΕΠΤΕΜΒΡΙΟ ΚΑΝΕΝΑ ΜΥΣΤΗΡΙΟ ΔΕΝ ΘΑ ΜΕΙΝΕΙ ΑΛΥΤΟ

ΚΛΑΣΙΚΕΣ
ΠΕΡΙΠΕΤΕΙΕΣ
ΤΟΥ ΘΡΥΛΙΚΟΥ

ΣΕΡΛΟΚ ΧΟΛΜΣ

ΕΡΧΟΝΤΑΙ
ΣΤΗΝ «ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ»
ΣΕ ΒΙΒΛΙΑ ΤΣΕΠΗΣ
ΚΑΙ ΑΥΔΙΟΒΟΥΚ,
ΓΙΑ ΝΑ ΤΑ ΑΚΟΥΤΕ
ΟΠΟΥ ΚΙ ΑΝ
ΒΡΙΣΚΕΣΤΕ

ΤΗΝ ΚΥΡΙΑΚΗ
13 ΣΕΠΤΕΜΒΡΙΟΥ
Ο ΔΕΥΤΕΡΟΣ ΤΟΜΟΣ

ΤΟ ΜΠΛΕ ΠΕΤΡΑΔΙ
ΚΑΙ ΑΛΛΕΣ ΠΕΡΙΠΕΤΕΙΕΣ

ΤΙΣ ΕΠΟΜΕΝΕΣ ΕΒΔΟΜΑΔΕΣ

Η ΚΟΡΔΕΛΑ ΜΕ ΤΙΣ ΒΟΥΛΕΣ
ΣΠΟΥΔΗ ΣΤΟ ΚΟΚΚΙΝΟ
ΣΚΑΝΔΑΛΟ ΣΤΗ ΒΟΗΜΙΑ

Το sell-off θα συνεχιστεί

«Το sell-off των ομολόγων παγκοσμίως θα συνεχιστεί», εκτιμά ο οικονομολόγος Μοκάμεντ Ελ Ερίν. «Δεν βλέπω καμία όρεξη στις ΗΠΑ για άμεση δημοσιονομική εξυγίανση. Επείσμησε επίσης τη μετατόπιση στην Ευρώπη. «Πολυάριστερα αντισυνοχούσαμε για την Ιταλία, η εστίαση τώρα είναι στη Γαλλία και όχι στην περιφέρεια της Ευρωζώνης».

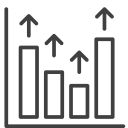
5%

του ΑΕΠ φτάνουν οι τόκοι που πληρώνουν για το χρέος τους οι ΗΠΑ, 4% η Ιταλία και 3,5% το Ηνωμένο Βασίλειο.

Η προειδοποίηση της Fitch

Η αύξηση των αποδόσεων των ομολόγων εντείνει τις δημοσιονομικές προκλήσεις για πολλά κράτη, προειδοποιεί η Fitch. Η αλληλεπίδραση από τις υψηλότερες αποδόσεις στο πραγματικό κόστος χρηματοδότησης είναι συνήθως σταδιακή, αλλά τα υψηλά χρέη κάνουν τις αγορές πιο ευαίσθητες στην αβεβαιότητα της δημοσιονομικής πολιτικής.

4,25%

είναι το κόστος δανεισμού της Γαλλίας, το υψηλότερο στην Ευρωζώνη, ενώ της Ιαπωνίας ξεπέρασε το 3% για πρώτη φορά από το 1996.

Ντόμινο αλλαγών

Η αύξηση των αποδόσεων των ομολόγων αλλάζει τις προσδοκίες για τα επιτόκια και τον πληθωρισμό, λέει η Moody's. Παράλληλα, η αγορά καλείται να απορροφήσει μεγαλύτερο όγκο κρατικού χρέους, ενώ οι κεντρικές τράπεζες έχουν περιορίσει τη στήριξη τους και οι αγοραστές ομολόγων είναι λιγότερο πρόθυμοι να τα διακρατήσουν.

Οι τιμωροί των ομολόγων παραμονεύουν

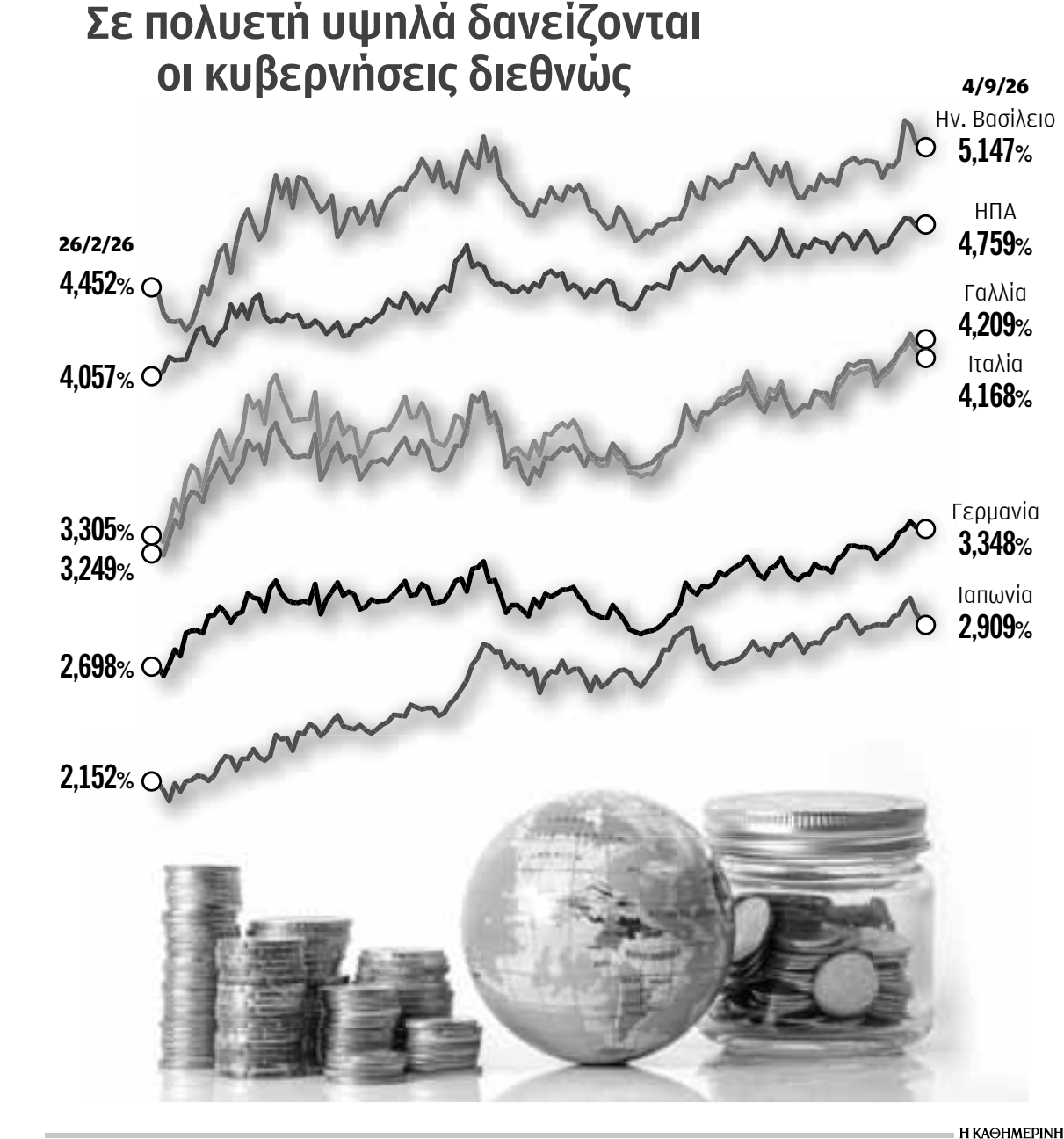
Στο κόκκινο η βιωσιμότητα χρέους ισχυρών οικονομιών με μεγάλα δημοσιονομικά προβλήματα

Της ΕΛΕΥΘΕΡΙΑΣ ΚΟΥΡΤΑΛΗ

Σε υψηλά έως και 30 ετών σκαρφάλωσαν τα κόστη δανεισμού διεθνώς «με το καλημέρα» του Σεπτεμβρίου, εντείνοντας τις πιέσεις στα δημοσιονομικά των χωρών, στις επιχειρήσεις και στα νοικοκυριά και τις ήδη μεγάλες προκλήσεις που έχει προκαλέσει η σύγκρουση στη Μέση Ανατολή που συνεχίζεται για έκτο μήνα. Αν και στα τέλη της εβδομάδας το sell-off «ηρέμισε», οι υψηλές αποδόσεις των ομολόγων σε Ευρώπη, Ασία και ΗΠΑ σηματοδοτούν το ότι η παγκόσμια οικονομία έχει εισέλθει σε μια νέα κανονικότητα ακριβού χρήματος, με τις ανησυχίες για τη βιωσιμότητα του χρέους και την επιδείνωση των δημόσιων οικονομικών να χτυπούν «κόκκινο», ξυπνώντας μήνιες από την κρίση χρέους της Ευρωζώνης. Σε αυτό το νέο σκηνικό οι ευάλωτες χώρες με μεγάλα δημοσιονομικά ελλείμματα, υψηλό χρέος και εξάρτηση από ξένα

Μια ξαφνική απώλεια εμπιστοσύνης μπορεί να οδηγήσει σε ραγδαίο sell-off ημερών ή και ωρών, όπως «η στιγμή Λιζ Τρας» στο Ηνωμένο Βασίλειο το 2022.

κεφάλαια είναι εκτεθειμένες στις διαθέσεις των «τιμωρών» των ομολόγων, στους γνωστούς vigilantes. Αντίθετα, οι χώρες με ισχυρές δημοσιονομικές επιδόσεις και συνετή πολιτική έχουν πολύ λιγότερα να φοβηθούν. Το πρόσφατο κύμα μαζικών πωλήσεων των ομολόγων δεν μπορεί να αποδοθεί σε μόνο μία αιτία, αλλά μάλλον σε έναν συνδυασμό παραγόντων, όπως εξηγεί και ο Λουιτζόβιτ Σουμπράν, επικεφαλής οικονομολόγος της Allianz Research. Ο κυρίαρχος παράγοντας ήταν οι ανανεωμένες γεωπολιτικές εντάσεις και οι υψηλότερες τιμές ενέργειας, οι οποίες ενισχύουν τις ανησυχίες για τον πληθωρισμό. Και άλλοι παράγοντες έπαιξαν όμως ρόλο: η κάμψη της ζήτησης κρατικών ομολόγων λόγω των μεγάλων εκδόσεων εταιρικών ομολόγων που σχετίζονται με την τεχνική νομισμική, οι προσπάθειες του υπουργείου Οικονομικών των ΗΠΑ να μετριάσει την πίεση στα ομόλογα λόγω του υψηλού δημο-

Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ

σιονομικού ελλείμματος (με επαναγορές, χρήση μετρητών για την προσωπική μείωση των αναγκών έκδοσης) και η... παραπλανητική επικοινωνία από τη Fed, η οποία, ωστόσο, αποκαταστάθηκε κάπως στο Jackson Hole. Επιπλέον, σημαντικό ρόλο παίζουν η αυξανόμενη πολιτική αστάθεια στην Ευρώπη ενόψει και του φορτωμένου εκλογικού ημερολογίου το 2027, καθώς και η καθυστερημένη, επιθετική στάση της Τράπεζας της Ιαπωνίας.

Η απόδοση του 10ετούς ομολόγου της Ιαπωνίας ξεπέρασε το 3% για πρώτη φορά μετά από 30 χρόνια, ενώ οι αποδόσεις του 10ετούς γερμα-

νικού ομολόγου έφτασαν έως και στο 3,376%, το υψηλότερο επίπεδο από το 2011. Το κόστος δανεισμού της Γαλλίας εδραιώθηκε ως το υψηλότερο στην Ευρωζώνη και έφτασε στο 4,25% και στα υψηλά 18 ετών, ενώ τα υψηλότερα επίπεδα από το 2008 άγγιξε και το κόστος δανεισμού του Ηνωμένου Βασιλείου, στο 5,25%, και σε υψηλά 3ετίας κινήθηκε η απόδοση του 10ετούς ομολόγου των ΗΠΑ, στο 4,8%.

Το πολύ ακριβότερο χρέη έρχεται σε ένα περιβάλλον όπου οι κυβερνήσεις έχουν αυξήσει τον δανεισμό τους μετά την απότομη αύξηση των δαπα-

νών κατά τη διάρκεια της πανδημίας και της ενεργειακής κρίσης που προκάλεσε ο πόλεμος στην Ουκρανία, τη στιγμή που αντιμετωπίζουν επίσης τη γήρανση του πληθυσμού και τις υψηλότερες ανάγκες για αμυντικές επενδύσεις.

Η εξέλιξη αυτή είναι, συνεπώς, κάτι πολύ σοβαρότερο από μια απλή περίοδο αναταραχής στις αγορές ομολόγων, καθώς οι συνέπειές της μπορεί να εξαπλωθούν στις οικονομίες και στις χρηματοπιστωτικές αγορές. Η αύξηση των αποδόσεων καθιστά τον δανεισμό και τις δαπάνες λιγότερο ελκυστικές και μπορεί να επιβραδύνει την

οικονομική ανάπτυξη. Παράλληλα, οι υψηλότερες αποδόσεις καθιστούν τις μετοχές λιγότερο ελκυστικές.

Αναλυτές επισημαίνουν πως η πτώση των τιμών της ενέργειας θα βοηθούσε βραχυπρόθεσμα, αλλά τελικά το μακροπρόθεσμο κόστος δανεισμού θα μειωθεί μόνον όταν οι κυβερνήσεις λάβουν συντονισμένα μέτρα για τη μείωση του χρέους ή την τόνωση της ανάπτυξης. Αν δεν το κάνουν αυτό, οι «τιμωροί» των ομολόγων θα βρίσκονται σε επιφυλακή. Μια ξαφνική απώλεια εμπιστοσύνης στη βιωσιμότητα του χρέους θα μπορούσε να οδηγήσει σε ραγδαίο sell-off εντός ημερών ή και ωρών, όπως «η στιγμή Λιζ Τρας» στο Ηνωμένο Βασίλειο το φθινόπωρο του 2022.

Στα τρέχοντα επίπεδα, οι αποδόσεις των ομολόγων δεν αποτελούν (ακόμη) πρόβλημα φερεγγυότητας για τις κυβερνήσεις, εκτιμά ο οικονομολόγος της ING, Κόρστεν Μπρζέσκι. Για τις περισσότερες χώρες η πραγματι-

Η ανάπτυξη που τροφοδοτείται από το χρέος έχει φτάσει στα όριά της. Οι κυβερνήσεις πρέπει να λάβουν επώδυνες πολιτικές αποφάσεις.

κή απόδοση του 10ετούς ομολόγου (απαρτίζοντας τον πληθωρισμό) εξακολουθεί να είναι κάτω από την αύξηση του πραγματικού ΑΕΠ. Ωστόσο, πολλές χώρες (ΗΠΑ, Ηνωμένο Βασίλειο, Γαλλία) χρειάζονται μέτρα λιτότητας για να σταθεροποιήσουν τουλάχιστον τους δείκτες δημόσιου χρέους. «Στην τρέχουσα συγκυρία, η τελευταία αναταραχή στις αγορές ομολόγων αποτελεί υπενθύμιση ότι η ανάπτυξη που τροφοδοτείται από το χρέος έχει φτάσει στα όριά της», όπως τονίζει. Έχουμε φτάσει σε ένα σημείο όπου οι κυβερνήσεις θα πρέπει να λάβουν πιο επώδυνες πολιτικές αποφάσεις, μειώνοντας τις δαπάνες αλλού, καθώς οι πληρωμές τόκων αυξάνονται. Για παράδειγμα, οι ΗΠΑ πληρώνουν σχεδόν το 5% του ΑΕΠ τους για το κόστος των τόκων, η Ιταλία 4% και το Ην. Βασίλειο 3,5%, ενώ η Γερμανία περίπου το 1,5% του ΑΕΠ της. Όπως υπενθυμίζει, η Ελλάδα πλήρωνε σε τόκους περίπου το 8% του ΑΕΠ της κατά την κρίση χρέους πριν από το default.

Το κόστος της αμερικανικής ισχύος και τα ομόλογα

Του ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΥ ΚΟΝΤΟΝΙΚΑ

Η αγορά αμερικανικών κρατικών ομολόγων στέλνει ένα προειδοποιητικό μήνυμα στην αμερικανική κυβέρνηση. Τον Αύγουστο, η απόδοση του 30ετούς Treasury ξεπέρασε το 5,3%, φθάνοντας σε υψηλό σκεδόν δύο δεκαετιών. Το αμερικανικό υπουργείο Οικονομικών, υπό τον Σκοτ Μπέσεντ, αντέδρασε διπλασιάζοντας το μέγεθος των προγραμματισμένων επαναγορών μακροπρόθεσμων τίτλων, επιδιώκοντας να ενισχύσει τη ρευστότητα. Δεν πρόκειται για κρίση στην αγορά αμερικανικού χρέους. Είναι όμως ένα προειδοποιητικό καμπανάκι: όταν το μακροπρόθεσμο κόστος δανεισμού κινείται πάνω από το 5%, η δημοσιονομική αριθμητική μιας χώρας με συνολικό (μεικτό) ομοσπονδιακό χρέος περίπου 40 τρις. δολαρίων γίνεται πολύ λιγότερο άνετη.

Οι ΗΠΑ διαθέτουν σημαντικά προνόμια. Δανείζονται στο δικό τους νόμισμα, διαθέτουν τη μεγαλύτερη και βαθύτερη αγορά κρατικών ομολόγων στον κόσμο και το δολάριο παραμένει το κυρίαρχο διεθνές αποθεματικό νόμισμα. Αυτά δεν εξαλείφουν τις δημοσιο-

νομικές πιέσεις: δίνουν όμως στις ΗΠΑ περισσότερο χρόνο για να τις αντιμετωπίσουν.

Το πρόβλημα είναι ο συνδυασμός υψηλού χρέους, επιμνημον πρωτογενών ελλειμμάτων και αυξανόμενων δαπανών για τόκους, ενώ το πολιτικό σύστημα εμφανίζεται απρόθυμο είτε να περιορίσει τις δαπάνες είτε να αυξήσει τη φορολογία. Το Congressional Budget Office προβλέπει πρωτογενές έλλειμμα 2,6% του ΑΕΠ το 2026 και χρέος που κατέχεται από το κοινό στο 101% του ΑΕΠ, με άνοδο στο 120% έως το 2036. Οι καθαρές δαπάνες για τόκους αυξάνονται από 3,3% σε 4,6% του ΑΕΠ. Σε αυτή την εξίσωση προστίθεται το κόστος της παγκόσμιας στρατιωτικής παρουσίας των ΗΠΑ και, πάνω απ' όλα, ο ανταγωνισμός με την Κίνα. Ο συνεχιζόμενος πόλεμος με το Ιράν αποτελεί το πιο πρόσφατο παράδειγμα μιας στρατιωτικής δέσμευσης που επιβάρυνε αυτή την εξίσωση. Όταν οι ΗΠΑ εισήλθαν στον Α' Παγκόσμιο Πόλεμο το 1917, το ομοσπονδιακό χρέος ήταν περίπου 6% του ΑΕΠ, ενώ κατά την εισοδό τους στον Β' Παγκόσμιο Πόλεμο το 1941 το χρέος που κατείχε το κοινό ήταν

Στο υψηλό χρέος και το αυξημένο κόστος αποπληρωμής προστίθεται το κόστος της παγκόσμιας στρατιωτικής παρουσίας των ΗΠΑ και, πάνω απ' όλα, ο ανταγωνισμός με την Κίνα.

περίπου 42%. Σήμερα βρίσκεται περίπου στο 100%.

Ο Βρετανός ιστορικός Πολ Κένεντι περιγράφει αυτήν τη δυναμική ως «imperial overstretch»: οι στρατιωτικές δεσμεύσεις μιας μεγάλης δύναμης μπορούν να υπερβούν την οικονομική βάση που τις στηρίζει. Ο Βρετανός οικονομικός ιστορικός Νιλ Φέργκιουσον έχει επαναφέρει στο προσκήνιο τον «Ferguson's Law», που ονομάζει έτσι προς τιμήν του Άνταμ Φέργκιουσον: όταν μια μεγάλη δύναμη δαπανά περισσότερα για την εξυπηρέτηση του χρέους της απ' ό,τι για την άμυνα, εξέρχεται σε επικίνδυνη δημοσιονομική ζώνη. Οι ΗΠΑ πέρασαν αυτό το όριο το

2024, όταν οι καθαρές δαπάνες για τόκους έφθασαν το 3,1% του ΑΕΠ, έναντι 3,0% για την άμυνα.

Η Βρετανία αποτελεί το προφανές ιστορικό παράδειγμα. Η σχετική παρακμή της είχε αρχίσει πριν από το 1914. Ο Α' Παγκόσμιος Πόλεμος δεν δημιούργησε αυτήν τη δυναμική: την επιτάχυνε. Η Βρετανία κέρδισε τον πόλεμο, αλλά συσσωρεύσε τεράστιο χρέος, ρευστοποιήσε περιουσιακά στοιχεία στο εξωτερικό και από παγκόσμιας πιστωτικής μετατράπηκε σε οφειλέτη των ΗΠΑ. Μια μεγάλη δύναμη μπορεί να κερδίσει έναν πόλεμο στρατιωτικά και να τον χάσει στρατηγικά.

Η αναλογία έχει όρια. Οι ΗΠΑ σήμερα δεν υφίστανται το δημοσιονομικό σοκ ενός παγκοσμίου πολέμου. Ωστόσο, ο ανταγωνισμός ΗΠΑ - Κίνας παραπέμπει σε αυτό που ο Αμερικανός πολιτικός επισημασμένος Γκρέιμς Άλison έχει περιγράψει ως «παγίδα του Θουκυδίδη» (Thucydides trap): τον κίνδυνο σύγκρουσης όταν μια ανερχόμενη δύναμη αμφισβητεί την κυριαρχία μιας κατεστημένης. Μια θερμή και παρατεταμένη σύγκρουση, με την Ταϊβάν ως πιθανό σημείο ανάφλεξης, θα μπορούσε, ακόμη και χω-

ρίς αμερικανική στρατιωτική ήττα, να επιταχύνει την πορεία προς τη σχετική παρακμή.

Θα μπορούσε η Ουάσινγκτον να χρησιμοποιήσει «χρηματοπιστωτική καταστολή» (financial repression) για να περιορίσει το κόστος δανεισμού; Σύμφωνα με τη βάση Sovereign Debt Investor Base του ΔΝΤ, στο τέλος του 2025 περίπου το 78% των αμερικανικών κρατικών χρεογράφων που καλύπτει η βάση διεκρατούνται από εγχώριους επενδυτές. Οι εγχώριες τράπεζες όμως κατείχαν περίπου το 15%, ενώ περίπου 51% βρίσκονταν στα χέρια εγχωρίων μη τραπεζικών επενδυτών. Οι αρχές μπορούν να δημιουργήσουν κίνητρα ώστε οι τράπεζες να αγοράζουν περισσότερα κρατικά ομόλογα, αλλά αυτό έχει όρια. «Εγχώριος κάτοχος» δεν σημαίνει αναγκαστικά εγχώρια χρηματοδότηση: οι ξένοι χρηματοδότες είναι λιγότερο εκτεθειμένοι σε εγχώρια μέτρα χρηματοπιστωτικής καταστολής και μπορούν ευκολότερα να ανακαταφέρουν τα κεφάλαιά τους.

Μια δραστηρότερη ανάπτυξη θα ήταν νέες μεγάλες κλίμακες αγορές ομολόγων από τη Fed. Με μεγάλα πρωτογενή ελλείμματα,

όμως, αυτές θα μπορούσαν να εκληφθούν ως δημοσιονομική χρηματοδότηση, μεταφέροντας την πίεση από τις αποδόσεις στο δολάριο και στις πληθωριστικές προσδοκίες. Η κυριαρχία του δολαρίου δημιουργεί ισχυρή διεθνή ζήτηση για αμερικανικά περιουσιακά στοιχεία και παρατείνει τη δημοσιονομική ανοχή για τις ΗΠΑ. Δεν πρέπει όμως να θεωρείται δεδομένη. Η χρήση του ως εργαλείου γεωπολιτικής πίεσης και επιβόλης κυρώσεων μπορεί, σε βάθος χρόνου, να ενισχύσει τη κίνηση χωρών και επενδυτών να διαφοροποιήσουν τα αποθεματικά και τις τοποθετήσεις τους προς άλλα νομίσματα.

Παράλληλα, αλλάζει και η σύνθεση των επενδύσεων που χρησιμοποιούνται στο αμερικανικό χρέος. Η σχετική αποχώρηση παραδοσιακών επενδυτών μακράς διάρκειας, όπως ξένες κυβερνήσεις, ασφαλιστικές εταιρείες και συνταξιοδοτικά ταμεία, αυξάνει τη σημασία πιο ευαίσθητων στις αποδόσεις επενδύσεων, οι οποίες απαιτούν υψηλότερη αμοιβή για να απορροφήσουν την αυξανόμενη προσφορά ομολόγων. Ταυτόχρονα, η τεράστια ζήτηση κε-

φαλαίων για τεχνητά νομισμικά και υποδομές δεδομένων σημαίνει ότι το αμερικανικό δημόσιο ανταγωνίζεται έναν ιδιωτικό τομέα με επίσης μεγάλες χρηματοδοτικές ανάγκες. Όσο αυξάνεται το κόστος εξυπηρέτησης του χρέους, τόσο αυξάνονται και οι ανάγκες νέου δανεισμού, εντείνοντας αυτή την πίεση.

Τίποτε από αυτά δεν καθιστά τη σχετική παρακμή αναπόφευκτη. Οι ΗΠΑ διαθέτουν ακόμη χρόνο και τεράστια οικονομικά πλεονεκτήματα. Μια πιο συνετή δημοσιονομική πολιτική, με περιορισμό των πρωτογενών ελλειμμάτων, δύσκολες επιλογές στις δαπάνες και στα έσοδα και μεγαλύτερη επιλεκτικότητα στις στρατιωτικές δεσμεύσεις, μπορεί να αποτρέψει μια τέτοια εξέλιξη.

Η Αμερική έχει ακόμη τη δυνατότητα να προσαρμοστεί. Το λάθος θα ήταν να θεωρήσουμε ότι τα σημερινά της πλεονεκτήματα καταργούν τον δημοσιονομικό περιορισμό, αντί απλώς να τον αναβαλλούν.

Ο κ. Αλέξανδρος Κοντονίκας είναι καθηγητής Χρηματοοικονομικών, Essex Business School University of Essex.

Γιατί όχι και φόρος επενδύσεων

Του ΝΙΚΟΥ ΦΙΛΙΠΠΙΔΗ

Είναι πραγματικά απορίας άξιον γιατί δεν το βλέπουν οι Έλληνες πολιτικοί και γιατί τώρα που μπήκαμε στη μακρά προεκλογική περίοδο δεν προτείνουν λύσεις για το πιο σημαντικό ζήτημα της χώρας, το από πού θα έρθει η νέα ανάπτυξη. Πώς γίνεται πολιτικοί που έχουν την καταστροφή της προηγούμενης δεκαετίας, άλλοι επί χρόνια στην κυβερνήση και άλλοι στην αντιπολίτευση, να μην έχουν αντιληφθεί ότι το ζήτημα δεν είναι πώς θα μοιράσουν κάτι που υπολείπεται κατά πολύ όλης της υπόλοιπης Ευρώπης, αλλά ότι πρέπει πρώτα να το αυξήσουν. Να δουν πώς θα αυξηθεί ο εγχώριος πλούτος, πριν αρχίσουν να τρώνονται για το πώς θα τον μοιράσουν και θα τον αναδιανείμουν.

Αλλά για να φτάσουμε σε αυτόν τον συλλογισμό πρέπει πρώτα να συμφωνήσουμε στο πρόβλημα. Οτι το ελληνικό κατά κεφαλήν ΑΕΠ αυξάνεται τα τελευταία χρόνια με ρυθμό ταχύτερο της υπόλοιπης Ευρώπης, αλλά δεν αρκεί για να τους προλάβουμε. Το ελληνικό ΑΕΠ αντιστοιχεί μόλις στο 68,4% του ευρωπαϊκού μέσου όρου και εμείς ανησυχούμε ή επικαίρουμε αν η Βουλγαρία είναι σε καλύτερη ή χειρότερη θέση από εμάς. Στην Ιρλανδία το αντίστοιχο ποσοστό φτάνει στο 237%. Αυτός πρέπει να είναι ο στόχος. Και μέχρι να τον πετύχουμε, όλα τα υπόλοιπα έπονται.

Το ζήτημα δεν είναι πώς θα μοιρασθεί κάτι που υπολείπεται κατά πολύ όλης της υπόλοιπης Ευρώπης, αλλά πώς θα αυξηθεί ο εγχώριος πλούτος.

Βλέπουμε τους πολιτικούς να «μυξολογούν» για το ότι οι μισοί Έλληνες δλώνουν πως δεν μπορούν να αντιμετωπίσουν οικονομικά μια απρόοπτο έξοδο ή μια εβδομάδα διακοπών και αντί να σκέφτονται τρόπους μεγέθυνσης του εγχώριου παραγόμενου προϊόντος, της πίτας προς διανομή, αύξησης των καθαρών εισοδημάτων, αυτοί ψάχνουν τρόπους να αναδιανείμουν τα υπάρχοντα.

Μεγάλο μέρος του πολιτικού συστήματος δεν έχει αντιληφθεί ότι δεν είμαστε ακόμη στη φάση της «πολυτέλειας» και της εγχώριας «αμπελοφιλοσοφίας», ώστε να συζητούμε αν ο φόρος, για παράδειγμα, των μερισμάτων είναι σκανδαλωδώς μικρός ή μεγάλος. Είναι πράγματι μικρός. Και υπάρχει λόγος για αυτό. Επειδή δεν ήμασταν μέχρι πρόσφατα, και σε πολλούς τομείς παραμένουμε ακόμη, ο πιο δημοφιλής προορισμός επενδύσεων για να προσελκύσουμε κάποιον επενδυτή, έπρεπε να έχουμε τουλάχιστον το ανταγωνιστικό πλεονέκτημα του χαμηλού φόρου. Προσοχή, με το 5% του μερισματος, συν 22% ο εταιρικός φόρος, συνεχίζουμε ακόμη να έχουμε από τους υψηλότερους συντελεστές φορολόγησης των επιχειρήσεων στην περιοχή μας.

Οπότε η συζήτηση, αν δεν θέλουμε να μειωθεί ο φόρος, σε καμία των περιπτώσεων δεν μπορεί να στραφεί στην αύξηση του. Εκτός και αν έχουμε πληροφορίες ότι λύσαμε όλα τα υπόλοιπα προβλήματά μας, γραφειοκρατία, αδειοδοτικό, πολυνομία, αργή δικαιοσύνη, ή θα μας προτιμήσουν για τα μεγέθη και την αγορά που προσφέρουμε.

Υπάρχει βεβαίως και το ενδεχόμενο να μη μας νοιάζει η σύγκλιση με την υπόλοιπη Ευρώπη και να αρκεστούμε στο τι είναι δίκαιο ή σωστό κατά τη δική μας άποψη. Και τότε, ναι, μπορούμε όχι μόνο να αυξήσουμε τον φόρο των μερισμάτων, αλλά να τους βάλουμε και έναν «φόρο επενδύσεων» δίπλα στον «πατριωτικό» φόρο, έτσι, για να μας «εκτιμήσουν» λίγο παραπάνω ως επενδυτικό προορισμό.

ΑΝΑΛΥΣΗ

Αγρότες οι μισοί...
νέοι επιχειρηματίες

Του ΣΕΡΑΦΕΙΜ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΙΔΗ

Η απασχόληση και η επιχειρηματικότητα των νέων είναι σοβαρή υπόθεση. Σχετίζεται με το μέλλον και έπρεπε να σκυψουν σ’ αυτήν όσοι αγωνιούν για τον τόπο και οι οποίοι πολλαπλασιάζονται όσο πλησιάζουμε στην προεκλογική περίοδο.

Πρόσφατη μελέτη του ΟΟΣΑ (Προκλήσεις των νέων στην Ελλάδα για να φθάσουν την οικονομική ανεξαρτησία) περιγράφει αναλυτικά την κατάσταση. Η απασχόληση νέων (15-29 ετών) είναι η δεύτερη χαμηλότερη στον ΟΟΣΑ, λίγο πάνω από 30%, ενώ ο μέσος όρος της Ευρώπης (Ε.Ε. 27) είναι κοντά στο 45%. Η ανεργία των νέων είναι η τρίτη υψηλότερη στον ΟΟΣΑ, σχεδόν 17% στις νέες ηλικίες, ενώ στην Ε.Ε. 27 είναι στο 12%. Να σημειωθεί ότι η ανεργία των νέων στην Ελλάδα είναι υψηλή, ανεξάρτητα από το επίπεδο εκπαίδευσης.

Ορισμένοι συνδέουν τη χαμηλή απασχόληση νέων με την έντονη στροφή στην επιχειρηματικότητα που παρατηρείται. Αυτό ή κάτι παρόμοιο δηλώνουν οι ίδιοι και σε έρευνες. Στο Ευρωβαρόμετρο (#513) πάνω από τους μισούς νέους που ρωτήθηκαν προτιμούν την αυτοαπασχόληση από το να γίνουν υπάλληλοι, ενώ κατά μέσον όρο στην Ε.Ε. μόνον τέσσερις στους δέκα έχουν την ίδια προτίμηση.

Στην έρευνα GUESSS ανάμεσα σε φοιτητές πανεπιστημίων 57 χωρών, περίπου 21% των Ελλήνων φοιτητών δηλώνουν ότι ενδιαφέρονται να γίνουν επιχειρηματίες, ενώ το αντίστοιχο ποσοστό διεθνώς είναι 16%. Η ίδια έρευνα αναφέρει ότι πέντε χρόνια μετά την αποφοίτησή τους η πρόθεση των Ελλήνων φοιτητών να γίνουν επιχειρηματίες αυξάνεται 60%.

Και μετά; Τι κάνουν όσοι είχαν την πρόθεση να γίνουν επιχειρηματίες; Το ποσοστό των αυτοαπασχολούμενων στην Ελλάδα είναι 11% των νέων (20-29 ετών), από τα υψηλότερα στην Ευρώπη. Ωστόσο ένας στους τρεις δηλώνει ότι οδηγήθηκε στην επιχειρηματική δραστηριότητα επειδή δεν έβρισκε δουλειά.

Τι εννοούν όμως επιχειρηματικότητα σύμφωνα με την έρευνα; Το 2025, πάνω από τους μισούς (51%) νέους αυτοαπασχολούμενους (κάτω των 24 ετών) ήταν

στον τομέα της γεωργίας, δασών, αλιείας. Αυτό είναι πάνω από τετραπλάσιο του αντίστοιχου ποσοστού στην Ευρώπη, αλλά είναι και πολύ πάνω από το ποσοστό απασχόλησης που έχουν στην Ελλάδα αυτοί οι τομείς. Το εύρημα δεν δείχνει ανάπτυξη της γεωργίας αλλά αξιοποίηση των επιδοτήσεων και άλλων παροχών σε «νέους αγρότες».

Το πραγματικό όμως πρόβλημα δεν είναι μόνο ότι μερικοί δηλώνουν επιχειρηματίες για να έχουν (ίσως οι γονείς) επιδοτήσεις.

Το πρόβλημα είναι ότι οι περισσότεροι ξεκινούν επιχειρηματική δραστηριότητα χωρίς φιλοδοξίες.

Μικρό ποσοστό των νέων επιχειρηματιών στην Ελλάδα δημιουργεί θέσεις εργασίας για άλλους. Λιγότεροι από 10% περιμένουν να δημιουργήσουν τουλάχιστον 19 θέσεις εργασίας τα επόμενα πέντε χρόνια. Κι όταν προσφέρουν θέσεις εργασίας, είναι χαμηλής ποιότητας και αμοιβών.

Αλλά δεν είναι μόνον ότι δεν κάνουν προσλήψεις. Μόλις το ένα τρίτο από αυτούς προσφέρει νέα προϊόντα ή υπηρεσίες στην αγορά. Σε ποσοστό λίγο πάνω από το 30% δηλώνουν ότι εισάγουν κάτι νέο στην αγορά, ενώ ο αντίστοιχος μέσος όρος στην Ευρώπη είναι πάνω από 45%.

Οι νέοι επιχειρηματίες, χωρίς φιλοδοξίες να μεγαλώσουν τη δουλειά, χωρίς να νοιάζονται να προσφέρουν στην αγορά νέα προϊόντα, έχουν το εύλογο παράπονο ότι δεν βρίσκουν χρηματοδότηση για το αρχικό στάδιο της επένδυσής τους. Πράγματι η χρηματοδότηση αυτού του είδους λείπει στην αγορά.

Ωστόσο ένα άλλο έλλειμμα, αυτό των γνώσεων, ίσως είναι σημαντικότερο. Η έρευνα του ΟΟΣΑ εντοπίζει ελλείψεις γενικών δεξιοτήτων (ομαδική δουλειά, επίλυση καθημερινών προβλημάτων) αλλά και απαιτήσεων να «τρέξει» μια επιχείρηση (οικονομικός προγραμματισμός, εντοπισμός ευκαιριών, διαχείριση ρίσκου).

Τελικά για τη στρεβλή επιχειρηματικότητα των νέων, μάλλον ευθύνονται οι μεγαλύτεροι που τους παραπλάνησαν αντί να διδάζουν.

Το επενδυτικό fund της Νορβηγίας
μειώνει την έκθεση στα ομόλογα

Λόγω της αναταραχής που επικρατεί στη διεθνή αγορά των κρατικών τίτλων

Τη μείωση του μεριδίου των κρατικών ομολόγων στο ύψους 2,3 τρις. δολαρίων χαρτοφυλάκιό του προτείνει το ταμείο εθνικού πλούτου της Νορβηγίας, με τους αμερικανικούς τίτλους να επηρεάζονται περισσότερο.

Σύμφωνα με επιστολή που απέστειλε η Norges Bank Investment Management στο υπουργείο Οικονομικών της χώρας, το μερίδιο των κρατικών ομολόγων στις συνολικές επενδύσεις της σε ομόλογα θα πρέπει να μειωθεί στο 50% από 70%, ώστε να ενισχυθούν οι θέσεις σε πιο ριψοκίνδυνους τίτλους. Η εξέλιξη έρχεται εν μέσω ρευστοποιήσεων στην αγορά των κρατικών ομολόγων, που ωθούν το κόστος δανεισμού των κυβερνήσεων σε υψηλότερα επίπεδα.

Το fund τοποθετεί περίπου 30% των κεφαλαίων του σε ομόλογα, κάτι που σημαίνει ότι το σχετικό χαρτοφυλάκιό του ξεπερνάει τα 615 δις. δολάρια. Από αυτά, το 59,5% ήταν επενδεδυμένο σε κρατικά ομόλογα, δείχνουν τα στοιχεία της 30ής Ιουνίου, τα πιο πρόσφατα διαθέσιμα.

Η προτεινόμενη αλλαγή θα συνεπαγόταν μια μείωση περίπου 58 δις. δολαρίων στις θέσεις του ταμείου σε κρατικά ομόλογα, σύμφωνα με τους υπολογισμούς του Bloomberg. Με βάση αυτή, οι συμμετοχές σε αμερικανικά ομόλογα θα μπορούσαν να μειωθούν κατά 75 δις. δολάρια, αλλά εκείνες σε ιαπωνικά κρατικά ομόλογα να αυξηθούν κατά 20 δις. δολάρια. Οι συμμετοχές σε κρατικά ομόλογα της Ευρωζώνης προβλέπεται επίσης να μειωθούν.

Η NBIM ιδρύθηκε στις αρχές της δεκαετίας του 1990 για να επενδύσει στον πλούτο της Νορβηγίας σε πετρέλαιο και φυσικό αέριο. Τοποθετείται σε μετοχές, ομόλογα, ακίνητα και υποδομές ανανεώσιμων πηγών ενέργειας, όλα εκτός της Νορβηγίας. Τα ακίνητα αποτελούν έναν τομέα ανάπτυξης στη νέα στρατηγική της.

Το ταμείο ακολουθεί έναν δείκτη αναφοράς που έχει ορίσει το υπουργείο Οικονομικών της Νορβηγίας, ενώ οι σημαντικές αλλαγές στην επενδυτική στρατηγική του απαιτούν έγκριση από το κοινοβούλιο. Κατά το πρώτο εξάμηνο του έτους είχε επιτύχει αποδόσεις-ρεκόρ, ύψους 189 δις. δολαρίων, όπως είπε όμως ο CEO του, Νικολάι Τάνγκεν, αυτό είναι «το καλύτερο δυνατόν».

Η πρόταση για μείωση των τοποθετήσεων του στα κρατικά ομόλογα έρχεται σε μια περίοδο που η αγορά αυτή αντιμετωπίζει έντονες αναταράξεις. Εν μέσω ανασυγχών των ΗΠΑ που άγγιξε τα 40 τρις. δολάρια, η απόδοση του 10ετούς αμερικανικού ομολό-

Η Norges Bank Investment Management ιδρύθηκε στις αρχές της δεκαετίας του 1990 για να επενδύσει στον πλούτο της Νορβηγίας σε πετρέλαιο και φυσικό αέριο.

γείο Οικονομικών της Νορβηγίας, ενώ οι σημαντικές αλλαγές στην επενδυτική στρατηγική του απαιτούν έγκριση από το κοινοβούλιο. Κατά το πρώτο εξάμηνο του έτους είχε επιτύχει αποδόσεις-ρεκόρ, ύψους 189 δις. δολαρίων, όπως είπε όμως ο CEO του, Νικολάι Τάνγκεν, αυτό είναι «το καλύτερο δυνατόν».

Η πρόταση για μείωση των τοποθετήσεων του στα κρατικά ομόλογα για να καλύψουν τις ανάγκες ρευστότητας και ότι ένας μακροπρόθεσμος επενδυτής θα πρέπει να συγκεντρώσει ένα ευρύτερο σύνολο risk premium από ομόλογα.

«Το χρέος και τα ελλείμματα δεν είναι βιώσιμα στις περισσότερες

από τις ανεπτυγμένες οικονομίες», σημειώνει ο Νικ Φέρες, επικεφαλής επενδύσεων της Vantage Point Asset Management. «Κάποια στιγμή θα υπάρξει δημοσιονομική κρίση, ωστόσο αυτή η εξέλιξη δεν αποτελεί απαραίτητα ένδειξη για κάτι τέτοιο σήμερα».

Πάντως, τον Ιανουάριο, ο υπουργός Οικονομικών της Νορβηγίας, Γενς Στόλτενμπεργκ, είχε δηλώσει ότι δεν έβλεπε κανένα λόγο για να αποχωρήσει το επενδυτικό ταμείο από τις αγορές των ΗΠΑ, παρά τις γεωπολιτικές εντάσεις που κλιμακώνονταν τότε, σχετικά με το μέλλον της Γροιλανδίας.

Δημήτρης Κ. Μέλισσας & Χρίστης Θ. Λοττίδης

ΘΕΜΕΛΙΩΔΗ ΖΗΤΗΜΑΤΑ
ΤΟΥ ΚΥΠΡΙΑΚΟΥ ΔΙΚΑΙΟΥ

ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΣΑΚΚΟΥΛΑ
ΑΘΗΝΑ - ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗ

Αθήνα
• Ιπποκράτους 23 | Τ.Κ. 10679
• Κ. Λουκάρεως 29 και Μομφεράτου 154 | Τ.Κ. 11475
Θεσσαλονίκη
• Φράγκων 1 | Τ.Κ. 54626
• Εθ. Αμύννης 42 | Τ.Κ. 54621
Λευκωσία
• Νικοψάου Σαριπάδου 2 Γωνία & Λεωφ. Λυκαβιτού, 2401 Έγκωμη

€22

www.sakkoulas.gr

Η Δημοκρατία προϋποθέτει διαφάνεια,
προϋποθέτει την τήρηση των κανόνων,
που η ίδια έχει θεσπίσει,
άσχετα με το τι θέλει να
ακούσει ο κάθε πολίτης

Οι μεγάλοι χαμένοι του πολέμου ΗΠΑ - Ιράν

Τα κράτη του Περσικού Κόλπου έχουν δεχθεί το ισχυρότερο πλήγμα

Καθώς η σύγκρουση μεταξύ ΗΠΑ και Ιράν εισέρχεται πλέον στον έβδομο μήνα, οι οικονομίες του Περσικού Κόλπου δέχονται βαρύ πλήγμα. Η παρατεταμένη κρίση υποχρεώνει τα κράτη της περιοχής να αναθεωρήσουν τους σχεδιασμούς τους και να προσαρμοστούν στη νέα πραγματικότητα. Αντιμέτωποι με μια μακροχρόνια κρίση, οι ηγέτες του Κόλπου –από το Κατάρ και το Μπαχρέιν έως τη Σαουδική Αραβία και τα ΗΑΕ– υποχρεώνονται να ευθυγραμμίσουν τις μακροπρόθεσμες οικονομικές τους στρατηγικές με τα νέα γεωπολιτικά δεδομένα. Σημαντικές διεθνείς εκδηλώσεις αναβάλλονται ή μεταφέρονται, όπως ο διοργάνωση της Φόρμουλα 1 από τη Σαουδική Αραβία στη Μαλαισία και το Παγκόσμιο Κύπελλο Esports 2026 από το Ριάντ στο Παρίσι, ενώ μεγάλες συναυλίες ακυρώνονται, όπως ένα φεστιβάλ με τη Σακίρα στα ΗΑΕ που για πρώτη φορά φέτος δεν θα πραγματοποιηθεί. Στο πλαίσιο αυτό, τα πολυτελή ξενοδοχεία καταγράφουν κατακόρυφη πτώση της πληρότητάς τους, η οποία υποχώρησε στο 56% το πρώτο εξάμηνο του έτους από 80% το προηγούμενο έτος, οδηγώντας ακόμη και σε απολύσεις προσωπικού. Οι αερομεταφορές, τα ακινήτα, ο τουρισμός

και η ναυτιλία συνεχίζουν να πλήττονται σκληρά σε όλη την περιοχή, ενώ ισχυρές πιέσεις δέχονται και οι εφοδιαστικές αλυσίδες. Οι καθυστερήσεις στις παραδόσεις και οι αναδρομολογήσεις εμπορευματοκιβωτίων –λόγω του παρατεταμένου μπλόκου στα Στενά του Ορμούζ– έχουν αυξήσει το κόστος εισαγωγής αγαθών, επιβαρύνοντας τις επιχειρήσεις που ήδη αντιμετώπιζον κάμψη της ζήτησης. «Όταν τελειώσει αυτή η κατάσταση, θα χρειαστούν τουλάχιστον έξι μήνες μέχρι να επανέλθει η κανονικότητα», επεσήμανε ο Ραφαέλ Κανονιάν, διευθύνων σύμβουλος του ομίλου Al Ryum Group των ΗΑΕ, εξηγώντας ότι οι καθυστερήσεις στις αποστολές έχουν εκτοξεύσει τις τιμές των αγαθών, πλήττοντας κάθε είδους εμπορεύματα – από βαρέα μηχανήματα έως εισαγόμενη μπίρα. Στο Ντουμπάι ειδικότερα, οι επιχειρηματίες των κλάδων που έχουν πληγεί περισσότερο ανησυχούν πλέον ότι η οικονομική ανάκαμψη θα καθυστερήσει σημαντικά. Στην αγορά ακινήτων του Ντουμπάι, ο σχετικός δείκτης των εισηγμένων κατασκευαστικών εταιρειών έχει χάσει περίπου το ένα τρίτο της αξίας του, ενώ οι πωλήσεις κατοικιών μειώθηκαν κατά 31% την άνοιξη,

Στην αγορά ακινήτων του Ντουμπάι, ο δείκτης των εισηγμένων κατασκευαστικών έχει χάσει περίπου το ένα τρίτο της αξίας του, ενώ οι πωλήσεις κατοικιών μειώθηκαν κατά 31%, με αυτές των πολυτελών ακινήτων άνω των 4 εκατ. δολ. να υποχωρούν κατά 59%.

Εκτός από τις παρενέργειες σε εμπόριο και ενέργεια, μεγάλες είναι οι συνέπειες και στον τουρισμό με σημαντικές διεθνείς εκδηλώσεις που αναβάλλονται ή μεταφέρονται σε άλλες χώρες.

με τις πωλήσεις πολυτελών ακινήτων άνω των 4 εκατ. δολαρίων να υποχωρούν κατά 59%. Στον τομέα των αερομεταφορών, ευρωπαϊκές και αμερικανικές εταιρείες έχουν αναστείλει τις πτήσεις τους προς το Ντουμπάι, όπου η επιβατική κίνηση μειώθηκε κατά 31% και οι μεταφορές φορτίων κατά 29% την ίδια περίοδο. Πολλές αεροπορικές εταιρείες από την Ευρώπη και τη Βόρεια Αμερική μάλιστα, όπως η

Air Canada, η KLM και η Lufthansa, έχουν επεκτείνει το «πάγωμα» των πτήσεων προς το Ντουμπάι, σε κάποιες περιπτώσεις μάλιστα μέχρι την επόμενη χρονιά. Οι αρχές την ίδια στιγμή περιορίζουν τις πληροφορίες για τις πολεμικές και οικονομικές απώλειες και επενδύουν σε μια εκτεταμένη διαφημιστική εκστρατεία που παρουσιάζει ότι η ζωή στο εμιράτο έχει επιστρέψει... Στην προπολεμική της αίγλη, Σε μία περιοχή ωστόσο που έχει συννηθεί σε μεγαλύτερα έργα και εντυπωσιακούς ρυθμούς ανάπτυξης, η κρίση επιπράζει τους μακροπρόθεσμους οικονομικούς σχεδιασμούς αναγκάζοντας τις κυβερνήσεις και τους επενδυτές να επαναξιολογήσουν τις προτεραιότητές τους και να στραφούν σε πιο ευέλικτα και βιώσιμα μοντέλα διαχείρισης. Η Wynn Resorts, η οποία κατασκευάζει το πρώτο νόμιμο καζίνο-θέρετρο στα ΗΑΕ με κόστος άνω των 5 δισ. δολαρίων, δήλωσε ότι ο πόλεμος έχει οδηγήσει σε μνιαία καθυστέρηση στα εγκαίνια και έχει αυξήσει το κό-

στος κατά εκατοντάδες εκατομμύρια δολάρια. «Δεν πρόκειται να σας πω ότι δεν υπάρχει κίνδυνος. Όταν όμως ασφαλίσαμε το έργο, δεν είχαμε την αυταπάτη ότι επιλέγουμε μια περιοχή με μηδενικό γεωπολιτικό ρίσκο. Ασφαλίσαμε μια χώρα που έχει αποδείξει ότι διαθέτει την ικανότητα να το διαχειριστεί», λέει ο διευθύνων σύμβουλος της Wynn, Κρεγκ Μπίλινγκς. Οι κραδασμοί στον τουριστικό κλάδο της Σαουδικής Αραβίας περιορίζουν τις προσδοκίες για τη δημιουργία μιας νέας πηγής εσόδων πέρα από τα ορυκτά καύσιμα. Η εξέλιξη αυτή υποχρεώνει τους σχεδιαστές του φιλόδοξου προγράμματος «Vision 2030» να αναπροσαρμόσουν τις προτεραιότητές τους, δίνοντας πλέον σαφή έμφαση στην ενίσχυση της βιομηχανίας. Την ίδια στιγμή, ανταγωνιστικές οικονομίες σε Ασία και Ευρώπη, όπως η Σιγκαπούρη και η Τουρκία, σπεύδουν να εκμεταλλευτούν τη συγκυρία. Θεσιπίζοντας ελκυστικά φορολογικά κίνητρα και ευνοϊκά προγράμματα πολιτογράφησης,

επιχειρούν να απορροφήσουν τα κεφάλαια και τις επιχειρήσεις που εγκαταλείπουν τον Περσικό Κόλπο. Προκειμένου να ανακαιτίσουν αυτές τις απώλειες, οι αρχές των Ηνωμένων Αραβικών Εμιράτων ενεργοποιούν άμεσα μέτρα στήριξης της αγοράς. Στο πλαίσιο αυτό, το Ντουμπάι ενέκρινε ένα γενναίο πακέτο ελαφρύνσεων ύψους 680 εκατ. δολαρίων, το οποίο προβλέπει την αναβολή κυβερνητικών τελών, τη στοχευμένη ενίσχυση του ξενοδοχειακού κλάδου και την απλοποίηση των διαδικασιών για την έκδοση άδειας διαμονής. Παράλληλα, επιστρατεύονται επιθετικές εμπορικές προώθησεις για την τόνωση της ενγχώριας κίνησης. Το εμιράτο διαθέτει πλέον τουριστικά κουπόνια αξίας εκατοντάδων δολαρίων, προσφέροντας δωρεάν εισιτήρια για θεματικά και υδάτινα πάρκα, τρίμηνες premium συνδρομές σε υπηρεσίες delivery, αλλά και διαμονή σχεδόν στη μισή τιμή σε εμβληματικά καταλύματα, όπως το πολυτελές Palm Jumeirah.

Τριγμοί στο μοντέλο των «ανώνυμων» φθηνών προϊόντων της Shein

Μετά τη μεγάλη επιτυχία που γνώρισε στην αγορά της γρήγορης μόδας, με φθηνά ρούχα που ακολουθούν τις τάσεις, και την ταχεία ανάπτυξη της στον τομέα του ηλεκτρονικού εμπορίου, η Shein έχει βρεθεί αντιμέτωπη με νέες συνθήκες και προκλήσεις που καλείται να αντιμετωπίσει εάν θέλει να συνεχίσει να αναπτύσσεται.

Η εταιρεία fast fashion με έδρα τη Σιγκαπούρη είδε τη μετοχή της να βυθίζεται για τέταρτη συνεχόμενη ημέρα, μετά την εισαγωγή της στο Χρηματιστήριο του Χονγκ Κονγκ την Τρίτη, με την αγορά να προβληματίζεται για το εάν η Shein θα καταφέρει να επιταχύνει ξανά την ανάπτυξη της, καθώς το μοντέλο χαμηλού κόστους που τροφοδότησε την άνοδό της δέχεται αυξανόμενες πιέσεις.

Οι αναλύτες υποστηρίζουν ότι η Shein θα πρέπει να αποδείξει ότι μπορεί όχι μόνο να είναι ανταγωνιστική σε επίπεδο τιμών, αλλά και να προσαρμόσει περισσότερο τις δραστηριότητές της στις το-

Η εταιρεία fast fashion με έδρα τη Σιγκαπούρη είδε τη μετοχή της να βυθίζεται για τέταρτη συνεχόμενη ημέρα.

πικές συνθήκες και να βρει νέες πηγές ανάπτυξης εκτός των βασικών αγορών της στις ΗΠΑ και στην Ευρώπη. Η Shein ανακοίνωσε έσοδα 41,8 δισ. δολ. το 2025, σε σύγκριση με 38,7 δισ. δολ. το προηγούμενο έτος. Το α' τρίμηνο του τρέχοντος έτους η εταιρεία κατέγραψε καθαρή ζημία 99 εκατ. δολ., σε σύγκριση με κέρδη το προηγούμενο έτος.

Τόσο οι ΗΠΑ όσο και η Ευρώπη, που εξακολουθούν να είναι οι βασικές αγορές της εταιρείας, έχουν θέσει αυστηρότερους κανόνες αναφορικά με τις εισαγωγές προϊόντων χαμηλής αξίας χωρίς δασμούς. Οι ΗΠΑ κατάργησαν

Το πλεονέκτημα που επέτρεπε στη Shein να στέλνει ένα φόρεμα αξίας 5 δολαρίων στην άλλη άκρη του κόσμου σχεδόν δωρεάν έχει πλέον εξαλειφθεί μετά τους αυστηρούς κανόνες σε Ε.Ε. και ΗΠΑ.

το καθεστώς του «de minimis» για τις αποστολές από την Κίνα και το Χονγκ Κονγκ τον Μάιο του

παρασμένου έτους, ενώ και η Ε.Ε. κατάργησε τον Ιούλιο την απαλλαγή από δασμούς για εισαγωγές χαμηλής αξίας έως 150 ευρώ. Παράλληλα, η Κομισιόν έχει θεσπίσει προσωρινό δασμό 3 ευρώ

ανά είδος αποστολής. Σύμφωνα με στοιχεία της Ευρωπαϊκής Επιτροπής, το 2025 εισήχθησαν στην Ε.Ε. σχεδόν 5,9 δισεκατομμύρια αντικείμενα χαμηλής αξίας.

Από τα παραπάνω προκύπτει ότι το πλεονέκτημα που επέτρεπε στην Shein να στέλνει ένα φόρεμα αξίας 5 δολαρίων στην άλλη άκρη του κόσμου σχεδόν δωρεάν, έχει πλέον εξαλειφθεί. Φαίνεται επομένως μονόδρομος για την εταιρεία η αύξηση των τιμών.

Στο προσκήνιο έρχεται και ακόμη μία δυσκολία για την εταιρεία γρήγορης μόδας. Καθώς οι δασμοί ωθούν τις τιμές προς τα πάνω, οι αγοραστές που επέλεγαν τη Shein κυρίως λόγω της τιμής θα μπορούσαν να αρχίσουν να συγκρίνουν και την ποιότητα, μια μάχη που η Shein δεν είχε να δώσει στο παρελθόν.

Η Shein, κατά τους αναλυτές, θα πρέπει να επαναπροσδιορίσει το τι προσφέρει, πέρα από τις χαμηλές τιμές και τη συνεχή καινοτομία, ενώ χρειάζεται να βελτι-

ώσει την εικόνα του brand της, καθώς οι ρυθμιστικές αρχές και η κοινή γνώμη γίνονται όλο και πιο επικριτικές απέναντί της.

Παράλληλα θα πρέπει να αναπροσαρμόσει το επιχειρηματικό της μοντέλο και να δώσει βάρος στην προσαρμογή σε τοπικό επίπεδο, καθώς οι δασμοί και οι ρυθμιστικές απαιτήσεις ασκούν πίεση στο πλεονέκτημα της Shein στις ΗΠΑ και στην Ευρώπη. Η Shein θα πρέπει επίσης να επεκταθεί στην περιοχή της Ασίας-Ειρηνικού, της Μέσης Ανατολής και της Αφρικής, καθώς και στη Λατινική Αμερική, προκειμένου να διατηρήσει την παγκόσμια ανάπτυξη της.

Ακόμη όμως και στην περίπτωση της επέκτασής της σε νέες αγορές δεν θα λείψουν οι προκλήσεις, σύμφωνα με τους αναλυτές, οι οποίοι επισημαίνουν ότι για παράδειγμα η Νοτιοανατολική Ασία είναι μία από τις πιο ανταγωνιστικές αγορές ηλεκτρονικού εμπορίου στον κόσμο.

Ωρα κρίσιμων αποφάσεων για τον οίκο Armani

Ένα χρόνο μετά τον θάνατο του ιδρυτή του, Τζόρτζιο Αρμάνι, ο ιταλικός οίκος μόδας εισέρχεται σε μια κρίσιμη περίοδο, αφού ο χρόνος αρχίζει να μετράει αντίστροφα για την πώληση τουλάχιστον μεριδίου της εταιρείας.

Ο Αρμάνι, ο οποίος πέθανε σε ηλικία 91 ετών στις 4 Σεπτεμβρίου 2025, είχε ορίσει στη διαθήκη του ότι μια πρώτη πώληση ποσοστού περίπου 15% της εταιρείας θα έπρεπε να πραγματοποιηθεί μεταξύ 12 και 18 μηνών μετά τον θάνατό του. Στη συνέχεια, έλεγε, θα πρέπει να ακολουθήσει η πώληση ενός μεγα-

λύτερου μεριδίου ή η εισαγωγή στο χρηματιστήριο. Όπως προειδοποιούν όμως στέλεια και αναλυτές του κλάδου, οι κληρονόμοι και οι σύμβουλοι του εκλιπόντος σχεδιασθή θα πρέπει τώρα να επικεντρωθούν στην εξέλιξη του brand και στον στόχο να το διατηρήσουν φρέσκο και επίκαιρο. Η πραγματική δοκιμασία για την εταιρεία θα είναι η μετάβαση από «ένα μοντέλο διαδοχής βασισμένο στην κληρονομιά του Τζόρτζιο Αρμάνι σε ένα πιο αυτόνομο σύστημα, ικανό να λαμβάνει τις δικές του αποφάσεις, διατηρώντας παράλληλα την ταυτότητα του

Ο χρόνος αρχίζει να μετράει αντίστροφα για την πώληση τουλάχιστον μεριδίου της εταιρείας.

brand», λέει μιλώντας στο Reuters ο Φραντσέσκο Φιορέτσε, partner της συμβουλευτικής εταιρείας Simon Kucher. Τον τελευταίο χρόνο, οι πωλήσεις της Armani μειώθηκαν κατά 2,8% σε σταθερές ισοτιμίες,

στα 2,2 δισ. ευρώ. Οι επενδυτές παραμένουν επιφυλακτικοί απέναντι στον κλάδο των ειδών πολυτελείας, καθώς ο πόλεμος στο Ιράν συνεχίζεται και οι καταναλωτικές δαπάνες στην Κίνα μειώνονται.

Καθώς προετοιμάζει ένα νέο επιχειρηματικό σχέδιο, ο διευθύνων σύμβουλος Τζουσέπε Μαρσότσι, ένας βετεράνος του ομίλου που βρίσκεται τώρα στο τιμόνι, δήλωσε σε μια εκδήλωση τον Ιούλιο ότι η Armani δεν θα επιδιώξει βραχυπρόθεσμες λύσεις, αλλά θα παραμείνει πιστή στο μακροπρόθεσμο όραμα του ιδρυτή για ένα ουσιαστικό και

κομψό στυλ με προσοχή στη λεπτομέρεια και στα ρούχα που μπορούν να φορεθούν εύκολα.

Όπως είπε ο Μαρσότσι, η Armani βρίσκεται ακόμη σε μεταβατική φάση και αναζητά μια νέα ισορροπία. Ωστόσο, μια κοινοπραξία για την ανάπτυξη νέων Armani Hotels & Resorts είναι ενδεικτική των μελλοντικών στρατηγικών κινήσεων. Στη διαθήκη του, ο Αρμάνι είχε αναφέρει τη γαλλική LVMH και τις EssilorLuxottica και L'Oréal ή έναν άλλο όμιλο ειδών πολυτελείας παρόμοιας θέσης ως πιθανούς αγοραστές.

Στη διαθήκη του ο Armani είχε αναφέρει τη γαλλική LVMH και τις EssilorLuxottica και L'Oréal, ή έναν άλλο όμιλο ειδών πολυτελείας παρόμοιου μεγέθους, ως πιθανούς αγοραστές.

Ο θρυλικός Route 66 προσελκύει τουρίστες από όλο τον κόσμο

Στο βραβευμένο μυθιστόρημά του «Τα σταφύλια της οργής» (1939), ο νομπελίστας Τζον Στάνιινγκερ αφιέρωσε ένα ολόκληρο κεφάλαιο στον θρυλικό αυτοκινητόδρομο Route 66 –τη «Μητέρα των Δρόμων» όπως τον βάφτισε–, που ταυτίστηκε όσο κανένας άλλος με την ιδέα του αμερικανικού ονείρου. Η πιο δημοφιλής διαδρομή για road-trip στις ΗΠΑ συμπληρώνει φέτος έναν αιώνα ζωής. Διασχίζοντας περίπου 4.000 χιλιόμετρα στην

αμερικανική ενδοχώρα, από το Σικάγο μέχρι τη Σάντα Μόνικα στην Καλιφόρνια, ο Route 66 πλέον δεν εξυπηρετεί βιοποριστικές ανάγκες, ούτε αποτελεί την ταχύτερη αρτηρία της χώρας, καθώς το 1985 αποσύρθηκε επίσημα από το ομοσπονδιακό δίκτυο.

Βιώνει όμως μια πρωτοφανή οικονομική και τουριστική αναβίωση, καθώς έχει μετατραπεί σε μια εξαιρετικά κερδοφόρο βιομηχανία εμπειριών, με τους Ευρω-

Χιλιάδες ταξιδιώτες από Ευρώπη και Ασία επισκέπτονται τη «Μητέρα των Δρόμων».

παιους κατά κύριο λόγο ταξιδιώτες να συρρέουν για να ζήσουν από κοντά τον αμερικανικό μύθο. Τουριστικοί φορείς και τοπικές ενώσεις ζωντανεύουν σύμφωνα τον θρύλο του Route 66 μέσα

από ράλι κλασικών αυτοκινήτων, φεστιβάλ ζωγραφικής δρόμου και πρωτότυπα έργα τέχνης, όπως η γιγαντιαία πινέζα-βιτρό 7 μέτρων που δεσπόζει στην Οκλαχόμα, ορίζοντας το ακριβές μέσο της διαδρομής. Στο πλαίσιο αυτό, εκατοντάδες μοτέλ, εστιατόρια και βενζινάδικα κατά μήκος του δρόμου έχουν επσκευαστεί τις νέες πινακίδες τους, έχουν ανανεώσει τα μενού τους και έχουν γεμίσει τα ράφια τους με σουβενίρ για να εκμεταλλευθούν

τις αυξημένες τουριστικές ροές. Παλαιότερη έρευνα του Πανεπιστημίου Rutgers υπολόγιζε τις ετήσιες δαπάνες στα 132 εκατ. δολάρια, ποσό που εκτιμάται ότι θα ξεπεραστεί κατά πολύ φέτος. Σε τοπικό επίπεδο, οι επιχειρήσεις βλέπουν τον τζίρο τους να εκτινάσσεται έως και κατά 50%, ενώ μικρές πόλεις όπως το Τζόπλιν στο Μιζούρι καταγράφουν ετήσια έσοδα που ξεπερνούν τα 5,5 εκατ. δολάρια αποκλειστικά από τον διεθνή τουρισμό.

Πάνω από το ένα τρίτο των επισκεπτών προέρχεται από την Ευρώπη, την Ιαπωνία και την Αυστραλία. Σε αντίθεση με τους ντόπιους μάλιστα, που πραγματικά ξεπεραστεί κατά πολύ φέτος. Σε τοπικό επίπεδο, οι επιχειρήσεις βλέπουν τον τζίρο τους να εκτινάσσεται έως και κατά 50%, ενώ μικρές πόλεις όπως το Τζόπλιν στο Μιζούρι καταγράφουν ετήσια έσοδα που ξεπερνούν τα 5,5 εκατ. δολάρια αποκλειστικά από τον διεθνή τουρισμό.

κοινοτήτων, παρά τις πληθωριστικές πιέσεις που επιβαρύνουν το συνολικό κόστος του ταξιδιού. Η αναβίωση του Route 66 δεν στηρίζεται μόνο στη νοσταλγία των μεγαλύτερων ηλικιακά τουριστών, αλλά και στις νεότερες γενιές. Η ποπ κουλτούρα –από την ταινία «Cars» της Pixar μέχρι τις μαζικές καμπάνιες στο TikTok και στο YouTube– προσελκύει ένα νέο κύμα ταξιδιωτών από την Ασία και τη Λατινική Αμερική.

Η Volkswagen καταργεί 100.000 θέσεις εργασίας έως το 2030

Στη μεγαλύτερη αναδιάρθρωση στην ιστορία της προχωράει η εταιρεία

Σχέδιο για την περικοπή άλλων 50.000 θέσεων εργασίας ενέκρινε το διοικητικό συμβούλιο της Volkswagen, καθώς ο γερμανικός γίγαντας των αυτοκινητών υλοποιεί ένα εκτεταμένο πρόγραμμα αναδιάρθρωσης. Με τις νέες περικοπές, ο συνολικός αριθμός των θέσεων εργασίας που η εταιρεία σχεδιάζει να καταργήσει έως το 2030 ανέρχεται σε 100.000.

Ο όμιλος, στον οποίο περιλαμβάνονται επίσης τα brands Audi, Porsche και Skoda, είχε ανακοινώσει τον Μάρτιο ότι θα περικόψει 50.000 θέσεις εργασίας μέχρι το τέλος της δεκαετίας. Η κίνηση αυτή αποτελεί «ισχυρό μήνυμα» για το μέλλον της εταιρείας, η οποία «αναλαμβάνει την ευθύνη για ολόκληρο το εργατικό δυναμικό μας», δήλωσε ο διευθύνων σύμβουλος της VW, Ολίβερ Μπλουμ. Ο Μπλουμ είχε αποκαλύψει από τον Ιούλιο ότι η εταιρεία επεδίωκε να κάνει πρόσθετες περικοπές. Η Volkswagen έχει πληγεί από τη μείωση των κερδών της λόγω της πτώσης των πωλήσεων και του έντονου ανταγωνισμού, ιδίως από τις κινεζικές μάρκες αυτοκινητών.

Η εταιρεία δήλωσε επίσης ότι έως το 2035 θα μειώσει τον αριθμό των μοντέλων που παράγει κατά 50% και θα μειώσει την πολυπλοκότητα των προϊόντων της κατά 75%. Η VW θα δώσει επίσης προτεραιότητα στα «πιο εκλυστικά οχήματα» και θα κατασκευάσει περισσότερα από κάθε μοντέλο, κάτι που θα βοηθήσει στη μείωση του κόστους, ανέφερε. Μια «ουσιαστική προσαρμογή των δυνατοτήτων του εργατικού δυναμικού παγκοσμίως είναι απαραίτητη» για τη διασφάλι-

Τα κέρδη της VW έχουν μειωθεί απότομα τα τελευταία χρόνια, λόγω της πτώσης των πωλήσεων στην Κίνα, η οποία κάποτε ήταν μία από τις μεγαλύτερες αγορές της. Οι πωλήσεις έχουν επίσης υποχωρήσει στις ΗΠΑ, εν μέρει λόγω του αντίκτυπου των δασμών Τραμπ στις εισαγωγές αυτοκινήτων.

Η αυτοκινητοβιομηχανία δήλωσε επίσης ότι έως το 2035 θα μειώσει τον αριθμό των μοντέλων που παράγει κατά 50%.

ση της ανταγωνιστικότητας της εταιρείας, η οποία αντιμετωπίζει μια στροφή στη ζήτηση αλλά και τεχνολογικές αλλαγές. Στο πλαίσιο αυτό, «μία προσαρμογή περίπου 50.000 θέσεων του εργατικού δυναμικού σε ολόκληρο τον όμιλο –συμπεριλαμβανομένων των διοικητικών θέσεων– θα είναι αναγκαία», ανέφερε η ανακοίνωση.

Η εταιρεία εξετάζει επίσης το

μέλλον των εργοστασίων της στο Εμντεν, το Τοβιάκου, το Αννόβερο και το Νέκαρσουλμ, όπου έχει δηλώσει ότι η παραγωγική ικανότητα υπερβαίνει τη ζήτηση. «Εναλλακτικές χρήσεις για αυτά τα εργοστάσια αξιολογούνται», ανέφερε.

Η αναδιάρθρωση αυτή είναι η μεγαλύτερη στις σχεδόν εννέα δεκαετίες της ιστορίας της VW, σημειώνει το BBC. Το 2025, η VW απασχολούσε περισσότερους από 660.000 ανθρώπους σε όλο τον κόσμο. Η Κρίστιαν Μπένερ, πρόεδρος του μεγαλύτερου βιομηχανικού συνδικάτου της Ευρώπης, IG Metall, και αναπληρώτρια πρόεδρος του Εποπτικού Συμβουλίου της VW, δήλωσε ότι η αυτοκινητοβιομηχανία «αγωνίστηκε σκληρά για καλές λύσεις» για να αντιμετωπίσει μια «κρίση».

Τα κέρδη της VW έχουν μειωθεί απότομα τα τελευταία χρόνια, λόγω της πτώσης των πωλήσεων στην Κίνα, η οποία κάποτε ήταν μια από τις μεγαλύτερες αγορές της. Οι πωλήσεις έχουν επίσης μειωθεί στις ΗΠΑ, εν μέρει λόγω του αντίκτυπου των δασμών στις εισαγωγές αυτοκινήτων που εισήγαγε η κυβέρνηση του προέδρου Ντόναλντ Τραμπ.

Οι κινεζικές αυτοκινητοβιομηχανίες επεκτείνονται επιθετικά καθώς λανσάρουν νέες τεχνολογίες, επωφελοόμενες από το χαμηλότερο κόστος παραγωγής από τους ανταγωνιστές τους. Τα τελευταία χρόνια, εταιρείες όπως η BYD έχουν δει τις πωλήσεις τους να αυξάνονται απότομα σε αγορές όπως το Ηνωμένο Βασίλειο, η Ευρωπαϊκή Ένωση και η Νοτιοανατολική Ασία.

Διεθνής προορισμός ιατρικού τουρισμού η Σαγκάη

Προσφέρει καινοτόμο αντιμετώπιση του καρκίνου με χαμηλό κόστος

Η Σαγκάη αναδεικνύεται σε κορυφαίο διεθνή προορισμό ιατρικού τουρισμού, προσελκύοντας ασθενείς με καρκίνο από τις ανεπτυγμένες χώρες της Δύσης. Στην αιχμή αυτής της τάσης βρίσκεται η θεραπεία CAR-T, μια πρωτοποριακή κυτταρική ανοσοθεραπεία που αναπρογραμματίζει τα T-κύτταρα του ίδιου του ασθενούς, μετατρέποντάς τα σε αποτελεσματικά «όπλα» κατά του καρκίνου. Αξιοποιώντας τις ραγδαία αναπτυσσόμενες βιοτεχνολογικές υποδομές της, η Κίνα κατάφερε να βιομηχανοποιήσει την παραγωγή των εξαιρετικώς αποτελεσματικών αυτών θεραπειών, εξασφαλίζοντας άμεση πρόσβαση και αισθητά χαμηλότερο κόστος σε σχέση με τις ΗΠΑ και την Ευρώπη. Ενώ στις ΗΠΑ το κόστος μιας θεραπείας CAR-T μπορεί να ξεπεράσει τις 800.000 δολάρια, τα διεθνή ιδιωτικά νοσοκομεία της Σαγκάης παρέχουν την ίδια ή και πιο προηγμένη ιατρική φροντίδα, περιορίζοντας τη δαπάνη στο μισό. «Ουσιαστικά, η Κίνα πέτυχε στην κυτταρική θεραπεία CAR-T αυτό που κάνει καλύτερα από καθέναν: τη μετασχημάτισε σε μια βιομηχανοποιημένη διαδικασία», εξηγεί η Σάιρα Ακμεντ, επικεφαλής του τμήματος CAR-T στο Κέντρο Καρκίνου MD Anderson στο Χιούστον. Αυτή η δυνατότητα αποδεικνύεται σωτήρια για ασθενείς που έχουν εξαντλήσει κάθε επιλογή στη χώρα τους. Στα 25 του, ο Νεοζηλανδός Μάικλ Γουόλτερς είδε τα πρώτα του επαγγελματικά βήματα να ανακαλύπτουν, όταν διαγνώστηκε με λέμφωμα μη Χότζκιν. Αφού εξάντλησε κάθε συμβατική θεραπεία στο Οκλαντ, ήρθε αντιμετώπιση σε κορυφαία αμερικανικά πανεπιστήμια, προσφέροντας όχι μόνον άπαιστη επικοινωνία και διευκολύνσεις στη χορήγηση βίβας, αλλά και βαθιά προσωπική, ανθρώπινη φροντίδα.

Παρά την πρόοδο της, η Κίνα δέχεται επικρίσεις για τη διαφάνεια των κλινικών δοκιμών της, έπειτα από αναφορές για τον θάνατο τριών ατόμων, μεταξύ των

Η θεραπεία CAR-T, μια πρωτοποριακή κυτταρική ανοσοθεραπεία που αναπρογραμματίζει τα T-κύτταρα του ίδιου του ασθενούς, μετατρέποντάς τα σε αποτελεσματικά «όπλα» κατά του καρκίνου, προσελκύει ασθενείς με καρκίνο από τις ανεπτυγμένες χώρες της Δύσης.

εγκρίνει το ευρύτερο χαρτοφυλάκιο προϊόντων CAR-T παγκοσμίως, όπως πρωτοποριακές εφαρμογές για συμπαγείς όγκους –όπως ο καρκίνος του στομάχου– όπου η εγκώρια έρευνα κατέχει πλέον τη πρωτεία. Εκτός όμως από το χαμηλό κόστος και τις επιστημονικές εξελίξεις, η Σαγκάη κερδίζει την εμπιστοσύνη των ασθενών χάρη στο κορυφαίο επίπεδο των παρεχόμενων υπηρεσιών της. Η γειτνίαση των νοσοκομείων με εξειδικευμένα εργαστήρια εξαεργάζει την ταχύτητα επεξεργασίας του κυτταρικού υλικού – παράγοντας που θεωρείται κρίσιμος για την αντιμετώπιση επιθετικών μορφών καρκίνου. Την ίδια στιγμή, τα διεθνή νοσλευτικά ιδρύματα της πόλης στελεχώνονται από εξειδικευμένους γιατρούς με θητεία σε κορυφαία αμερικανικά πανεπιστήμια, προσφέροντας όχι μόνον άπαιστη επικοινωνία και διευκολύνσεις στη χορήγηση βίβας, αλλά και βαθιά προσωπική, ανθρώπινη φροντίδα.

Παρά την πρόοδο της, η Κίνα δέχεται επικρίσεις για τη διαφάνεια των κλινικών δοκιμών της, έπειτα από αναφορές για τον θάνατο τριών ατόμων, μεταξύ των

οποίων ένα χρόνο κορίτσι, ενώ λάμβαναν πειραματικά φάρμακα. Γενικά, οι κινεζικές ρυθμιστικές αρχές επιτρέπουν στα κρατικά νοσοκομεία να ξεκινούν κλινικές δοκιμές με λιγότερη κυβερνητική εποπτεία από ό,τι απαιτούν οι ΗΠΑ – ένα σύστημα που επιτρέπει την καινοτομία, αλλά αυξάνει παράλληλα τους κινδύνους. Αντιθέτως, τα ιδιωτικά διεθνή νοσοκομεία της Κίνας είναι πιο επιφυλακτικά, αποφεύγοντας τις κλινικές δοκιμές και επιμένοντας μόνο σε θεραπείες που έχουν εγκριθεί από τις ρυθμιστικές αρχές για εμπορευματοποίηση.

Οι κινεζικές αρχές έδωσαν το πράσινο φως για τη χορήγηση της θεραπείας CAR-T σε ασθενείς από το εξωτερικό το 2021. Εκτοτε, η ζήτηση εκτοξεύθηκε. Από το 2023, οπότε εντάχθηκε στην ανσοθεραπεία στις υπηρεσίες του, το νοσοκομείο Shanghai SinoUnited έχει θεραπεύσει περίπου 36 ασθενείς από 12 χώρες. Όπως επισημαίνει η ιδρύτρια και διευθύνουσα σύμβουλος του νοσοκομείου, δρ Κάθι Σι, καρδιολόγος με θητεία στο Πανεπιστήμιο Emory της Ατλάντας, η συντριπτική πλειονότητά τους έχει πλέον απαλλαγεί από τη νόσο.

Η Binance συνεχίζει να λειτουργεί στην Ε.Ε. χωρίς άδεια

Η είδηση είχε πέσει σαν βόμβα στην αγορά του σφύρτο τον Ιούνιο: Η Binance, η μεγαλύτερη ανταλλακτήριο κρυπτονομισμάτων του κόσμου, εκδιώκεται από την Ευρωπαϊκή Ένωση, αφού του απέτυχε να εξασφαλίσει μια αναγκαία άδεια για την οποία είχε καταθέσει αίτηση στις ελληνικές αρχές. Μήνες αργότερα, και με τη σχετική προθεσμία να έχει παρέλθει, εξακολουθεί να λειτουργεί στην Ευρώπη, έστω και χωρίς άδεια, διαπιστώνει το Bloomberg. Μια σειρά από «παραθυράκια» και πλάγιες λύσεις επιτρέπει στην εταιρεία να εκφράζει τη βεβαιότητά της ότι θα συνεχίσει να λειτουργεί στο μπλοκ των 27 χωρών.

Η συζήτηση γύρω από το μέλλον της Binance στην Ευρώπη ξεκίνησε από το νέο ρυθμιστικό πλαίσιο «Markets in Crypto-Assets» ή MiCA, που στόχευε στην εποπτεία των εταιρειών σφύρτο σε ολόκληρη την Ευρωπαϊκή Ένωση με ενιαίο τρόπο και έθετε τη διορία της 1ης Ιουλίου για την εξασφάλιση άδειας.

Επειτα από επαφές με διάφορες χώρες, η Binance είχε επιλέξει την Ελλάδα για να καταθέσει την αίτησή της για την άδεια MiCA, η οποία θα της εξασφάλιζε πρό-

σβαση στο σύνολο της ευρωπαϊκής αγοράς, όπως όμως γράφει το Bloomberg, η πρόεδρος της Ευρωπαϊκής Κεντρικής Τράπεζας Κριστίν Λαγκάρντ είχε παρέμβει προσωπικά, για να διασφαλιστεί η αίτηση της εταιρείας δεν θα εγκρινόταν. Η Binance απέσυρε την αίτησή της στις 16 Ιουνίου, μια ημέρα προτού η ελληνική Επι-

Μια σειρά από «παραθυράκια» επιτρέπει στην εταιρεία να εκφράζει τη βεβαιότητά της ότι θα συνεχίσει να δραστηριοποιείται.

τροπή Κεφαλαιαγοράς τη συζητήσει, επομένως το Δ.Σ. της δεν έλαβε καμία απόφαση.

Και παρότι η European Securities and Markets Authority (ESMA), η αρχή που εποπτεύει την υλοποίηση του MiCA σε όλη την Ε.Ε., έστειλε πρόσφατα επιστολή στην Binance, ζητώντας επιβεβαίωση ότι κλείνει τις δραστηριότητές της στην περιοχή, πηγές της εταιρείας που μίλησαν στο Bloomberg

αναφέρουν ότι μια σειρά κρίσιμοι παράγοντες την ενθαρρύνουν να διατηρήσει τους πελάτες της στην Ε.Ε. Το ζήτημα της αδειοδότησής της μέχρι στιγμής αποτελεί περισσότερο ένα εμπόδιο παρά ένα οριστικό μπλοκάρισμα, ανέφεραν οι πηγές αυτές.

Η Binance, για παράδειγμα, σπνρίζεται σε μία διάταξη που επιτρέπει σε μη αδειοδοτημένες εταιρείες κρυπτονομισμάτων να προσελκύουν πελάτες που εγγράφονται από μόνοι τους, και όχι μέσω μιας διαφημιστικής καμπάνιας. Σύμφωνα με την ερμηνεία της εταιρείας, αυτή η ρύθρι «αντίστροφης προσέλκυσης πελατών» σημαίνει ότι μπορεί να προσελκύσει νέους πελάτες σε όλη την Ευρώπη. Επιπλέον, η Binance πραγματοποιεί τις συναλλαγές για ορισμένους από τους πελάτες της που εδρεύουν στην Ε.Ε. μέσω μιας οντότητας στο Άμπου Ντάμπι, η οποία υπόκειται σε διαφορετική διακυβέρνηση.

Σε ανακρίνοσή της, η Binance ανέφερε ότι τηρεί τους κανονισμούς σε όλες τις δικαιοδοσίες όπου δραστηριοποιείται και ότι έχει δεσμευτεί να δραστηριοποιείται στην Ε.Ε. σε «μακροπρόθεσμο, συμμορφούμενη βάση», υπό το καθεστώς MiCA ή με άλλο τρόπο.

Η μεγάλη κρίση της γαλλικής γαστρονομίας

Στη διεθνή αγορά του Rungis, τη μεγαλύτερη χονδρεμπορική αγορά τροφίμων στον κόσμο, γνωστή ως «το στομάχι του Παρισιού», ο προμηθευτής τυριών Philippe Ammiche δυσκολεύεται να κινηθεί ανάμεσα στις ατελείωτες στείβες κουτιών με τυριά από την Ιταλία. Μια ώρα μακριά, στην Beauce, μια περιοχή που φημίζεται ως ο σιτοβολώνας της

Το κρασί, το τυρί και το ψωμί αποτελούν παραδοσιακά τη θρυλική τριάδα στην οποία βασίστηκε η γαλλική γαστρονομία. Όμως, οι άνθρωποι πλέον μαγειρεύουν και τρώνε διαφορετικά, ενώ πίνουν λιγότερο.

Γαλλίας, ο καλλιεργητής σιταριού Eric Thirouin είχε φέτος ζημίες για τέταρτη συνεχή χρονιά λόγω της ζέστης, και το μέλλον του αγροκτημάτος του, που έχει ιστορία 500 ετών, τίθεται εν κινδύνω. Η ίδια υπαρξιακή ανησυχία κυριεύει και τον οινοποιό Franck Sailla, πιο νότια, στη Languedoc, καθώς ετοιμάζεται να ξεριζώσει αμπέλια και να μειώσει την παραγωγή.

Το κρασί, το τυρί και το ψωμί αποτελούν παραδοσιακά τη θρυλική τριάδα στην οποία βασίστηκε η γαλλική γαστρονομία. Οι προκλήσεις, όμως, για τους παραγωγούς των συγκεκριμένων προϊόντων φαίνεται ότι θα κρίνουν

το κατά πόσον η Γαλλία μπορεί να διατηρήσει τον τίτλο της κορυφαίας γαστρονομικής δύναμης της Ευρώπης, καθώς οι άνθρωποι πλέον μαγειρεύουν και τρώνε διαφορετικά, ενώ πίνουν λιγότερο. Η παρακμή είναι εμφανής σε ολόκληρο το εύρος της τροφικής αλυσίδας στη Γαλλία που επί αιώνες είχε κατακτήσει τις γευστικές προτιμήσεις του κόσμου: από τη βιομηχανία ζαχαρών, η οποία θεμελιώθηκε από τον Ναπολέοντα και σήμερα είναι αντιμέτωπη με λουκέτα εργοστασίων, έως τις εξαγωγές σιταριού, οι οποίες πιέζονται από γίγαντες χαμηλού κόστους όπως η Ρωσία.

Οι εξαγωγές κρασιού βρίσκο-

νται στο χαμηλότερο επίπεδο των τελευταίων 15 και πλέον ετών. Η ιταλική μισοαρέλα ανταγωνίζεται τη διάσημη τοπική τυριά, ενώ ένα στα δύο κοτόπουλα που καταναλώνονται στη Γαλλία προέρχεται από το εξωτερικό. Το πλεόνασμα των γεωργικών και διατροφικών προϊόντων πέρσει έπεισε στο χαμηλότερο επίπεδο των τελευταίων σχεδόν πέντε δεκαετιών. Η Ισπανία φαίνεται να κοντεύει να ξεπεράσει τη Γαλλία ως ο μεγαλύτερος παραγωγός της Ευρώπης μέσα σε λίγα χρόνια, ενώ η Ιταλία και η Πολωνία ενδέχεται να ακολουθήσουν, σύμφωνα με το Bloomberg.

Όλα αυτά ώθησαν την κυβέρ-

νηση του προέδρου Εμανουέλ Μακρόν να κηρύξει έναν «γεωργικό πόλεμο». Μεταξύ άλλων, επέσπευσε την ψηφισιση ενός νόμου έκτακτης ανάγκης με μέτρα όπως η κατά προτεραιότητα διέλευση γαλλικών προϊόντων στα σχολεία έως τη χαλάρωση των κανόνων σχετικά με την επέκταση κτιρίων για την εκτροφή ζώων, τα φυτοφάρμακα και τα ζωτικά έργα άρδευσης, κάτι που αποτελούσε μόνιμο παράπονο για πολλούς αγρότες. Ο νόμος ψηφίστηκε τον Αύγουστο.

Την Παρασκευή, η υπουργός Γεωργίας Αβί Ζενεβάρ παρουσίασε ένα πακέτο άνω του 1 δισ. ευρώ με μέτρα στήριξης των αγροτών μετά τις σημαντικές απώλειες που υπέστησαν από τους διαδοχικούς καύσωνες και τις πυρκαγιές του καλοκαιριού. Οι ανησυχίες για τη γαστρονομική ηγεμονία της Γαλλίας διατυπώνονται κατά καιρούς εδώ και περισσότερο από έναν αιώνα με αφορμές άλλοτε τον ανταγωνισμό των Ισπανών, άλλοτε τον περιορισμό των προδιαγραφών για τα αυθεντικά προϊόντα και άλλοτε την επέκταση των McDonald's. Εξάλλου, είναι γνωστό ότι οι Γάλλοι αγρότες δεν διίστασαν ποτέ να διαμαρτυρηθούν όταν απειλούνται τα οικονομικά τους. Η αγροτική παραγωγή επλήγη από ευρύτερες τάσεις, όπως οι εμπορικοί πόλεμοι, η οικονομική επιβράδυνση και μια σειρά ζωικών ασθενειών. Παράλληλα, η φετινή συγκρούση με το Ιράν αύξησε το κόστος των λιπασμάτων και των καυσίμων.

Κάθε εβδομάδα,
Νέες ευκαιρίες.

Altamira Real Estate
8000 8200 | altamirarealestate.com.cy

Altamira
doValue Group

Στα ράφια των σουπερ μάρκετ η πιο δύσκολη μάχη

Οι ανατιμήσεις που έγιναν τα τελευταία χρόνια και τα οφέλη από τη «συμφωνία κυρίων» για μειώσεις τιμών

Της ΔΗΜΗΤΡΑΣ ΜΑΝΙΦΑΒΑ

Θετική κίνηση, αλλά όχι ικανή να περιορίσει καθοριστικά τις διαπάνες των νοικοκυριών κρίνεται η Εθνική Πρωτοβουλία για τη Μείωση Τιμών που ξεκίνησε να εφαρμόζεται την περασμένη Δευτέρα και με ορίζοντα ολοκλήρωσης το τέλος του 2026. Κι αυτό διότι πέρα από το γεγονός ότι η μείωση δεν αφορά όλους τους κωδικούς προϊόντων, οι ανατιμήσεις που έγιναν τα τελευταία χρόνια είναι πολλαπλάσιες των μειώσεων –ακόμη και έξι φορές πάνω– στις οποίες προχώρησαν οι βιομηχανίες και οι λιανεμπορικές επιχειρήσεις που συμμετείχουν στην πολυσυζητημένη «συμφωνία κυρίων».

Στο παραπάνω έρχονται να προστεθούν τρεις ακόμη παράγοντες που στην ουσία «ψαλιδίζουν» το όφελος από την πρωτοβουλία: πρώτον, παρά τις σημαντικές αυξήσεις στον κατώτατο μισθό τα τελευταία χρόνια, ο μέσος μισθός που αφορά και την πλειονότητα των εργαζομένων παραμένει σε ιδιαίτερως χαμηλά επίπεδα. Ενδεικτικά, σύμφωνα με τον Οργανισμό Οικονομικής Συνεργασίας και Ανάπτυξης (ΟΟΣΑ) ο μέσος πραγματικός μισθός στην Ελλάδα κυμαίνονταν το 2025 σε 32.412 δολάρια σε μονάδες αγοραστικής δύναμης, με τον μέσο πραγματικό μισθό της Γερμανίας να είναι 135% υψηλότερος, σε 76.285 δολάρια σε μονάδες αγοραστικής δύναμης, αλλά και τους αντίστοιχους μισθούς σε Ισπανία και Ιταλία να είναι κατά 78% και 66% υψηλότεροι σε σύγκριση με εκείνους της Ελλάδας.

Δεύτερον, ακόμη και αν μειωθεί ο λογαριασμός του σουπερ μάρκετ, δεν συμβαίνει το ίδιο με σειρά άλλων βασικών εξόδων, όπως είναι τα ενοίκια, το κόστος των καυσίμων, αλλά και το κόστος σε υπηρεσίες εκπαίδευσης, υγείας κ.λπ. Τρίτον, η εγκώρια αγορά παραμένει εξαιρετικά εκτεθειμένη στις διακυμάνσεις των διεθνών τιμών συγκεκριμένων προϊόντων - εμπορευμάτων (όπως άλευρα, καφές, κακάο, λιπάσματα), οι οποίες θα γίνονται ολοένα και πιο έντονες είτε λόγω γεωπολιτικών γεγονότων είτε λόγω της κλιματικής κρίσης. Η επιβράδυνση του πληθωρισμού το τελευταίο δίμηνο οφείλεται σε σημαντικό βαθμό στο ήπιο καλοκαίρι στην Ελλάδα, που οδήγησε

σε μείωση των τιμών των οπωροκηπευτικών. Από την άλλη, οι προβλέψεις για ένα πρωτοφανές «Έλ Νίνιο» γεννούν εύλογα ανησυχία για αρνητικές συνέπειες στην παγκόσμια αγροτική παραγωγή. Οι δυσανάλογα περιορισμένες μειώσεις σε σύγκριση με τις αυξήσεις τιμών που έγιναν τα τελευταία χρόνια, απόρροια διαδοχικών κρίσεων, όπως τα προβλήματα εφοδιασμού μετά την πανδημία και στη συνέχεια οι πόλεμοι σε Ουκρανία και Ιράν, αφορούν σειρά προϊόντων. Πλέον χαρακτηριστι-

Οι μέσοι μισθοί σε Ισπανία και Ιταλία σε μονάδες αγοραστικής δύναμης είναι κατά 78% και 66% υψηλότεροι σε σύγκριση με εκείνους της Ελλάδας.

Η τιμή, συνολικά, της κατηγορίας «κρέας» ήταν τον Ιούνιο του 2026 σε σύγκριση με τον Ιανουάριο του 2020 υψηλότερη κατά 55,73%.

κό παράδειγμα, αλλά δυστυχώς όχι μοναδικό, αποτελεί το κρέας. Η τιμή, συνολικά, της κατηγορίας «κρέας» ήταν τον Ιούνιο του 2026 σε σύγκριση με τον Ιανουάριο του 2020, δηλαδή λίγο πριν από την πανδημία, υψηλότερη κατά 55,73%. Ειδικά η τιμή του μοσχαρίσιου κρέατος είναι σήμερα υψηλότερη κατά 75% και πλέον, όπως προκύπτει από τα αναλυτικά στοιχεία της Eurostat. Σε επίπεδο Ε.Ε., οι αντίστοιχες αυξήσεις τιμών ήταν 40,51% και 46,88%.

Τι συμβαίνει με την πρωτοβουλία για τη μείωση τιμών την ίδια ώρα; Στην πρωτοβουλία έχουν ενταχθεί 100 κωδικοί κρέατος, με μόλις 26 να έχουν μείωση τιμής από 10% και άνω, ενώ στην πλειονότητα των συμμετεχόντων κωδικών η μείωση τιμής είναι της

τάξης του 5%. Επιπλέον, μόλις 20 είναι οι κωδικοί βόειου κρέατος. Αξίζει, δε, να σημειωθεί ότι στη σχετική λίστα έχουν συμπεριληφθεί και κωδικοί με μείωση τιμής μόλις 2%, ενώ εξαρχής είχε τεθεί

ως προϋπόθεση για συμμετοχή οι μειώσεις τιμών να είναι τουλάχιστον 5%. Στα γαλακτοκομικά και αυγά, με την κατηγορία να περιλαμβάνει γάλα, γιαούρτι, τυριά, επιδόρπια

γάλακτος, η μέση μείωση τιμής στους 143 συμμετέχοντες κωδικούς είναι 8,7%. Τον Ιούνιο του 2026 με το πλάφον στο μεικτό περιθώριο κέρδους ακόμη σε ισχύ, αλλά πριν από το «πάγωμα» τιμών

που συμφωνήθηκε για το δίμηνο Ιουλίου - Αυγούστου, οι τιμές συνολικά της κατηγορίας στην Ελλάδα ήταν υψηλότερες κατά 35,46% σε σύγκριση με έξι χρόνια πριν. Ειδικά, η τιμή του πλήρους γάλακτος έχει αυξηθεί κατά 26,66%, του γιαουρτιού κατά 26,53% και των τυριών κατά 42,54%. Επίσης, οι τιμές των αυγών έχουν αυξηθεί το ίδιο διάστημα κατά 41%.

Ελάχιστη είναι η συμμετοχή των κωδικών ψωμιού στη λίστα, η τιμή του οποίου έχει αυξηθεί την τελευταία δετία κατά 38,62%, ενώ στα δημητριακά η συμμετοχή είναι μεγαλύτερη, με την πλειονότητα όμως των μειώσεων να βρίσκεται στο 6%-7%, στο 1/3 δηλαδή της αύξησης που έχει γίνει (21,54% σε σύγκριση με το 2020). Στα σοκολατοειδή η μέση μείωση τιμής για τους συμμετέχοντες κωδικούς είναι 12,5%, η κατηγορία όμως μέσα στην εξεταζόμενη περίοδο ανατιμήθηκε κατά 60,56%.

Είναι ακριβώς αυτές οι πολλαπλάσιες των μειώσεων ανατιμήσεις, άλλωστε, που κινητοποιήσαν την κυβέρνηση αρχικά τον Μάρτιο, λίγο μετά τη νέα ανάφλεξη στη Μέση Ανατολή, όταν επανήλθε το μέτρο του πλάφον και στη συνέχεια στις αρχές του καλοκαιριού με τη «συμφωνία κυρίων» ανάμεσα σε κυβέρνηση, προμηθευτές και σουπερ μάρκετ, η οποία μάλιστα επετεύχθη στο υψηλότερο επίπεδο εκπροσώπησης, σε σύσκεψη υπό τον πρωθυπουργό. Διατίμηση δεν μπορεί να εφαρμοσθεί, παρά μόνο σε «κλειστές αγορές» (π.χ. κυλικεία), ενώ η μείωση των συντελεστών ΦΠΑ δεν εξετάζεται από την κυβέρνηση. Το επείγον που προβάλλει είναι ότι η μείωση δεν θα περάσει στις τιμές λιανικής, κάτι που εκλαμβάνεται από την αγορά ως εκ των προτέρων ενοχοποίησή της, και ταυτόχρονα θα μειωθούν τα κρατικά έσοδα.

Ποια είναι η δυναμική εξοικονόμηση που μπορεί να έχει ένα νοικοκυριό από τις μειώσεις τιμών της πρωτοβουλίας; Η κυβέρνηση και η Ανεξάρτητη Αρχή Ελέγχου της Αγοράς αποφεύγουν να βάλουν πολύ ψηλά τον πήχυ, υπολογίζοντάς την σε 39 ευρώ τον μήνα κατά μέσον όρο. Όσο κάνει ένα «καλάθι» με 10 βασικά προϊόντα τροφίμων, ατομικής φροντίδας και νοικοκυριού ή δύο κιλά μοσχαρίσιο κρέας.

«Ποντάρουν» σε μικρότερο πληθωρισμό το 2027

Κεντρικό στοιχείο για την κυβέρνηση στο «εκλογικό» 2027 είναι οι αυξήσεις που θα προκύψουν σε μισθούς, συντάξεις και εισόδημα επαγγελματιών να ξεπεράσουν σε ποσοστιαία βάση τον πληθωρισμό, ώστε να μην προκύψει και νέα απώλεια πραγματικού εισοδήματος. Έτσι, ταυτόχρονα με τον σχεδιασμό των εξαγγελιών του πρωθυπουργού στη ΔΕΘ, το οικονομικό επιτελείο «έτρεξε» και τις μακροοικονομικές και δημοσιονομικές προβλέψεις για την επόμενη χρονιά, οι οποίες και θα αποτυπωθούν επίσημα για πρώτη φορά στο προσχέδιο που θα κατατεθεί στη Βουλή τον Οκτώβριο. Βασική πρόβλεψη, με δεδομένη και την ανησυχία για την εξέλιξη των τιμών, είναι αυτή που αφορά τον πληθωρισμό. Το οικονομικό επιτελείο πορεύεται με την εκτίμηση ότι η μέση ετήσια μεταβολή του δείκτη τιμών καταναλωτή το 2027 θα συγκρατηθεί στο 2,4% με 2,5%, τη στιγμή που

το «κλείσιμο» του 2026 μπορεί να είναι μεγαλύτερο ακόμη και από το 3,7%, μετά και τον νέο εκτροχιασμό των τιμών ενέργειας ο οποίος αποτυπώθηκε έντονα στον εναρμονισμένο δείκτη του Αυγούστου.

Η πρόβλεψη για συγκράτηση του πληθωρισμού για το 2027 πηγάζει από τις εξής παραδοχές: **1.** Ότι θα λειτουργήσει η αύξηση των επιτοκίων στην οποία προχώρησε και θα προχωρήσει εκ νέου η ΕΚΤ. **2.** Ότι θα αποκλιμακωθεί η κατάσταση στα μεγάλα πολεμικά μέτωπα. Η πρόβλεψη για τη μέση τιμή του βαρελιού Brent για το 2027 θα είναι ίδια και λίγο χαμηλότερη σε σχέση με τη μέση τιμή του 2026, η οποία φαίνεται ότι θα ξεπεράσει τα 80 δολάρια που είχαν εκτιμηθεί αρχικά. **3.** Ότι θα λειτουργήσει η πρακτική του «carry over». Αυτό σημαίνει το εξής: Η εκτίναξη του πληθωρισμού το 2026 οφείλεται κατά

Το οικονομικό επιτελείο εκτιμά ότι η μέση ετήσια μεταβολή του δείκτη τιμών καταναλωτή το 2027 θα συγκρατηθεί στο 2,4% με 2,5%.

κύριο λόγο στο ότι το πετρέλαιο θέρμανσης είναι 53% ακριβότερο σε σχέση με το 2025, ότι το πετρέλαιο κίνησης είναι ακόμη και 30% ακριβότερο και ότι η αμόλυβδη έχει ακριβύνει επίσης κατά 15%. Επίσης, ήδη υπάρχει διψήφια αύξηση και για το φυσικό αέριο. Το 2027, ακόμη και αν οι τιμές των ενέργειας δεν φθηνύνουν, ο ρυθμός μεταβολής του πληθωρισμού θα περιοριστεί. Θα πληρώνουν ακριβά οι καταναλωτές, αλλά ο πληθωρισμός θα εμφανίζεται μειωμένος. Λόγω της πρόβλεψης για πλη-

θωρισμό της τάξεως του 2,4%-2,5% αλλά και της εκτίμησης ότι θα διατηρηθεί ο ρυθμός ανάπτυξης κοντά στο 2% (σ.σ. και για το 2027 θα πέσει μεγάλο βάρος στις επενδύσεις και στις εξαγωγές, κα-

θώς παρά τη λήξη του Ταμείου Ανάκαμψης θα υπάρχουν ενεργές δεξαμενές χρηματοδότησης), το ΑΕΠ του 2027 αναμένεται ότι θα σπάσει για πρώτη φορά το φράγμα των 270 δισ. ευρώ. Όλοι οι δεί-

κτες θα υπολογιστούν στο προσχέδιο με ποσό της τάξεως των 273 δισ. ευρώ, ένα ποσό μεγαλύτερο κατά 10 με 12 δισ. ευρώ σε σχέση με το «κλείσιμο» του 2026, το οποίο θα φέρει το ΑΕΠ στην περιοχή των 262 δισ. ευρώ.

Το ΑΕΠ των 273 δισ. ευρώ θα επικρινηθεί να συνδυαστεί με χρέος γενικής κυβέρνησης χαμηλότερο ακόμη και από τα 355 δισ. ευρώ. Η αναλογία των δύο ποσών θα οδηγήσει σε δείκτη χρέους προς ΑΕΠ στην περιοχή του 130%. Αυτό είναι και το χαμηλότερο ποσοστό που θα έχει καταγραφεί μετά το 2009. Για να διασφαλιστεί η συγκεκριμένη επίδοση –η οποία θεωρείται κομβικής σημασίας για το οικονομικό επιτελείο, καθώς θα απομακρύνει ακόμη περισσότερο την Ελλάδα από την τελευταία θέση της κατάταξης όσον αφορά την αναλογία χρέους προς ΑΕΠ– θα υπάρξουν νέες πρόωρες αποπληρωμές μέσα στο 2027. Ο αρχικός προγραμ-

ματισμός θα προβλέπει πρόωρες καταβολές της τάξεως των 5 δισ. ευρώ για τα διμερή δάνεια του πρώτου μνημονίου, με προοπτική την πλήρη εξόφλησή τους το 2029 ή το 2030.

Σε δημοσιονομικό επίπεδο, το πρωτογενές πλεόνασμα θα κατέβει κάτω από το 3% ως πρόβλεψη για το 2027. Και αυτό διότι η κυβέρνηση θα εξαντλήσει τα δημοσιονομικά περιθώρια για τη χρηματοδότηση του πακέτου στήριξης της επόμενης χρονιάς, κάτι που θα επιπρεάσει όχι μόνο τη μεταβολή του δείκτη καθαρών δαπανών που παρακολουθεί η Ευρωπαϊκή Επιτροπή αλλά και το πρωτογενές πλεόνασμα. Με μια επίδοση κάτω του 3%, το πιθανότερο είναι ότι ο προϋπολογισμός του 2027 θα είναι ελαφρώς ελλειμματικός σε επίπεδο γενικής κυβέρνησης, καθώς οι τόκοι εξυπηρέτησης του χρέους αναμένεται να κινηθούν στην περιοχή του 3% του ΑΕΠ.

ALPHA BANK

www.alphabank.com.cy
8000-3333

ALPHA

Προθεσμιακή
Κατάθεση

Επιτόκιο

1,80%

για 12 μήνες

Απόδοση με ALPHA κεφάλαιο

- ▶ Ελάχιστο ποσό κατάθεσης **€100.000**
- ▶ Διαθέσιμο για **νέες** και **υφιστάμενες** καταθέσεις
- ▶ **Καταβολή τόκου** στη λήξη της προθεσμιακής κατάθεσης

Ισχύουν όροι & προϋποθέσεις.

Τουριστικό άλμα για τη Θεσσαλονίκη

Συνάντηση παραγόντων του τουρισμού της συμπρωτεύουσας στο συνέδριο «Reimagine Tourism in Greece» της «Κ»

Του **ΗΛΙΑ Γ. ΜΠΕΛΛΟΥ**

Με ρυθμούς που υπερβαίνουν ακόμη και τις πλέον αισιόδοξες εκτιμήσεις των ειδικών κινείται η ταξιδιωτική κίνηση στη Θεσσαλονίκη, καθώς η πόλη αναδεικνύεται σταδιακά σε αυτοτελή μητροπολιτικό προορισμό και νευραλγικό κόμβο διασύνδεσης με τις γειτονικές χώρες και περιφέρειες. Νέες επενδύσεις στη φιλοξενία αλλά και μεγάλα έργα υποδομής –όπως η αναβάθμιση του αεροδρομίου, το μετρό, το Flyover και η ανάπτυξη της ΔΕΘ– διαμορφώνουν ένα στέρεο υπόβαθρο, ικανό να υποστηρίξει τη μακροπρόθεσμη τουριστική ανάπτυξη.

8 εκατ. αεροπορικές αφίξεις

Η δυναμική αυτή αποτυπώνεται καθαρά στους αριθμούς: το αεροδρόμιο «Μακεδονία», από 6,9 εκατ. επιβάτες το 2019, υποδέχθηκε πέρυσι 8 εκατ., ενώ κατά το πρώτο επτάμηνο του τρέχοντος έτους η επιβατική κίνηση διαμορφώθηκε ήδη στα 4,3 εκατ. Παράλληλα με τις αφίξεις, συντελείται μια βαθιά ποιοτική αναδιάρθρωση στο πεδίο των καταλυμάτων. Το ξενοδοχειακό δυναμικό αναβαθμίζεται συστηματικά προς τις κατηγορίες 4 και 5 αστέρων, με 12 νέα projects να βρίσκονται στα σκαριά, τα οποία θα προσθέσουν 700 έως 750 δωμάτια. Ανάμεσα τους ξεχωρίζουν εμβληματικές επενδύσεις, όπως το Electra (165 δωμάτια), το FIX της Hilton (184 δωμάτια) και το Louisa Hotel (110 δωμάτια). Ταυτόχρονα, εντυπωσιακή άνοδο σημειώνει και η βραχυχρόνια μίσθωση, με την AirDNA να κατατάσσει την πόλη στις «hot markets» με βαθμολογία 97/100,

Η Θεσσαλονίκη φιλοδοξεί να καθιερωθεί ως σύγχρονος ευρωπαϊκός πόλος city break, ανάλογος κορυφαίων αστικών κέντρων της πείρου. Με πλούσια ιστορία, πολυπολιτισμικό χαρακτήρα και διεθνώς αναγνωρισμένη γαστρονομία, διαθέτει όλα τα εκέγγα.

μετρώντας πάνω από 4.000 καταλύματα, μέση ημερήσια τιμή περίπου 65 ευρώ, πληρότητα 57% και ετήσια αύξηση εσόδων κατά 82,5%. Το στοιχείμα πλέον είναι στρατηγικό: η Θεσσαλονίκη φιλοδοξεί να καθιερωθεί ως ένας σύγχρονος ευρωπαϊκός πόλος city break ανάλογος κορυφαίων αστικών κέντρων της πείρου. Με πλούσια ιστορία, πο-

λυπολιτισμικό χαρακτήρα και διεθνώς αναγνωρισμένη γαστρονομία, διαθέτει όλα τα εκέγγα. Ωστόσο οι προκλήσεις είναι εξίσου μεγάλες, με κυριότερη τη διασφάλιση μιας βιώσιμης ανάπτυξης που δεν θα αλλοιώσει τον κοινωνικό ιστό και τις παραδοσιακές γειτονιές.

Αυτό ακριβώς το διακύβευμα θέτει στο επίκεντρο η πρωτοβου-

λία της «Καθημερινής» Reimagine Tourism in Greece. Την Τρίτη 8 Σεπτεμβρίου, στο Μέγαρο Μουσικής Θεσσαλονίκης, άνοιξε ένας ουσιαστικός διάλογος μεταξύ κορυφαίων επιχειρηματιών και εκπροσώπων της αυτοδιοίκησης για το μέλλον της πόλης και της Βόρειας Ελλάδας, εστιάζοντας στις υποδομές, στη συνδεσιμότητα, στον πολιτισμό και

στον ινοντουρισμό.

Κομβικό σημείο των εργασιών αποτελεί η παρουσίαση των αναλυτικών δεδομένων από τον επιστημονικό διευθυντή του Ινστιτούτου του Συνδέσμου Ελληνικών Τουριστικών Επιχειρήσεων (ΙΝΣΕΤΕ), δρ Αρη Ικκο. Σύμφωνα με τη μελέτη, η διεθνής προέλευση των επισκεπτών εμφανίζει ισχυρές βάσεις: πρωταγ-

νιστεί η Γερμανία με 13 συνδεδεμένες πόλεις και μερίδιο 32% (πάνω από 1 εκατομμύριο διαθέσιμες αεροπορικές θέσεις), ακολουθούμενη από το Ηνωμένο Βασίλειο (10%), την Κύπρο (8%) και την Ιταλία (7%). Ταυτόχρονα, η οδική πρόσβαση παραμένει μοναδικό συγκριτικό πλεονέκτημα, καθιστώντας την πόλη φυσική πύλη για τα Βαλκάνια. Το τουριστικό προφίλ επιβεβαιώνει τη σαφή στροφή στο city break: το 52% ταξιδεύει για αναψυχή, το 20% για επαγγελματικούς σκοπούς, το 18% για επίσκεψη σε συγγενείς και φίλους και το 10% για συνέδρια και εκθέσεις. Για τους ταξιδιώτες αστικής απόδρασης, βασικοί μαγνήτες είναι η γαστρονομία (35%), η νυχτερινή ζωή (32%), ο πολιτισμός (31%) και το shopping (30%). Η δε εμπειρία τους αποτυπώνεται εξαιρετικά, με τον γενικό δείκτη ικανοποίησης (sentiment score) σε εστίαση και αξιοθέατα να φτάνει το 9,2, ξεπερνώντας τον ευρωπαϊκό μέσο όρο (8,9).

Οι «συνδέσεις»

Όπως υπογραμμίζει ο δρ Ικκος, το μέλλον απαιτεί τη σύζευξη του αστικού ιστού με κορυφαία τοπίσημα σε ακτίνα 1 έως 1,5 ώρας –όπως η Βεργίνα, η Πέλλα, το Δίον, η Χαλκιδική, ο Ολύμπος και η Κερκίνη– πλαισιωμένα από έργα πνοής όπως η νέα προβλήτα του λιμανιού και το τεχνολογικό πάρκο Thess INTEC. Στόχος είναι η μετάβαση σε ένα ολοκληρωμένο, ποιοτικό τουριστικό προϊόν που θα αυξήσει τη διάρκεια παραμονής, θα ενισχύσει τη μέση δαπάνη και θα δημιουργήσει πιστούς, επαναλαμβανόμενους επισκέπτες.

Νέα μονάδα παραγωγής σχεδιάζει η «Μπάρμπα Στάθης»

Στις πρώην εγκαταστάσεις της Froza στη Λάρισα – Στα 35 εκατ. η επένδυση

Της **ΔΗΜΗΤΡΑΣ ΜΑΝΙΦΑΒΑ**

Την κατασκευή νέου εργοστασίου, προϋπολογισμού 35 εκατ. ευρώ, δρομολογεί η «Μπάρμπα Στάθης», η οποία από πέρυσι έχει περάσει στον έλεγχο της Ideal Holdings. Πρόκειται για τη μεγαλύτερη επένδυση από τις πολλές που υλοποιεί ήδη η προγραμματίζει για το προσεχές διάστημα η εταιρεία, επιχειρώντας να ενισχύσει ακόμη περισσότερο την ηγετική θέση της σε δύο κατηγορίες με υψηλούς ρυθμούς ανάπτυξης εντός και εκτός Ελλάδας, στα κατεψυγμένα λαχανικά και στις έτοιμες σαλάτες.

Το εργοστάσιο πρόκειται να κατασκευαστεί στις πρώην εγκαταστάσεις της Froza στη Λάρισα, σχέδιο που υπήρχε και πριν περάσει η «Μπάρμπα Στάθης» στον έλεγχο της Ideal Holdings. Σύμφωνα με το χρονοδιάγραμμα, οι εργασίες για την κατασκευή της νέας παραγωγικής μονάδας αναμένεται να ξεκινήσουν εντός του δεύτερου τριμήνου του 2027, με στόχο το 30% της νέας δυναμικότητας να έχει παραδοθεί εντός του 2028, ενώ το 2030 εκτιμάται ότι θα

Στόχος της εταιρείας η περαιτέρω ενίσχυση σε δύο ταχέως αναπτυσσόμενες κατηγορίες, στα κατεψυγμένα λαχανικά και στις έτοιμες σαλάτες.

δουλεύει στο 100%. Μέσω αυτής της επένδυσης η «Μπάρμπα Στάθης» επιδιώκει να διπλασιάσει την παραγωγική της δυναμικότητα στα κατεψυγμένα λαχανικά, όπου κατέχει ηγετικό μερίδιο αγοράς (41,1% σε όγκο και 51,9% σε αξία).

Επενδύσεις για την αύξηση της παραγωγικής ικανότητας στις φρέσκες σαλάτες γίνονται και στο υφιστάμενο εργοστάσιο της «Μπάρμπα Στάθης» στη Σίνδο. Η αύξηση των γραμμών παραγωγής αναμένεται να οδηγήσει την παραγωγική ικανότητα σε 9.000 τόνους από 6.300 τόνους σήμερα, με το 50% να είναι έτοιμο το πρώτο τρίμηνο του 2027 και το 100% το δεύτερο τρίμηνο του

Επενδύσεις για την αύξηση της παραγωγικής ικανότητας στις φρέσκες σαλάτες στους 9.000 τόνους γίνονται και στο υφιστάμενο εργοστάσιο της «Μπάρμπα Στάθης» στη Σίνδο.

2028. Νωρίτερα, και συγκεκριμένα εντός του τελευταίου τριμήνου του 2026, αναμένεται να έχει ολοκληρωθεί το νέο κέντρο αποθήκευσης και διανομής της εταιρείας στη Θεσσαλονίκη, επένδυση που θα προσθέσει 6.300 νέες παλετοθέσεις. Στο τελευταίο τρίμηνο του 2027 αναμένεται να έχει ολοκληρωθεί και το νέο logistics center της «Μπάρμπα Στάθης» στην Αττική, το οποίο θα προσθέσει 5.000 παλετοθέσεις. Η βασική εξοικονόμηση βεβαίως από τις δύο αυτές επενδύσεις θα προέλθει από το γεγονός ότι πρόκειται για κέντρα αποθήκευσης και διανομής με αυτοματοποιημένο τρόπο λειτουργίας, ενώ θα μειωθεί και το κόστος από τις πληρωμές γι' αυτές τις εργασίες προς τρίτους.

Επενδύσεις σε νέα καταστήματα περιλαμβάνει και το πλάνο επέκτασης της «Αττικά Πολυκαταστήματα». Τον προερχά Νοέμβριο πρόκειται να λειτουργήσει στο The Mall Athens το πρώτο Attica beauty store, κατάστημα αφιερωμένο στα καλλυντικά, με τον σχεδιασμό της εταιρείας να προβλέπει την ανάπτυξη έως συ-

νολικά έξι παρόμοιων καταστημάτων μέχρι το τέλος του 2029.

Σε έναν χρόνο από τώρα, το φθινόπωρο του 2027, προγραμματίζεται επίσης στο The Mall Athens η έναρξη λειτουργίας ενός monobrand καταστήματος. Η «Αττικά Πολυκαταστήματα» έχει επίσης συμφωνήσει για το άνοιγμα τριών καταστημάτων στο Riviera Galleria, στο Ελληνικό, άνοιγμα, βεβαίως, το οποίο θα εξαρτηθεί από την πορεία των εργασιών εκεί.

Η επέκταση εκτός συνόρων, ειδικά σε ό,τι αφορά τα προϊόντα κυβερνοασφάλειας, αποτελεί βασικό πύλων της στρατηγικής για την Byte. Η εταιρεία χρησιμοποιεί συστήματα τεχνητής νοημοσύνης στις λειτουργίες κυβερνοασφάλειας, με στόχο μεγαλύτερο αυτοματισμό, υψηλότερη παραγωγικότητα και βελτίωση των περιθωρίων κέρδους. Παράλληλα σχεδιάζει να αξιοποιήσει την ανάπτυξη του ευρωπαϊκού ψηφιακού πορτοφολιού ταυτότητας και το νέο πλαίσιο eIDAS 2.0, ενώ από τις αρχές του 2027 προγραμματίζεται νέα υπηρεσία ηλεκτρονικής διατήρησης εγγράφων.

Ρήγμα στην Ευρωπαϊκή Ένωση για την «πράσινη» ναυτιλία

Της **ανταποκρίτριας** μας στις **ΒΡΥΞΕΛΛΕΣ** **ΑΛΕΞΑΝΔΡΑΣ ΒΟΥΔΟΥΡΗ**

Εμφανείς παραμένουν οι διαφορές εντός της Ευρωπαϊκής Ένωσης, όπως διαπιστώθηκε κατά τις τετραήμερες συνομιλίες του Διεθνούς Ναυτιλιακού Οργανισμού (ΙΜΟ) για την εφαρμογή του πλαισίου μηδενικών καθαρών εκπομπών στη ναυτιλία (Net-Zero Framework, NZF), που ολοκληρώθηκαν χθες, στο Λονδίνο. Οι συζητήσεις επικεντρώθηκαν στις κατευθυντήριες γραμμές εφαρμογής του νέου παγκόσμιου συστήματος, αλλά και στις ενστάσεις για βασικές πτυχές του.

Με αφορμή τις εν λόγω συνομιλίες, ο υπουργός Ναυτιλίας Βασίλης Κικίλιας άσκησε αυτή την εβδομάδα έντονη κριτική στην ευρωπαϊκή στάση, κάνοντας λόγο για «έλλειψη κατανόησης και ελιγκρισμού βούλησης» να επιδειχθεί η αναγκαία ευελιξία ως προς τους στόχους απανθρακοποίησης της διεθνούς ναυτιλίας. Σύμφωνα με τον ίδιο, στις προπαρασκευαστικές διαβουλεύσεις δεν ελήφθησαν

Η Ε.Ε. δεν κατάφερε να παρουσιάσει ενιαία γραμμή στις συνομιλίες του Λονδίνου για το πλαίσιο μηδενικών εκπομπών στη ναυτιλία.

επαρκώς υπόψη οι ανησυχίες κρατών-μελών που αντιπροσωπεύουν πάνω από το 70% της ευρωπαϊκής ναυτιλίας.

Η Ελλάδα, που διαθέτει πάνω από το 60% της ευρωπαϊκής ναυτιλιακής χωρητικότητας, ζητεί πιο ευέλικτο πλαίσιο, που θα λαμβάνει υπόψη την πραγματική διαθεσιμότητα και το κόστος εναλλακτικών καυσίμων, την τεχνολογική ετοιμότητα του κλάδου και την ανάγκη διατήρησης μεταβατικών λύσεων, όπως το LNG. Στον αντίποδα, βορειοευρωπαϊκές χώρες κυρίως, η Δανία και η Ολλανδία, επιμένουν στη διατήρηση υψηλής περιβαλλοντικής φιλοδοξίας, ανη-

Η Ελλάδα ζητεί πιο ευέλικτο πλαίσιο, που θα λαμβάνει υπόψη την πραγματική διαθεσιμότητα και το κόστος εναλλακτικών καυσίμων.

συχώντας ότι σημαντικές αλλαγές θα αποδυναμώσουν το πλαίσιο. Η διαφωνία των δύο πλευρών, πάντως, δεν αφορά τον τελικό στόχο, αλλά τον δρόμο έως την

επίτευξη του. Η Ελλάδα υποστηρίζει ότι δεν μπορεί να επιβληθεί στη διεθνή ναυτιλία ένα σύστημα οικονομικών επιβαρύνσεων, εάν τα καύσιμα μηδενικών εκπομπών

δεν είναι διαθέσιμα παγκοσμίως σε επαρκείς ποσότητες και ανταγωνιστικές τιμές.

Στις Βρυξέλλες, πάντως, δεν περνάει απαρατήρητη η σύγκλι-

ση Αθήνας - Ουάσιγκτον, παρότι η αφετηρία των θέσεων είναι διαφορετική, όπως και οι επιδιώξεις.

Οι ΗΠΑ αντιτίθενται στον μηχανισμό τιμολόγησης των εκπομπών και πιέζουν για εγκατάλειψη του υφιστάμενου πλαισίου. Η Αθήνα δεν ζητεί κάτι αντίστοιχο, αλλά σημαντικές αλλαγές, ώστε το σύστημα να καταστεί οικονομικά και τεχνολογικά εφαρμόσιμο. Ωστόσο η Ελλάδα απείχε από την κρίσιμη ψηφοφορία στον ΙΜΟ στα τέλη Απριλίου, αντί να συνταχθεί με τα περισσότερα κράτη-μέλη απέναντι στην αμερικανική προσπάθεια αναβολής της συμφωνίας, στάση που ο Ντόναλντ Τραμπ είχε χαιρετίσει δημοσίως. Κοινότητες πηγές σχολίασαν στην «Κ» ότι στις Βρυξέλλες εκτιμούν πως πίσω από την ελληνοαμερικανική σύγκλιση υπάρχει και γεωπολιτική διάσταση, καθώς η Αθήνα επιθυμεί διατήρηση ανοικτών διαύλων με την Ουάσιγκτον επιδιώκοντας ασφαλή διέλευση της ελληνοκτιπής ναυτιλίας από τα Στενά του Ορμούζ.

Στις Βρυξέλλες συζητείται επίσης η σχέση του NZF του ΙΜΟ με

το ευρωπαϊκό Σύστημα Εμπορίας Δικαιωμάτων Εκπομπών (ETS). Το ενδεχόμενο να πληρώνουν οι ευρωπαϊκές ναυτιλιακές εταιρείες τόσο μέσω του ETS, όσο και μέσω ενός μελλοντικού παγκόσμιου μηχανισμού του ΙΜΟ προκαλεί ανησυχία στον κλάδο. Ο επίτροπος Μεταφορών Απόστολος Τζιτζικώστας έχει, πάντως, δεσμευθεί ότι οι ευρωπαϊκές εταιρείες «δεν θα πληρώνουν δύο φορές», ενώ η Κομισιόν έχει ήδη αναγνωρίσει την ανάγκη αποφυγής σημαντικής διπλής επιβάρυνσης.

Κληθείσα από την «Κ» να σχολιάσει την κριτική του Έλληνα υπουργού Ναυτιλίας, η Κομισιόν απέφυγε να απαντήσει ευθέως. Μέσω εκπροσώπου της σημείωσε, ωστόσο, ότι οι συνομιλίες στο Λονδίνο έδωσαν τη δυνατότητα στις αντιπροσωπείες να εξετάσουν «πώς θα αντιμετωπιστούν οι ανησυχίες σχετικά με το NZF», ενώ υπογράμμισε ότι παραμένει σταθερά προσλωμένη στην επίτευξη ενός «φιλοδοξού παγκόσμιου πλαισίου», ενόψει του νέου γύρου συνομιλιών στον ΙΜΟ, τέλη Νοεμβρίου.

Ένα ΑΕΠ το «κόκκινο» ιδιωτικό χρέος

Από τα 420,9 δισ. ευρώ οφειλών, τα 238,6 δισ. είναι ληξιπρόθεσμα – Επτά στα δέκα ευρώ αφορούν την εφορία και τα ασφαλιστικά ταμεία

Της **ΕΥΓΕΝΙΑΣ ΤΖΩΡΤΖΗ**

Πάνω από ένα στα δύο ευρώ που χρωστούν νοικοκυριά και επιχειρήσεις στο Δημόσιο, στις τράπεζες και στους servicers είναι ληξιπρόθεσμο. Από τα 420,9 δισ. ευρώ του συνολικού ιδιωτικού χρέους, τα 238,6 δισ. –ποσό που προσεγγίζει το μέγεθος ενός ετήσιου ΑΕΠ της χώρας– αφορούν οφειλές που δεν εξυπηρετούνται κανονικά.

Εξίσου εντυπωσιακή με το μέγεθος του ληξιπρόθεσμου χρέους είναι η επιμονή του στα ίδια υψηλά επίπεδα με αυτά του 2018, δηλαδή λίγο πάνω από τα 238 δισ. ευρώ. Η επιμονή αυτή καταγράφεται έπειτα από μια πολυετή περίοδο ανάπτυξης της ελληνικής οικονομίας, σημαντική αύξηση της απασχόλησης και αποκλιμάκωση της ανεργίας σε μονοψήφια ποσοστά. Αν και λόγω της μεγέθυνσης της οικονομίας και της σημαντικής αύξησης των νέων δανείων το ληξιπρόθεσμο ιδιωτικό χρέος ως ποσοστό του συνολικού ιδιωτικού χρέους έχει παρουσιάσει σημαντική μείωση άνω των 14 ποσοστιαίων μονάδων από το 2018, κλείνοντας σε 56,7% το 2026, το γεγονός ότι ένας στους δύο Έλληνες μεταξύ του ενεργού πληθυσμού έχει καθυστερημένες οφειλές βλάπτει σοβαρά την ανάπτυξη της οικονομίας.

Όπως επισημαίνει το ΔΝΤ, η επιμονή του αποτελεί μια από τις εκκρεμότητες της πολυετούς οικονομικής κρίσης, με συνέπεια η εξυγίανση των ισολογισμών του ιδιωτικού τομέα να παραμένει ημιτελής. Η αργή μείωσή του, όπως τονίζει σε πρόσφατη έκθεσή του, «περιορίζει και τη δυνατότητα επistroφής στην τραπεζική χρηματοδότηση επιχειρήσεων και νοικοκυριών που εξακολουθούν να

βαρύνονται με μη εξυπηρετούμενες οφειλές». Εξίσου προβληματίζει και την κυβέρνηση, που προβαίνει σε διαδοχικές παρεμβάσεις, με πιο πρόσφατα μέτρα τη διεύρυνση των ορίων ένταξης στον εξωδικαστικό μηχανισμό από τις 10.000 στις 5.000 ευρώ και τη νέα έκτακτη ρύθμιση έως 72 δόσεων για χρέη προς το Δημόσιο.

Η έμφαση στα χρέη προς το Δημόσιο δεν είναι τυχαία. Όπως αποκαλύπτουν τα στοιχεία της Γενικής Γραμματείας Χρηματοπιστωτικού

Το εντυπωσιακό με το μέγεθος του ληξιπρόθεσμου χρέους είναι η επιμονή του στα ίδια υψηλά επίπεδα με αυτά του 2018, δηλαδή λίγο πάνω από τα 238 δισ. ευρώ.

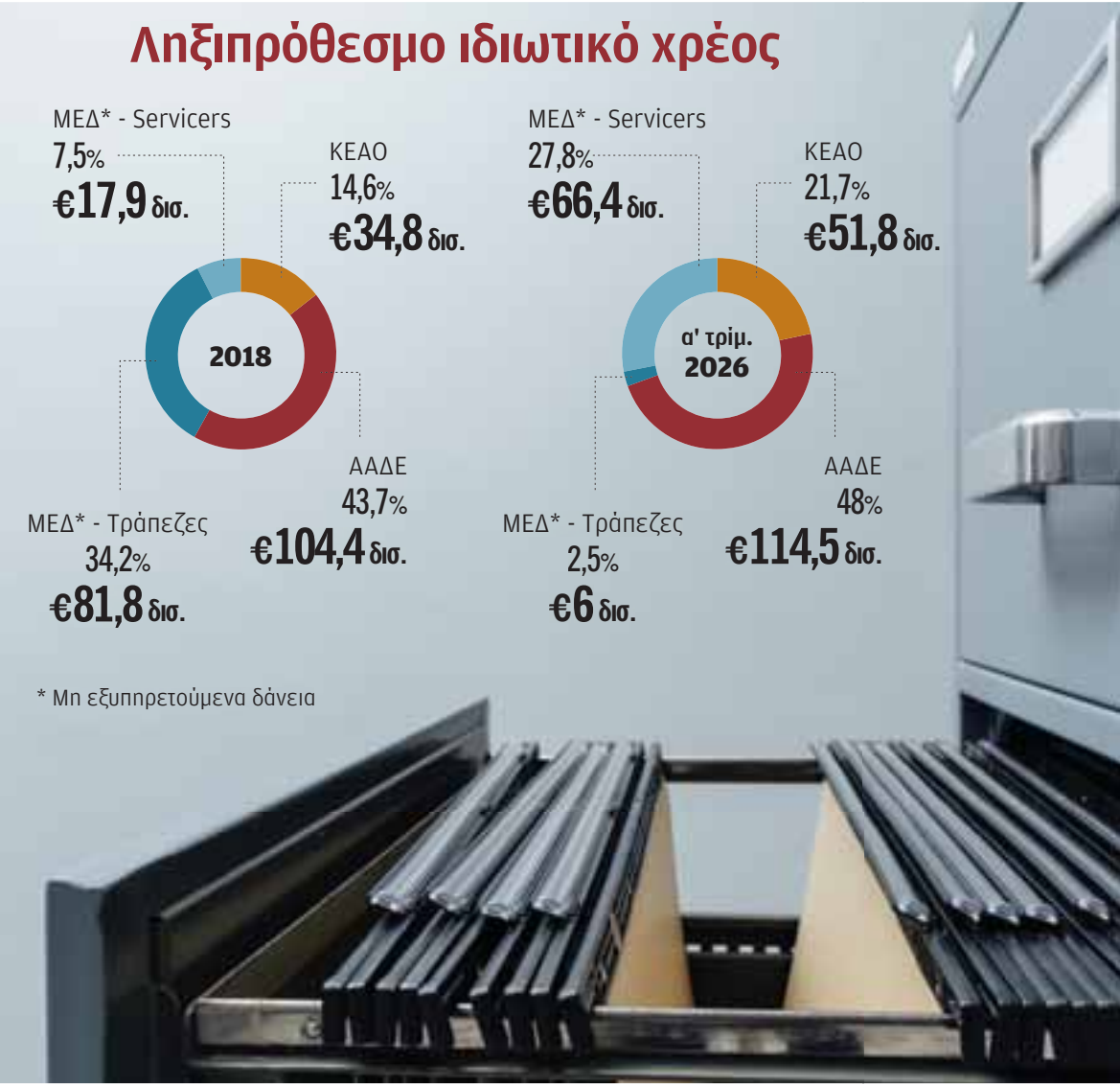
Τομέα και Διαχείρισης Ιδιωτικού Χρέους, βασική αιτία της στασιμότητας του ληξιπρόθεσμου ιδιωτικού χρέους είναι οι οφειλές προς το Δημόσιο, που την τελευταία δετία αυξήθηκαν κατά 27,1 δισ. ευρώ, αντισταθμίζοντας την αντίστοιχη μείωση που σημειώθηκε το ίδιο διάστημα στα χρέη προς τράπεζες και servicers. Όπως προκύπτει από τα σχετικά στοιχεία, σχεδόν επτά στα δέκα ευρώ ληξιπρόθεσμου ιδιωτικού χρέους οφείλονται πλέον στο Δημόσιο, καθώς:

- Οι οφειλές προς την ΑΑΔΕ αυξήθηκαν από 104,4 δισ. το 2018 σε 114,5 δισ. το α' τρίμηνο του 2026, προσθέτοντας 10,1 δισ. ευρώ στο χρέος.
- Οι οφειλές προς το Κέντρο Ε-

σπραξης Ασφαλιστικών Οφειλών (ΚΕΑΟ) αυξήθηκαν από 34,8 δισ. το 2018 σε 51,8 δισ. το α' τρίμηνο του 2026, προσθέτοντας 17 δισ. ευρώ στο χρέος.

• Το χρέος προς τράπεζες και servicers υποχώρησε από 99,7 δισ. ευρώ σε 72,3 δισ., δηλαδή κατά 27,3 δισ. ευρώ ή 27,4%. Η εν λόγω μείωση έχει συνοδευτεί με την ανακατανομή αυτών των χρεών, στον βαθμό που στο πλαίσιο της εξυγίανσης των τραπεζών μεγάλο μέρος των κόκκινων δανείων μεταφέρθηκε σε funds. Έτσι, τα κόκκινα δάνεια προς τις τράπεζες μειώθηκαν από 81,8 δισ. σε περίπου 6 δισ. ευρώ, αλλά την ίδια περίοδο αυτά που βρίσκονται υπό τη διαχείριση των servicers αυξήθηκαν από 17,9 δισ. σε 66,4 δισ. ευρώ.

Σχεδόν επτά στα δέκα ευρώ ληξιπρόθεσμου ιδιωτικού χρέους οφείλονται πλέον στο Δημόσιο, μια τάση που όχι μόνο δεν ανακόπηκε, αλλά ενισχύθηκε το τελευταίο δωδεκάμηνο. Μεταξύ Μαρτίου 2025 και Μαρτίου 2026 το συνολικό ληξιπρόθεσμο ιδιωτικό χρέος αυξήθηκε κατά 4,9 δισ. ευρώ, από 233,7 δισ. σε 238,6 δισ. ευρώ. Η αύξηση προήλθε αποκλειστικά από τις οφειλές προς το Δημόσιο: τα χρέη προς την ΑΑΔΕ αυξήθηκαν κατά 3,73 δισ. ευρώ και προς το ΚΕΑΟ κατά 2,1 δισ. ευρώ. Στην περίπτωση του ΚΕΑΟ η αύξηση δεν προέρχεται αποκλειστικά από τη δημιουργία νέων χρεών, καθώς το υπόλοιπο επιβαρύνεται και από την ένταξη νέων οφειλετών με παλαιότερες οφειλές και πρόσθετες επιβαρύνσεις. Η διόγκωση του φορολογικού χρέους αποτυπώνεται και στη διεύρυνση της βάσης των οφειλετών. Περίπου 4,8 εκατ. φορολογούμενοι εμφανίζονται με οφειλές προς την ΑΑΔΕ, έναντι περίπου 4 εκατ. το

2018. Ταυτόχρονα, όμως, ένα σημαντικό τμήμα του συνολικού ποσού δύσκολα μπορεί να θεωρηθεί πραγματικά εισπραξιμό, καθώς από τα 114,5 δισ. ευρώ, περίπου 35 δισ. ευρώ έχουν χαρακτηριστεί ανεπίδεκτα εισπραξης. Αντιστοίχως, από το συνολικό χρέος προς το ΚΕΑΟ, ποσό άνω των 10 δισ. είναι οφειλές πριν από την εφαρμογή του συστήματος ασφάλισης μέσω αναλυτικής περιοδικής δилωσps, που δεν έχουν ποτέ υποβάλει ποσό στο ΚΕΑΟ, καθώς και οφειλές ασφαλισμένων που έχουν αποβιώσει.

Αντιθέτως, τα μη εξυπηρετούμενα δάνεια μειώθηκαν το τελευταίο 12μηνο κατά 50 εκατ. ευρώ στις τράπεζες και κατά 810 εκατ. ευρώ στους servicers. Σύμφωνα με στοιχεία από τους servicers, την τελευταία 3ετία έχουν ρυθμιστεί δάνεια 20 δισ. ευρώ περίπου, ενώ για το 2026 οι ρυθμίσεις εκτιμάται ότι θα φτάσουν τα 3-3,5 δισ. ευρώ, ποσό ωστόσο που υπολείπεται του μεγάλου αποθέματος των κόκκινων δανείων που έχουν πλέον στα χαρτοφυλάκιά τους. Αλλωστε ο μεγάλος όγκος των ρυθμίσεων δεν μεταφράζεται αυτομάτως σε ισόποση μείωση του stock των κόκκινων δανείων, καθώς ένα ρυθμιζόμενο δάνειο –ακόμα και αν η ρύθμιση τηρείται– δεν οδηγεί σε μείωση του χρέους.

Η επιμονή του ιδιωτικού χρέους σε υψηλά επίπεδα μετατοπίζει πλέον το βάρος της πολιτικής στη βιώσιμη διευθέτηση των οφειλών. Η μεγάλη πρόκληση για την επόμενη περίοδο είναι η μετατροπή ενός ολοένα μεγαλύτερου μέρους του αποθέματος σε βιώσιμες ρυθμίσεις, τόσο απέναντι στο Δημόσιο όσο και απέναντι σε τράπεζες και servicers. Στην πλευρά των χρεών προς το Δημόσιο, από τον Ιούλιο τέθηκε σε εφαρμογή η νέα έκτακτη ρύθμιση έως 72 δόσεων για βεβαιωμένες οφειλές που είχαν καταστεί ληξιπρόθεσμες έως τις 31 Δεκεμβρίου 2023. Η ελάχιστη δόση είναι 30 ευρώ και η αίτηση μπορεί να υποβληθεί έως τις 31 Δεκεμβρίου 2026.

ΤΟ ΠΡΩΙΝΟ ΠΟΥ ΑΚΟΥΕΙ ΟΛΗ Η ΚΥΠΡΟΣ

ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΑ

06:00 – 10:00

cyta
ένα με σένα

LOVE 100.7FM 98.1 & 105.7

ON THE AIR

ΧΡΙΣΤΙΑΝΑ ΑΡΤΕΜΙΟΥ
ΤΑΣΟΣ ΤΡΥΦΩΝΟΣ

Neapolis University Pafos

Στη 16η θέση παγκοσμίως το Πανεπιστήμιο Νεάπολις Πάφος στον IMC 2026

Η υψηλότερη θέση μεταξύ πανεπιστημίων Ελλάδας και Κύπρου στον διεθνή διαγωνισμό πανεπιστημιακών μαθηματικών

ΤΟ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ Νεάπολις Πάφος κατέλαβε τη 16η θέση στην παγκόσμια κατάταξη των πανεπιστημίων στον International Mathematics Competition for University Students (IMC) 2026. Η κατάταξη διαμορφώθηκε βάσει των επιδόσεων των φοιτητών που συμμετείχαν στον διαγωνισμό, με το Πανεπιστήμιο Νεάπολις Πάφος να καταγράφει την υψηλότερη θέση μεταξύ των πανεπιστημίων από την Ελλάδα και την Κύπρο.

Η θέση αυτή αποκτά ακόμη μεγαλύτερη βαρύτητα αν ληφθεί υπόψη η σύνθεση της κατάταξης, καθώς το Πανεπιστήμιο βρέθηκε μπροστά από πανεπιστήμια όπως το ETH Zurich, το University College London (UCL), το Technical University of Munich (TUM), το University of British Columbia (UBC) και το Nanyang Technological University (NTU).

Η φετινή διοργάνωση πραγματοποιήθηκε στο Blagoevgrad της Βουλγαρίας με τη συμμετοχή 447 φοιτητών από 136 πανεπιστήμια από όλο τον κόσμο.

Η επίδοση του Πανεπιστημίου εντάσσεται σε

μία σταθερή πορεία των τελευταίων ετών στον IMC. Η ομάδα NUPBrains κατέλαβε την 22η θέση το 2023, την 15η θέση το 2024 και τη 10η θέση το 2025, πριν καταγράψει την 16η θέση στη φετινή διοργάνωση. Η συμμετοχή του Πανεπιστημίου στον διαγωνισμό πραγματοποιείται για τέταρτη συνεχόμενη χρονιά, με τη στήριξη και καθοδήγηση ακαδημαϊκών και συνεργατών που συμμετέχουν στην προετοιμασία των φοιτητών.

Η συμμετοχή στον IMC αποτελεί μέρος της ευρύτερης ακαδημαϊκής δραστηριότητας του Πανεπιστημίου στον χώρο της Πληροφορικής, της Τεχνικής Νοημοσύνης και των μαθηματικών. Μέσα από τη συμμετοχή των φοιτητών σε διεθνείς διαγωνισμούς, το Πανεπιστήμιο υποστηρίζει την εφαρμογή των γνώσεων που αποκτούν στο πρόγραμμα σπουδών τους και την αξιολόγηση των δεξιοτήτων τους σε διεθνές ακαδημαϊκό περιβάλλον.

Το Πανεπιστήμιο Νεάπολις Πάφος συγχαίρει τους φοιτητές της ομάδας NUPBrains, τον επικεφαλής της ομάδας Andrei Smolensky και όλους όσους συνέβαλαν στην προετοιμασία και τη συμμετοχή του Πανεπιστημίου στον IMC 2026.

Γιατί η πρόωρη αποπληρωμή χρέους συμφέρει

Η χώρα κερδίζει αξιοπιστία έναντι των αγορών, το κόστος δανεισμού μειώνεται, ενώ δημιουργείται μεγαλύτερος δημοσιονομικός χώρος στο μέλλον

Της ΕΙΡΗΝΗΣ ΧΡΥΣΟΛΩΡΑ

Στην υψηλότερη προεξόφληση δανείων του Δημοσίου από το 2019 θα προχωρήσει φέτος το υπουργείο Οικονομικών, πληρώνοντας 12,84 δισ. ευρώ στους δανειστές της χώρας, σε μία κίνηση που έδωσε λαβή για προβληματισμό, αν και θεωρήθηκε από τα περισσότερα κόμματα και αναλυτές κατά βάση θετική.

Το βασικό σενάριο του ΟΔΔΗΧ, μάλιστα, προβλέπει να συνεχιστεί τα επόμενα 3 χρόνια η πρόωρη εξόφληση δανείων του Δημοσίου και ειδικότερα των διμερών δανείων (GLF), με στόχο να εξοφληθεί το σύνολο των δανείων αυτών του πρώτου μνημονίου 10 χρόνια πριν από την κανονική τους λήξη, που ήταν το 2041.

Στόχος είναι να κατέβει η Ελλάδα, το 2030, στην 4η υψηλότερη θέση μεταξύ των υπερχρεωμένων χωρών, από την 1η που βρίσκεται αυτή τη στιγμή. Αλλωστε, υπολογίζεται ότι ήδη από το τέλος της φετινής χρονιάς, με χρέος 137% του ΑΕΠ, θα βρίσκεται στη δεύτερη θέση, μετά την Ιταλία. Τα βήματα που απομένουν για τον φετινό στόχο, μετά την προεξόφληση τον Ιούνιο 6,94 δισ. διμερών δανείων (GLF), καθώς και τη μείωση κατά 1,1 δισ. ευρώ εντόκων γραμμαιών, είναι η μείωση κατά 2,5 δισ. ευρώ δάνειων του EFSF τον Οκτώβριο, η εξόφληση ενός ομολογιακού δανείου λήξης του 2027 ύψους 2,2 δισ. στις 15 Δεκεμβρίου, καθώς και η περαιτέρω μείωση κατά 100 εκατ. ευρώ εντόκων τον ίδιο μήνα. Τα ταμειακά διαθέσιμα της χώρας εκείνη τη χρονική στιγμή, σύμφωνα με εκτιμήσεις πηγών του ΟΔΔΗΧ, θα είναι 32-33 δισ. ευρώ, έναντι 34,5-35 δισ. ευρώ διαθέσιμα σήμερα.

Η απόφαση για το φετινό δόγμα προεξοφλήσεων στα 12,84 δισ., μετά τις προεξοφλήσεις των 7-8 δισ. ευρώ των προηγούμενων χρόνων (βλ. γράφημα), δεν είναι τυχαία. Μεταξύ άλλων, μειώνονται κατά 2,2 δισ. ευρώ οι λήξεις του 2027, μιας απρόβλεπτης χρονιάς, με εκλογές

όχι μόνο στην Ελλάδα, αλλά και στη Γαλλία, την Ιταλία και την Ισπανία. Παρ' όλα αυτά, το ποσόν είναι μεγάλο, με αποτέλεσμα να διατυπωθούν, κυρίως από τον ΣΥΡΙΖΑ, αλλά και από οικονομικούς αναλυτές, αντιρρήσεις ή και προτάσεις για εναλλακτική διάθεσή του, κυρίως για δημόσιες επενδύσεις. Έτσι, αναφέρει το σκεπτικό των τελευταίων, θα μπορούσε να επιταχυν-

Στόχος του ΟΔΔΗΧ είναι να κατέβει η Ελλάδα, το 2030, στην 4η υψηλότερη θέση μεταξύ των υπερχρεωμένων χωρών, από την 1η που βρίσκεται αυτή τη στιγμή.

Μειώνονται κατά 2,2 δισ. ευρώ οι λήξεις του 2027, μιας απρόβλεπτης χρονιάς, με εκλογές όχι μόνο στην Ελλάδα, αλλά και στη Γαλλία, την Ιταλία και την Ισπανία.

θεί η ανάπτυξη και να μειωθεί το χρέος ως ποσοστό του ΑΕΠ. Ο κ. Νίκος Παππάς, εκ μέρους του ΣΥΡΙΖΑ είχε καλέσει την κυβέρνηση να κατευθύνει περισσότερους πόρους στη στέγαση.

Ο αντίλογος της κυβέρνησης είναι ότι η χώρα κερδίζει αξιοπιστία έναντι των αγορών, με τη μείωση του χρέους, όπως άλλωστε αποδεικνύεται από τη μείωση του κόστους δανεισμού, που βρίσκεται πλέον επί πολύ καιρό χαμηλότερα από τις Ιταλίας και της Γαλλίας και αυτό βοηθάει και στη μείωση του κόστους δανεισμού των επιχειρήσεων, άρα

συμβάλλει στην ανάπτυξη. Εκτός αυτού, η κυβέρνηση υποστηρίζει ότι η εναλλακτική χρήση των πόρων για δημόσιες δαπάνες θα προσέκρουε στους συμφωνημένους με την Ε.Ε. στόχους αύξησης των δαπανών και θα αύξανε το χρέος. «Η κριτική είναι ανεδαφική», ανέφερε η ανακοίνωση του υπουργείου Οικονομικών.

Η πικρή αλήθεια, σχολιάζει πηγή της αγοράς ομολόγων, είναι ότι ενώ η χώρα χρειάζεται παραγωγικές επενδύσεις για να αλλάξει το παραγωγικό της μοντέλο, το σχετικό ιδιωτικό επενδυτικό ενδιαφέρον είναι περιορισμένο και αυτό δεν αλλάζει, αν αυξηθούν κάπως οι δημόσιες επενδύσεις, εις βάρος της προεξόφλησης του χρέους.

Κριτική, αν και συμφωνούν επί της αρχής, ασκούν και τα δύο κόμματα που διεκδικούν τη θέση της αξιωματικής αντιπολίτευσης στις επόμενες εκλογές, με βάση τις δημοσκοπήσεις. Το ΠΑΣΟΚ θυμισε ότι η απομείωση του χρέους οφείλεται σε μεγάλο βαθμό στον πληθωρισμό και στη μεγάλη φορολογική επιβάρυνση μέσω ΦΠΑ και ζητση συζήτηση στη Βουλή για τη μελλοντική πολιτική αποπληρωμής του, ωστόσο πρόσθεσε πως κατανοεί τη σχετική απόφαση.

«Η Ελλάδα δεν βαρύνεται μόνο με το χρέος, αλλά και με ένα θέμα αξιοπιστίας στη διαχείρισή του», λέει στην «Κ» ο Νίκος Χριστοδουλάκης, ομότιμος καθηγητής, πρώην υπουργός και επικεφαλής του ινστιτούτου InSocial. «Συνεπώς, η ελάφρυνσή του είναι θετική», συνεχίζει, «υπό την προϋπόθεση ότι γίνεται από την πλεονάζουσα ρευστότητα της χώρας, χωρίς να θέτει σε κίνδυνο τα “πυρομαχικά”, τα οποία πρέπει να έχει, για να αντιμετωπίσει πιθανώς έκτακτες κρίσεις». Ο ίδιος ωστόσο τονίζει ότι δεν ισχύει το επιχείρημα της κυβέρνησης πως με την προεξόφληση γλιτώνουμε τους τόκους των επόμενων ετών. «Όταν προεξοφλείς ομόλογα με προδιαγεγραμμένες αποδόσεις, προφανώς προεξοφλείς και αυτές

τις αποδόσεις σε παρούσα αξία», λέει. «Όταν πληρώνεις πρόωρα το στεγαστικό, πληρώνεις μόνο το κεφάλαιο, όχι και τους τόκους που οφείλεις», σχολιάζει. Το μόνο που ισχύει, προσθέτει, είναι ότι έχοντας πληρώσει από τώρα τους τόκους, στο μέλλον θα έχεις περισσότερο δημοσιονομικό χώρο.

Ο Φραγκίσκος Κουτεντάκης, τομεάρχης Οικονομικών της ΕΛΑΣ, συμφωνεί ότι «οι πρόωρες αποπληρωμές χρέους είναι θετική και ορθολογική διαχείριση υποχρεώσεων από τον ΟΔΔΗΧ. Μειώνουν μελλοντικές υποχρεώσεις και, εφόσον

αντικαθιστούν ακριβότερο χρέος με φθηνότερο, περιορίζουν και το κόστος των τόκων». Προσθέτει, ωστόσο, μιλώντας στην «Κ» ότι «η μεγάλη αποκλιμάκωση του λόγου χρέους προς ΑΕΠ τα τελευταία χρόνια δεν οφείλεται κυρίως στις πρόωρες αποπληρωμές. Ο βασικός μηχανισμός ήταν η ισχυρή ονομαστική αύξηση του ΑΕΠ, στην οποία συνέβαλε και θεοριστικά ο υψηλός πληθωρισμός, μαζί με το σχετικά χαμηλό μέσο κόστος εξυπηρέτησης του ελληνικού χρέους. Και αυτό το χαμηλό κόστος δεν αποτελεί επίτευγμα της σημερινής κυβέρνησης. Συνδέεται σε μεγά-

λο βαθμό με τη δομή του ελληνικού δημοσίου χρέους, τις πολύ μεγάλες διάρκειες και τις ευνοϊκές ρυθμίσεις των επίσημων δανείων που διαμορφώθηκαν το 2018».

Η στρατηγική του ΟΔΔΗΧ προβλέπει ότι στα μέσα της 10ετίας του 2030, το ελληνικό χρέος θα σπίσει το φράγμα του 100% του ΑΕΠ, που είναι και το πρώτο σημείο ισορροπίας για τη βιωσιμότητά του, όπως αναφέρει αρμόδια πηγή. Απώτερος στόχος του είναι στα τέλη της 10ετίας του 2030 το ελληνικό χρέος να βρίσκεται στον ευρωπαϊκό μέσο όρο.

Η επόμενη μέρα μετά το Ταμείο Ανάκαμψης

Πρόκληση για τη διατήρηση των δημοσιονομικών επιδόσεων θα αποτελέσει η ολοκλήρωση του Ταμείου Ανάκαμψης, το οποίο ήταν ένας από τους βασικούς μοχλούς της αναπτυξιακής δυναμικής των τελευταία πενταετία. Η Ελλάδα, άλλωστε, ήταν ανάμεσα στους μεγάλους δικαιούχους της Ευρώπης με συνολικά κατανομή 39,95 δισ. ευρώ, ή περίπου 16% του ΑΕΠ, εκ των οποίων τα 18,22 δισ. ευρώ σε επικορηγώσεις και τα 17,73 δισ. ευρώ σε δάνεια. Η απόσυρση των ευρωπαϊκών πόρων θα γίνει αισθητή σταδιακά μέχρι το 2028, ενώ παράλληλα θα τίθεται σε λειτουργία ο νέος ενισχυμένος «χάρτης» των δημόσιων επενδύσεων.

Μολονότι δεν έχει εισπραχθεί ακόμα ολόκληρο το ποσό, το Ταμείο Ανάκαμψης είχε υπολογίσιμα αποτελέσματα στο ΑΕΠ και στις επενδύσεις κατά την πενταετή του λειτουργία. Ανάλυση του

VoxEU εκτιμά ότι το πραγματικό ΑΕΠ διαμορφώθηκε το 2025 10,8% υψηλότερα από το επίπεδο του 2019 έναντι μέσης αύξησης 5,4% σε χώρες που δικαιούντο χρηματοδότηση κάτω του 1,5% του ΑΕΠ.

Εξ ου και πρόσφατη μελέτη του ΚΕΦΙΜ αναδείκνυε τη λήξη του Ταμείου Ανάκαμψης ως μία από τις κύριες δημοσιονομικές πιέσεις της επόμενης διετίας, σημειώνοντας ότι η οικονομία δεν έχει αποδείξει ακόμη ότι μπορεί να αναπτύσσεται με ρυθμό άνω του 2% χωρίς τη στήριξη των ευρωπαϊκών πόρων. Ενδεικτικά, μετά την ολοκλήρωση του προγράμματος οι δημόσιες επενδύσεις αναμένεται να μειωθούν κατά περίπου 2,5 ποσοστιαίες μονάδες του ΑΕΠ μεσοπρόθεσμα, σύμφωνα με το ΔΝΤ, ενώ οι ιδιωτικές επενδύσεις παραμένουν σε χαμηλά επίπεδα.

Όσο το Ταμείο Ανάκαμψης πλησιάζει στην τυπική ολοκλήρω-

Ηταν ένας από τους βασικούς μοχλούς ανάπτυξης ενισχύοντας την οικονομία με 39,95 δισ. ευρώ. Γιατί οι οικονομολόγοι δεν βλέπουν μείωση των επενδύσεων και ποια νέα κοινοτικά ταμεία έρχονται.

σή του, θα εισχωρούν αυξημένοι εθνικοί και ευρωπαϊκοί πόροι, καλύπτοντας εν μέρει την απουσία του. Κεντρικό ρόλο αναλαμβάνει το Εθνικό Πρόγραμμα Ανάπτυξης 2026-2030 ύψους 23 δισ. ευρώ από εθνικούς πόρους, οι οποίοι θα προσανατολιστούν σε έργα υποδομών και μεταφορών, περιβάλλοντος και κλιματικής προσαρμογής

κ.ά. Επίσης, στην τελική ευθεία μπαίνουν τρία ταμεία «γέφυρες», ύψους περίπου 8 δισ. ευρώ μέχρι το 2032, με αντίστοιχους στόχους και συγχρηματοδότηση από ευρωπαϊκούς πόρους. Πρόκειται για το Κοινωνικό Κλιματικό Ταμείο,

το Ταμείο Εκσυγχρονισμού και το Ταμείο Απανθρακοποίησης Νήσων. Ενισχυτικά αναμένεται να λειτουργήσει και το υπόλοιπο διαθέσιμο του ΕΣΠΑ 2021-2027 ύψους περίπου 19 δισ. ευρώ, ενώ υπό διαπραγμάτευση βρίσκεται

Το θετικό με τις εξαγγελίες του πρωθυπουργού στη ΔΕΘ είναι ότι δεν έδωσε πολλά ή «τα πάντα», όπως θα ήθελε το φιλοθέαμον κοινό ή όπως είχε διαμορφωθεί ως πεποίθηση λόγω διαρροών σε μερίδα της κοινής γνώμης. Σε αυτήν την περίπτωση θα έπρεπε να ανησυχούμε για το τι θα ερχόταν αμέσως μετά στην οικονομία, ο λογαριασμός δηλαδή που θα έσκαγε μετά τις εκλογές.

Το προβληματικό είναι ότι αφέθηκαν για να εφαρμοστούν ση-

μαντικά μέτρα για τις επιχειρήσεις, όπως η προκαταβολή φόρου από την επόμενη κυβέρνηση, η οποία μπορεί να είναι ευθραυστή και επιρρεπής στον συνήθη ελληνικό αντιπεπληρωματικό λαϊκισμό. Όπως και ότι άνοιξε το κουτί της Πανδώρας των οριζόντιων αυξήσεων στο Δημόσιο χωρίς να έχει προηγηθεί σωστή αξιολόγηση και ένας εν γένει εξορθολογισμός του μισθολογίου. Για παράδειγμα, μία από τις μόνιμες παρατηρήσεις των ευρωπαϊκών θεσμών την τελευ-

ταία δεκαετία είναι η συμπίεση της μισθολογικής κλίμακας. Η απόσταση του μισθού ενός διευθυντή προς τον μισθό ενός νεοδιοριζόμενου δημοσίου υπαλλήλου στην Ελλάδα είναι πολύ χαμηλότερη από την αντίστοιχη διαφορά στις χώρες της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Με δεδομένο ότι με την τάση που υπάρχει στο πολιτικό σύστημα να επιστρέψουν κάποια στιγμή τα δώρα, τουλάχιστον να αμείβονται όσο τους αξίζει αυτοί που δουλεύουν περισσότερο και κατέχουν θέσεις

Ανάπτυξη σχεδόν 2% σε αυτό το οικονομικό περιβάλλον «χτίζει» ήδη τα επόμενα πακέτα ενίσχυσης.

ευθύνων.

Το πιομβληματικό των μέτρων, αυτό που κρύβει μια σημαντική μεταρρύθμιση, είναι η απο-

ταμειευτικός λογαριασμός για τα παιδιά. Είναι βέβαιον ότι θα λοιδορηθεί και θα σπεύσουν πολλοί να επικαλεστούν αδυναμία οικονομικής συμμετοχής των περισσότερων πολιτών, ενώ άλλοι θα επισημάνουν τους επενδυτικούς κινδύνους που συνεπάγονται αυτοί του είδους τα αποταμειευτικά προγράμματα. Άες και έξεασαν οι Έλληνες ότι σε πολύ πιο δύσκολες εποχές έβρισκαν πάντα ένα μικρό μέρος του εισοδήματός τους να το βάλουν στο πλάι για την κακιά

στιγμή και αυτό δεν χάθηκε μόνο στα χρόνια της κρίσης, αλλά είχε χαθεί πολύ πριν. Θέμα ξεκάθαρα κακής νοοτροπίας και αδιαφορία για να εξασφαλίσουμε μόνοι μας το αύριο. Σε κάθε περίπτωση, πρόκειται για ένα εξαιρετικό μέτρο. Θετικό ότι στην τιμариθμοποίηση εντάχθηκαν μετά τους συνταξιούχους και τους δημοσίους υπαλλήλους και τα αναπαιρικά επιδόματα, δημιουργώντας την ελπίδα ότι κάποια στιγμή θα ακολουθήσει και η κλίμακα φορολογίας εισοδήματος.

Συνολικά όσα ανακινώθηκαν στη Θεσσαλονίκη δείχνουν να μοιράζουν με σχετικά ασφαλή τρόπο το δημοσιονομικό μέρισμα που δημιούργησε με τις πολιτικές της αυτή η κυβέρνηση. Το μεγάλο ζητούμενο παραμένει πώς θα μετατραπεί αυτό το «μέρισμα» σε παραγωγικό κεφάλαιο. Για την ώρα, τα καλά νέα ήρθαν τη Δευτέρα μετά τη ΔΕΘ. Ανάπτυξη σχεδόν 2% σε αυτό το οικονομικό περιβάλλον, «χτίζει» ήδη τα επόμενα πακέτα ενίσχυσης.

ΑΝΑΛΥΣΗ Του ΝΙΚΟΥ ΦΙΛΙΠΠΙΔΗ

Τα καλά νέα ήρθαν τη Δευτέρα

Εξαφανίστηκαν οι μηδενικές τιμές ρεύματος

Η Ρυθμιστική Αρχή Ενέργειας διερευνά το παράδοξο της χαμηλής παραγωγής από φωτοβολταϊκά ακόμη και τις μεσημβρινές ώρες

Της ΧΡΥΣΑΣ ΛΙΑΓΓΟΥ

«Φτερά» έκαναν μέσα στον Αύγουστο οι μηδενικές τιμές ηλεκτρικής ενέργειας. Κατά ένα παράδοξο τρόπο, καταμεσήμερο που η παραγωγή των φωτοβολταϊκών βρίσκεται στο αποκορύφωμά της, οι τιμές στη χονδρεμπορική αγορά αντι να μηδενίζουν ή και να περνάνε σε αρνητικό έδαφος, φτάνουν έως και τα 100 ευρώ/μεγαβατώρα. Το ασυνήθιστο φαινόμενο προβληματίζει τη βιομηχανία, η οποία εγείρει σοβαρά ερωτήματα περί πιθανής χειραγώγησης της αγοράς και έχει κινητοποιήσει τις αρμόδιες αρχές καθώς εκδηλώνεται σε μια περίοδο που η αγορά ηλεκτρισμού δέχεται ισχυρές πιέσεις εξαιτίας των γεωπολιτικών εξελίξεων και της ανόδου των τιμών. Η εξαφάνιση μηδενικών τιμών ανέτρεψε και τις διασυναριακές ροές του ελληνικού συστήματος με την Ελλάδα να χάνει μέσα στον Αύγουστο το ισχυρό εξαγωγικό πλεονέκτημα που τις έχει προσδώσει η υψηλή παραγωγή των ΑΠΕ.

Από τις 17-18 Αυγούστου, οι εξαγωγές ηλεκτρικής ενέργειας, οι οποίες προηγουμένως είχαν φτάσει έως και τις 55.000 MWh, άρχισαν σταδιακά να υποχωρούν. Στις 22 Αυγούστου περιορίστηκαν σε πολύ χαμηλά επίπεδα, ενώ στις 23 του μήνα το ελληνικό σύστημα έγινε προσωρινά εισαγωγικό. Στις 26 Αυγούστου το ισοζύγιο εισαγωγών - εξαγωγών ήταν σχεδόν μηδενικό, εικόνα που επαναλήφθηκε και στις 28 Αυγούστου. Η κατεύθυνση των ροών ακολούθησε τη βασική λογική της ενιαίας ευρωπαϊκής αγοράς ηλεκτρισμού, από τη φθηνότερη προς την ακριβότερη αγορά.

Η διαχείριση των ΑΠΕ

Πίσω από αυτή την εξέλιξη, σύμφωνα με παράγοντες της αγοράς, βρίσκεται ο τρόπος διαχείρισης της παραγωγής των ΑΠΕ. Η εικόνα που μεταφέρεται είναι ότι παραγωγοί φωτοβολταϊκών περιορίζουν αυτοβούλως την παραγωγή τους, πέραν των περιkopών που ζητεί ο ΑΔΜΗΕ για λόγους ευστάθειας του συστήματος, όταν διαβλέπουν ότι επίκειται διαμόρφωση αρνητικών τιμών στη χονδρεμπορική αγορά, με αποτέ-

Το κίνητρο για τους παραγωγούς ΑΠΕ είναι ισχυρό. Εάν η τιμή στην Αγορά Επόμενης Ημέρας περάσει σε αρνητικό έδαφος, οι παραγωγοί καλούνται να πληρώσουν για τις μεγαβατώρες που «ρίχνουν» στο σύστημα.

λεσμα οι τιμές και το μεσημέρι να διαμορφώνονται σε επίπεδα πολύ μακριά από το μηδέν – έως και τα 100 ευρώ/μεγαβατώρα.

Το οικονομικό κίνητρο για τους παραγωγούς είναι ισχυρό. Εάν η τιμή στην Αγορά Επόμενης Ημέρας (Day-Ahead Market – DAM) περάσει σε αρνητικό έδαφος, οι παραγωγοί καλούνται ουσιαστικά να πληρώσουν για τις μεγαβατώρες που εγχεύουν στο σύστημα. Επιπλέον, εάν οι αρνητικές τιμές διαρκέσουν περισσότερο από δύο συνεχόμενες ώρες, χάνουν για το

συγκεκριμένο διάστημα και την εγγυημένη τιμή αποζημίωσης. Μέχρι και τον περασμένο Ιούνιο, το θεσμικό πλαίσιο προέβλεπε απόληξη της εγγυημένης τιμής ακόμη και όταν οι τιμές απλώς μηδενίζονταν για περισσότερες από δύο συνεχόμενες ώρες. Η διάταξη αυτή άλλαξε με νομοθετική ρύθμιση, έπειτα από πιέσεις του κλάδου των ΑΠΕ.

Η πρακτική του «κατεβάζω» τον διακόπτη του φωτοβολταϊκού αυτοβούλως προβληματίζει την αρμόδια ρυθμιστική αρχή ενέργειας (ΡΑΑΕΥ) και τον διαχειριστή μεταφοράς ηλεκτρικής ενέργειας (ΑΔΜΗΕ), όχι μόνο ως προς την επίδρασή της στις τιμές αλλά και των συνεπειών που μπορεί να έχει στην ασφαλή λειτουργία του ηλεκτρικού συστήματος. Οι μη προγραμματισμένες περικοπές στερούν από τον Διαχειριστή την πλήρη εικόνα της διαθέσιμης παραγωγής.

«Το είδαμε να συμβαίνει και το διερευνούμε σε συνεργασία με τον ΑΔΜΗΕ» δηλώνουν στην «Κ» κύκλοι της ΡΑΑΕΥ. Οι ίδιοι, δεν κρύβουν τον προβληματισμό τους και ως προς το ενδεχόμενο πιθανής χειραγώγησης της αγοράς. Επισημαίνουν, ωστόσο, ότι ένα τέτοιο ενδεχόμενο είναι δύσκολο να τεκμηριωθεί όταν η συγκεκριμένη συμπεριφορά εμφανίζεται περιστασιακά και όχι με συστηματικό τρόπο.

Στο μικροσκόπιο της ΡΑΑΕΥ βρίσκεται το διάστημα 17-23 Αυγούστου για το οποίο αναμένεται να ζητηθεί με επιστολή της προς τον ΑΔΜΗΕ πλήρη αναφορά, με αναλυτικά στοιχεία για τη διαμόρφωση των τιμών, την παραγωγή, τη ζήτηση, τις αποκλίσεις και τις προσφορές των παραγωγών. Η

ανεπίσημη επί του παρόντος διερεύνηση του ζητήματος από τη ΡΑΑΕΥ ξεκινάει έπειτα από συγκεκριμένο αίτημα της ενεργοβόρου βιομηχανίας (EBIKEN) για το συγκεκριμένο διάστημα. Στη σχετική επιστολή της η EBΙΚΕΝ θέτει ευθέως το ερώτημα εάν μέρος της διαθέσιμης παραγωγής από ΑΠΕ παρακρατείται και δεν εγχέεται στο σύστημα. Ζητεί παράλληλα να διερευνηθεί κατά πόσον μια τέτοια πρακτική επηρεάζει τις τιμές στη χονδρεμπορική αγορά ηλεκτρισμού και το κόστος για την εξισορρόπηση του συστήματος.

Δεν είναι η πρώτη φορά που τίθεται ζήτημα πιθανής χειραγώγησης της αγοράς ηλεκτρισμού με εργαλείο την παρακράτηση ισχύος. Το καλοκαίρι του 2024 η Νοτιοανατολική Ευρώπη βρέθηκε αντιμέτωπη με ένα πρωτοφανές κύμα εκτίναξης των τιμών ηλεκτρικής ενέργειας. Στην Ελλάδα, μετά τη δύση του ηλίου, οι τιμές στη χονδρεμπορική αγορά εκτοξεύονταν στα 400, 500, ακόμη και στα 900 ευρώ/MWh. Παρόμοια φαινόμενα παρατηρήθηκαν στη Βουλγαρία, τη Ρουμανία και την Ουγγαρία. Η βασική εξήγηση που δόθηκε τότε ήταν οι ανεπαρκείς διασυνδέσεις της Νοτιοανατολικής Ευρώπης με την Κεντρική Ευρώπη και η αδυναμία μεταφοράς αρκετής φθηνότερης ενέργειας προς την περιοχή.

Νέα διάσταση στο θέμα έδωσε ωστόσο η επίστasia έκθεσης της ACER Progress of EU Electricity Wholesale Market Integration 2025. Η ευρωπαϊκή ρυθμιστική αρχή ανέλυσε τις καμπύλες προσφορών της ελληνικής αγοράς στις ώρες ακραίων τιμών. Η ανάλυση έδειξε ότι όσο το σύστημα γινόταν πιο πιεσμένο, δεν

Πίσω από το ασυνήθιστο φαινόμενο, σύμφωνα με παράγοντες της αγοράς, βρίσκεται ο τρόπος διαχείρισης της παραγωγής των ΑΠΕ. Η εικόνα που μεταφέρεται είναι ότι παραγωγοί φωτοβολταϊκών περιορίζουν αυτοβούλως την παραγωγή τους, πέραν των περιkopιών που ζητεί ο ΑΔΜΗΕ για λόγους ευστάθειας του συστήματος, όταν διαβλέπουν ότι επίκειται διαμόρφωση αρνητικών τιμών στη χονδρεμπορική αγορά.

υπήρχαν προσφορές μεταξύ περίπου 200 και 900 ευρώ/MWh, ενώ υπήρχε διαθέσιμη ισχύς θερμικών μονάδων υψηλότερη ακόμα και από 1.000 MW. Σύμφωνα με τους υπολογισμούς της ACER, σε ακραία σενάρια η προσθήκη μόλις 650 MW επιπλέον προσφερόμενης ενέργειας θα μπορούσε να μειώσει την τιμή έως και κατά 630 ευρώ/MWh στο ακραίο σενάριο.

Η παρατήρηση αυτή οδήγησε την ACER να ζητήσει από τις ελληνικές αρχές να εξετάσουν κατά πόσο υπήρχε άσκηση δύναμης αγοράς ή και οικονομική παρακράτηση ισχύος, που να οδηγεί σε κατάχρηση δεσπόζουσας θέσης. Ακολούθησαν αυτεπάγγελτες έρευνες κύρια από την Επιτροπή Ανταγωνισμού και τη ΡΑΑΕΥ στα τέλη του 2025, με επιτόπιους ελέγχους σε εταιρείες ηλεκτροπαραγωγής.

Ερευνες σε εξέλιξη
Οι έρευνες αυτές βρίσκονται

ακόμη σε εξέλιξη και δεν έχουν καταλήξει σε τελικά συμπεράσματα. Την ίδια περίοδο δημοσιεύθηκε ερευνητική εργασία από ομάδα του Εθνικού Μετσόβιου Πολυτεχνείου, η οποία επικείμενη να απαντήσει στο βασικό ερώτημα: μπορούν οι τιμές των 900 ευρώ/MWh να εξηγηθούν μόνο από την περιορισμένη διασύνδεση της Νοτιοανατολικής Ευρώπης με την Κεντρική Ευρώπη; Οι ερευνητές μοντελοποίησαν τις αγορές Ελλάδας και Βουλγαρίας και συνέκριναν δύο διαφορετικά σενάρια: • Ένα μοντέλο πλήρους ανταγωνισμού. • Και ένα μοντέλο олиγοπωλιακής αγοράς όπου οι παραγωγοί διαθέτουν και ασκούν δύναμη αγοράς. Το συμπέρασμα ήταν ότι το μοντέλο πλήρους ανταγωνισμού δεν μπορούσε να αναπαραστήσει ακραίες τιμές που πράγματι παρατηρήθηκαν. Αντίθετα, τα олиγοπωλιακά μοντέλα προσεγγίζουν

πολύ καλύτερα την πραγματική συμπεριφορά της αγοράς. Η μελέτη διαπίστωσε επίσης ότι κατά τις κρίσιμες ώρες εντοπίστηκε σημαντικά υψηλή διαθέσιμη λιγνιτική ισχύς η οποία δεν χρησιμοποιήθηκε, παρότι οι τιμές της αγοράς βρίσκονταν σε εξαιρετικά υψηλά επίπεδα. Τον Ιούλιο του 2026 η περιοχή βρέθηκε ξανά υπό σημαντική πίεση. Η Ρουμανία εμφάνισε αυξημένες ανάγκες και οι ροές ηλεκτρικής ενέργειας στη Νοτιοανατολική Ευρώπη δοκιμάστηκαν ξανά. Αυτή τη φορά, όμως, Ελλάδα και Βουλγαρία δεν είδαν τις εκρήξεις τιμών του 2024. Τις ώρες μετά τη δύση του ηλίου, όταν εξαφανίζεται μεγάλο μέρος της φωτοβολταϊκής παραγωγής, η Βουλγαρία κατάφερε να εξάγει σημαντικές ποσότητες ηλεκτρικής ενέργειας προς τη Ρουμανία, που έφθασαν έως περίπου τα 2.000 MW, διατηρώντας χαμηλότερες τις τιμές από τη ρουμανική αγορά.

Η **EUROBANK** ΠΑΡΟΥΣΙΑΖΕΙ ΤΟ ΑΠΟΛΥΤΟ ΘΕΑΤΡΙΚΟ ΦΑΙΝΟΜΕΝΟ

ΔΗΜΟΤΙΚΟ ΘΕΑΤΡΟ
ΛΕΥΚΩΣΙΑΣ:
1-3 ΟΚΤΩΒΡΙΟΥ
ΠΑΤΤΙΧΕΙΟ ΘΕΑΤΡΟ
ΛΕΜΕΣΟΥ:
5-7 ΟΚΤΩΒΡΙΟΥ

Ελένη
Ράντου

ΤΟ
PARTY!

ΤΗΣ
Ζωής μου

ΣΚΗΝΟΘΕΣΙΑ: *Ανέστης Αζάς*

ΣΥΝΟΔΕΥΟΥΝ ΜΕΛΩΔΙΚΑ ΟΙ:
**ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΣ ΙΑΚΩΒΟΥ
ΚΑΙ ΧΡΥΣΑ ΛΕΡΟΓΙΑΝΝΗ**

ΕΙΣΙΤΗΡΙΑ ΑΠΟ ΤΟ **ticketmaster**.cy | | 7777 7040

ΜΕΓΑΛΟΙ
ΧΟΡΗΓΟΙ:

ΧΟΡΗΓΟΙ:

ΧΟΡΗΓΟΣ
ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ:

ΧΟΡΗΓΟΣ
ΜΕΤΑΚΙΝΗΣΕΩΝ:

ΥΠΟΣΤΗΡΙΚΤΕΣ:

ΧΟΡΗΓΟΙ
ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑΣ:

Στο 15% από 3% ο φόρος μεταβίβασης για αγοραστές εκτός Ε.Ε.

Εντονη και άμεση, όπως φαίνεται από τις αντιδράσεις που ξεκίνησαν ήδη από το βράδυ του Σαββάτου, είναι η κριτική των φορέων της αγοράς ακινήτων στο μέτρο που ανακοίνωσε στη ΔΕΘ ο πρωθυπουργός Κυριάκος Μητσοτάκης το οποίο αφορά τον πενταπλασιασμό του φόρου μεταβίβασης ακινήτων μόνο για τους επενδυτές που προέρχονται από χώρες εκτός Ε.Ε. Η αύξηση του φόρου αναμένεται να τεθεί σε ισχύ από την 1η Ιουλίου του 2027, κάτι που σημαίνει ότι ένας αγοραστής που προέρχεται π.χ. από την Τουρκία, την Κίνα, το Ισραήλ, τις ΗΠΑ ή την Μεγάλη Βρετανία θα πληρώνει φόρο 15% επί της αξίας του συμβολαίου, από 3% που είναι ο σημερινός συντελεστής.

Στην πράξη, αυτό σημαίνει ότι για ένα ακίνητο αξίας 1 εκατ. ευρώ, ο φόρος μεταβίβασης θα εκτοξευτεί από τις 30.000 στις 150.000 ευρώ, ενώ ειδικά σε ό,τι αφορά τα όρια του προγράμματος «Χρυσή βίζα», στις 800.000

Τιμωρητικό και βαθιά λανθασμένο μέτρο, τονίζουν παράγοντες της αγοράς.

ευρώ, ο φόρος μεταβίβασης θα αυξηθεί από τις 24.000 ευρώ σε 120.000 ευρώ. Όπως διευκρίνισαν χθες οι αρμόδιοι υπουργοί, το νέο αυτό μέτρο θα αφορά αποκλειστικά τα φυσικά πρόσωπα (όχι και νομικά πρόσωπα), ενώ θα εξαιρούνται οι ομογενείς και όσοι μένουν στην Ελλάδα για περίοδο από έξι μήνες και πάνω κάθε χρόνο. Επίσης, ο πενταπλάσιος φόρος του 15% θα επιβάλλεται αποκλειστικά και μόνο στις κατοικίες και όχι σε άλλες κατηγορίες ακινήτων.

Όπως αναφέρει ο Λευτέρης Ποταμιάνος, πρόεδρος του Συλλόγου Μεσιτών Αθηνών - Αττικής, «η αύξηση του φόρου μεταβίβασης για τους επενδυτές εκτός Ε.Ε. είναι ένα τιμωρητικό και βαθιά λανθασμένο μέτρο. Το επιχείρημα ότι έτσι θα συγκρατηθούν οι τιμές των ακινήτων δεν πείθει κανέναν. Οι τιμές ανεβαίνουν γιατί λείπουν ακίνητα από την αγορά, χιλιάδες κατοικίες παραμένουν κλειστές, η νέα οικοδομική δραστηριότητα είναι ανεπαρκής και το κόστος κατασκευής έχει εκτοξευτεί, όχι λόγω των ξένων αγοραστών. Με

φόρο 15% δεν θα γίνουν ξαφνικά φθηνότερα τα σπίτια. Το πιθανότερο είναι να μειωθούν οι συναλλαγές, οι επενδύσεις και τα έσοδα και να σταλεί για ακόμη μία φορά μήνυμα ανασφάλειας στην αγορά. Εκτός αν δεν θέλουμε τις επενδύσεις».

Σύμφωνα με τον Σάββα Σαβαΐδη, πρόεδρο και διευθύνοντα σύμβουλο της Greece Sotheby's International Realty, «με βάση στοιχεία της Τράπεζας της Ελλάδος, το 2025 οι ξένες επενδύσεις σε ακίνητα έφτασαν τα 2,05 δισ. ευρώ, επί συνόλου 23,5 δισ. ευρώ, κάτι που σημαίνει ότι οι ξένοι αποτελούν μόλις 8,7% της αγοράς. Σημειωτέον ότι από τα 2,05 δισ. ευρώ των ξένων κεφαλαίων στην αγορά ακινήτων το 2025, οι επενδύσεις από πολίτες εκτός Ε.Ε. αντιστοιχούν σε 1,2 δισ. ευρώ (εξ αυτών τα 800 εκατ. ευρώ αφορούσαν κατοικίες), δηλαδή αποτελούν το 58,5%.

Κατά τον Γιώργο Πετρά, διευθύνοντα σύμβουλο του δικτύου μεσιτικών γραφείων Engel & Volkers Ελλάδος, «η Ελλάδα δεν χρειάζεται να επιλέξει ανάμεσα στην πρόσβαση των πολιτών της σε προσιτή κατοικία και στη διατήρηση της διεθνούς επενδυτικής της αξιοπιστίας».

Όπως εξηγεί ο κ. Πετράς, «δεν υπάρχει μία ενιαία αγορά ακινήτων. Ένα διαμέρισμα αξίας 350.000 ευρώ σε μια κατοικημένη περιοχή της Αθήνας και μια πολυτελής κατοικία αξίας 2,5 εκατ. ευρώ στην Αθηναϊκή Ριβιέρα ή σε ένα νησί δεν απευθύνονται στο ίδιο αγοραστικό κοινό και δεν έχουν την ίδια επίδραση στη στεγαστική αγορά».

Με τη σειρά του ο Αλέξανδρος Ρισβάς, εταίρος του δικηγορικού γραφείου Ρισβάς & Συνεργάτες, επισημαίνει και τη νομική διάσταση, καθώς, όπως τονίζει, «η διαφορετική νομική μεταχείριση πολιτών της Ε.Ε. και πολιτών τρίτων χωρών δεν είναι από μόνη της απαγορευμένη. Ούτε μπορεί κανείς, πριν δει το τελικό νομοθετικό κείμενο, να χαρακτηρίσει με νομική βεβαιότητα τη ρύθμιση αντισυνταγματική. Όμως η επιβολή ενός πενταπλάσιου φόρου με μοναδικό, κατά τα μέχρι σήμερα εξαγγελθέντα, κριτήριο την προέλευση ή την ιθαγένεια του αγοραστή, βρίσκεται τουλάχιστον στα όρια της διακριτικής μεταχείρισης και θα πρέπει να εξεταστεί εξαιρετικά προσεκτικά υπό το πρίσμα της αρχής της αναλογικότητας».

ΝΙΚΟΣ Χ. ΡΟΥΣΑΝΟΓΛΟΥ

Του ΝΙΚΟΥ Χ. ΡΟΥΣΑΝΟΓΛΟΥ

Νέα επιτάκηση προβλέπεται ότι θα παρουσιαστεί στον ρυθμό αύξησης των πωλούμενων κατοικιών της χώρας, ειδικά στα δύο μεγάλα αστικά κέντρα της Αττικής και της Θεσσαλονίκης, μετά την εξαγγελία για την υλοποίηση του τρίτου κατά σειρά προγράμματος απόκτησης πρώτης κατοικίας με επιδότηση επιτοκίου 50% «Σπίτι μου», ύψους 2 δισ. ευρώ.

Όπως εξηγούν στην «Κ» στελέχη της αγοράς κατοικίας, παρότι το μέτρο είναι ορθό ως προς τη σύλληψή του, συνεχίζει να εφαρμόζεται με τρόπο που τροφοδοτεί αποκλειστικά και μόνο τη ζήτηση, χωρίς όμως το απόθεμα της προσφοράς να ενισχύεται αναλογικά. Το αποτέλεσμα είναι να αυξάνονται συνεχώς οι τιμές πώλη-

Θα αφορά ακίνητα αξίας έως 300.000 ευρώ (από 250.000 ευρώ) και αξία δανείου έως 230.000 ευρώ (από 190.000 ευρώ).

σης και μάλιστα σε ακίνητα όλο και χαμηλότερων προδιαγραφών, ακριβώς λόγω της τεχνικής αυτής αύξησης της ζήτησης.

Με βάση τα όσα έγιναν γνωστά χθες, στο πλαίσιο της εξειδίκευσης των μέτρων της ΔΕΘ από το οικονομικό επιτελείο, το «Σπίτι μου III» θα αφορά ακίνητα αξίας έως 300.000 ευρώ (από 250.000 ευρώ) και αξία δανείου έως 230.000 ευρώ (από 190.000 ευρώ), αλλά δεν θα διαφοροποιηθεί το κριτήριο της ηλικίας των κατοίκων. Αυτό σημαίνει ότι ακίνητα που κατασκευάστηκαν από την 1/1/2008 και μέχρι σήμερα θα συνεχίσουν να παραμένουν εκτός του προγράμματος, στρέφοντας έτσι τους ενδιαφερομένους στην αναζήτηση μεγαλύτερης ηλικίας κατοικιών, που ήδη έχει φανεί ότι δεν επαρκούν για να καλύψουν τις ανάγκες που θα δημιουργηθούν.

Για ακόμη μια φορά, το πρόγραμμα «Σπίτι μου» αφορά ακριβώς την κατηγορία εκείνη των ακινήτων όπου εστιάζεται το κύριο πρόβλημα της ελληνικής διαθεσιμότητας, δηλαδή κατοικίες που κοστίζουν 2.000-3.000 ευρώ/τ.μ., με αποτέλεσμα να επιδεινώνεται η προσβασιμότητα των ενδιαφερόμενων αγοραστών, είτε λόγω της απότομης αύξησης των τιμών

Μεγαλύτερα εισοδηματικά όρια στο τρίτο «Σπίτι μου»

Τι προβλέπει το νέο πρόγραμμα και γιατί φέρνει νέες αυξήσεις τιμών στις κατοικίες

Τι προβλέπει το νέο πρόγραμμα «Σπίτι μου III»

Το ηλικιακό όριο από τα **50** στα **55** έτη

Η ανώτατη αξία του ακινήτου από τις **250.000** στις **300.000** ευρώ

Το μέγιστο δάνειο από τις **190.000** στις **230.000** ευρώ

Η προσαύξηση του εισοδηματικού ορίου για κάθε παιδί από τις **5.000** στις **7.000** ευρώ

• Η χρηματοδότηση μπορεί να καλύπτει έως το 90% της αξίας του ακινήτου.

• Αυξάνονται τα επιτρεπόμενα τετραγωνικά μέτρα για οικογένειες με περισσότερα από τέσσερα παιδιά, ενώ το γενικό όριο παραμένει στα 150 τετρ. μέτρα.

ΕΙΣΟΔΗΜΑΤΙΚΑ ΟΡΙΑ

€25.000 για άγαμο, διαζευγμένο ή μέρος συμφώνου συμβίωσης που έχει λυθεί ή ακυρωθεί, χωρίς παιδιά.

€35.000 για έγγαμους ή μέρη συμφώνου συμβίωσης, με προσαύξηση 7.000 ευρώ για κάθε παιδί.

€39.000 για μονογονεϊκές οικογένειες, με προσαύξηση 7.000 ευρώ για κάθε επιπλέον παιδί πέραν του πρώτου.

ΠΑΡΑΤΕΙΝΟΝΤΑΙ

► Η φοροσπαλλαγή των ενοικίων για όσους επιστρέψουν κλειστά ακίνητα στην αγορά καλύπτοντας την περίοδο 2027-2030

► Η μείωση του φόρου εισοδήματος για δαπάνες αναβάθμισης

► Η απαλλαγή ΦΠΑ στα νέα κτίρια 2027-2030

► Ο περιορισμός νέων καταλυμάτων και για το 2027 σε Αθήνα και Δήμο Θεσσαλονίκης

Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ

που προκύπτει είτε λόγω του υψηλού μεταξύ τους ανταγωνισμού», αναφέρει στην «Κ» ο Λευτέρης Ποταμιάνος, πρόεδρος του Συλλόγου Μεσιτών Αθηνών - Αττικής.

Σύμφωνα με τον ίδιο, η πρώτη και πιο άμεση συνέπεια από την προκήρυξη του νέου προγράμματος θα είναι το «πάγωμα» των συναλλαγών μέχρι να ξεκινήσει να υλοποιείται το πρόγραμμα, από τις αρχές του 2027 και μετά. Πάντως, είναι θετικό ότι αυξάνεται τόσο το ηλικιακό όριο των δικαιούχων, από τα 50 στα 55 έτη, όσο και το εισοδηματικό όριο, κάτι απαραίτητο λόγω και της αύξησης των αξιών των ακινήτων που θα είναι επιλέξιμα.

Η διεύρυνση αφορά κυρίως τις

οικογένειες με παιδιά. Τα ανώτατα όρια εισοδήματος διαμορφώνονται σε:

- 25.000 ευρώ για άγαμο, διαζευγμένο ή μέρος συμφώνου συμβίωσης που έχει λυθεί ή ακυρωθεί, χωρίς παιδιά.
- 35.000 ευρώ για έγγαμους ή μέρη συμφώνου συμβίωσης, με προσαύξηση 7.000 ευρώ για κάθε παιδί.
- 39.000 ευρώ για μονογονεϊκές οικογένειες, με προσαύξηση 7.000 ευρώ για κάθε επιπλέον παιδί πέραν του πρώτου.

Ετσι, για ένα ζευγάρι με ένα παιδί το ανώτατο όριο φτάνει τις 42.000 ευρώ, με δύο παιδιά τις 49.000 ευρώ και με τρία παιδιά τις 56.000 ευρώ. Για μονογονεϊ-

κή οικογένεια με δύο παιδιά διαμορφώνεται στις 46.000 ευρώ και με τρία παιδιά στις 53.000 ευρώ.

Από το 2023, όταν δηλαδή ξεκίνησε η υλοποίηση του πρώτου προγράμματος «Σπίτι μου», και μέχρι και το φετινό δεύτερο τρίμηνο, η μέση αύξηση των τιμών πώλησης στην Αττική ξεπερνάει το 30%, ενώ σε πολλές περιοχές, ειδικά όπου εντοπίζεται μεγάλη συγκέντρωση μεγάλων ηλικίας κατοικιών και κόστους κάτω των 250.000 ευρώ, οι αυξήσεις προσεγγίζουν σωρευτικά ακόμα και το 50%. Παράλληλα, το νέο πρόγραμμα προκηρύχθηκε σε μια περίοδο που είχε φανερό ότι ο ρυθμός ανόδου των τιμών πώλησης αποκλιμακώνεται.

Σύμφωνα με τους δείκτες τιμών της Τράπεζας της Ελλάδος (ΤτΕ), το φετινό πρώτο τρίμηνο, η μέση αύξηση των τιμών σε πανελλαδικό επίπεδο ανήλθε σε 5,7%, έναντι αύξησης 8,3% στο αμέσως προηγούμενο τρίμηνο (δ' τρίμηνο 2025). Αντιστοίχως, στην Αττική, το πρώτο τρίμηνο του 2026, η αύξηση ήταν μόλις 5,2%, από 6,5% το προηγούμενο τρίμηνο και επίσης 6,5% για το σύνολο του 2025. Στην Θεσσαλονίκη ο φετινός ρυθμός αύξησης έχει επίσης περιοριστεί σε 6,4%, έναντι συνολικής ανόδου κατά 9,7% το 2025, ενώ στις άλλες μεγάλες πόλεις οι τιμές των κατοικιών έχουν αυξηθεί φέτος με ετήσιο ρυθμό 5,4%, από 10,2% συνολικά το 2025.

Ο δύσκολος στόχος μείωσης ενεργειακού κόστους κατά 30% έως το 2029

Της ΧΡΥΣΑΣ ΛΙΑΓΟΥ

Το «στοίχημα» της επόμενης ημέρας μετά την πρωθυπουργική εξαγγελία για μείωση του ενεργειακού κόστους κατά 30% την τριετία 2027-2029 είναι πώς ένας τόσο φιλόδοξος στόχος μπορεί να επιτευχθεί σε ένα εξαιρετικά αβέβαιο διεθνές περιβάλλον, με τις τιμές φυσικού αερίου και ηλεκτρικής ενέργειας να έχουν εκτοξευθεί.

Με εξαίρεση τη μείωση κατά 50% των υπηρεσιών κοινής ωφέλειας (ΥΚΩ) από 1ης Ιανουαρίου 2027, οι κυβερνητικές παρεμβάσεις, όπως εξειδικεύτηκαν χθες από το οικονομικό επιτελείο, δεν έχουν άμεσο αντίκτυπο στον λογαριασμό ρεύματος. Πρόκειται κυρίως για μέτρα μεσοπρόθεσμης απόδοσης, μέσω επενδύσεων σε δίκτυα, διασυνδέσεις, αποθήκευση και ενεργειακή εξοικονόμηση. Βραχυπρόθεσμα, επομένως, οι υψηλές τιμές θα συνεχίσουν να πιέζουν νοικοκυριά και επιχειρήσεις, με τις πιέσεις να αναμένεται να ενταθούν τον χειμώνα.

Οι τιμές του φυσικού αερίου στον ολλανδικό κόμβο TTF κινούνται πάνω από τα 72 ευρώ/MWh, ενώ διεθνείς αναλυτές εκτιμούν ότι ενδέχεται να παραμείνουν υψηλές ακόμη και εάν αποπληκωθεί η ένταση στη Μέση Ανατολή, λόγω των χαμηλών αποθεμάτων στις ευρωπαϊκές αποθήκες. Τον κίνδυνο ενός ιδιαίτερα δύσκολου χειμώνα για την Ευρώπη

Το διεθνές περιβάλλον παραμένει εξαιρετικά αβέβαιο, με τις τιμές φυσικού αερίου και ρεύματος να έχουν εκτοξευθεί.

επισημάνει χθες και ο Ευάγγελος Μυτιληναίος στο Bloomberg TV, εφόσον δεν υπάρξει αποκλιμάκωση είτε στη Μέση Ανατολή είτε στην Ουκρανία. Όπως ανέφερε, η κατάσταση στην αγορά LNG γίνεται ολοένα και πιο κρίσιμη, θυμίζοντας τις συνθήκες στα τέλη του 2022 και στις αρχές του 2023.

Το κυβερνητικό σχέδιο επιχειρεί να «χτίσει» τη μείωση του ενεργειακού κόστους σε δύο κατευθύνσεις: περισσότερη και φθηνότερη ενέργεια στο σύστημα και μικρότερη κατανάλωση.

Στην πρώτη εντάσσονται η επέκταση δικτύων και διασυνδέσεων και η αύξηση της αποθήκευσης ενέργειας από ΑΠΕ, και στη δεύτερη τα προγράμματα εξοικονόμησης και ενεργειακής αναβάθμισης. Οι νέες παρεμβάσεις κινητοποιούν 4,38 δισ. ευρώ, ποσό που ξεπερνάει τα 10 δισ. ευρώ μαζί με το επενδυτικό πρόγραμμα του ΑΔΜΗΕ, ύψους περίπου 6 δισ. ευρώ.

Η μόνη παρέμβαση με άμεσο αποτύπωμα στον λογαριασμό είναι η μείωση κατά 50% των ΥΚΩ

Η μόνη παρέμβαση με άμεσο αποτύπωμα στον λογαριασμό είναι η μείωση από 1ης Ιανουαρίου 2027 κατά 50% των ΥΚΩ για οικιακές καταναλώσεις έως 500 κιλοβατώρας, που αφορά 6 εκατ. παροχές.

για οικιακές καταναλώσεις έως 500 κιλοβατώρας, που αφορά 6 εκατ. παροχές. Από 1ης Ιανουαρίου 2027 η χρέωση μειώνεται από 6,9 σε 3,45 ευρώ/MWh, με ετήσιο κόστος 50 εκατ. ευρώ. Για την κάλυψη του ελλείμματος του ΕΛΥΚΩ προβλέπεται παράλληλα προγραμμα του ΑΔΜΗΕ, ύψους 200 εκατ. ευρώ από τον κρατικό προϋπολογισμό.

Ο κυβερνητικός σχεδιασμός συνδέει τη μείωση των ΥΚΩ με το πρόγραμμα του ΑΔΜΗΕ για

τις ηλεκτρικές διασυνδέσεις των νησιών. Θα πρέπει ωστόσο να σημειωθεί ότι το κόστος των διασυνδέσεων ανακτάται από τους καταναλωτές μέσω των λογαριασμών ρεύματος και σε πρώτη φάση μέχρι αυτές να ολοκληρωθούν θα επιβαρύνουν τους καταναλωτές με αυξημένες χρεώσεις χρήσης συστήματος.

Ο ίδιος ο ΑΔΜΗΕ στην εισήγησή του προς τη ΠΑΑΕΥ προβλέπει υπερδιπλασιασμό των χρεώσεων

χρήσης συστήματος έως το 2029 σε σχέση με το 2025. Για τους οικιακούς καταναλωτές συγκεκριμένα η μεσοσταθμική τιμή αυξάνεται από 10,74 ευρώ/MWh το 2025 σε 22,66 ευρώ/MWh το 2029.

Ιδιαίτερο βάρος δίνεται στην αποθήκευση, ώστε η αυξανόμενη παραγωγή από ΑΠΕ να μεταφραστεί σε χαμηλότερες τιμές για περισσότερες ώρες της ημέρας. Για τη διετία 2027-2028 σχεδιάζεται πρόγραμμα επιχορήγησης μπαταριών ύψους 200 εκατ. ευρώ, ενώ ενεργοποιείται το Ταμείο Απαιτήσεων των Νησιών με περίπου 1 δισ. ευρώ για έργα ΑΠΕ και αποθήκευσης.

Στο σκέλος της εξοικονόμησης, νέο «Εξοικονομώ» ύψους 1,2 δισ. ευρώ θα αφορά 62.000 κατοικίες και 930 εκατ. ευρώ θα διατεθούν για αντικατάσταση συστημάτων θέρμανσης. Επιπλέον 395 εκατ. ευρώ προορίζονται για την ενεργειακή αναβάθμιση 12.000 πολύ μικρών επιχειρήσεων και 200 εκατ. ευρώ για αντλίες θερμότητας και πλιακούς θερμοσίφωνες σε 100.000 δικαιούχους.

Αλλά 50 εκατ. ευρώ προβλέπονται για 10.000 δικαιούχους σε Δυτική Μακεδονία και Μεγαλόπολη. Το πακέτο συμπληρώνουν τα προγράμματα «Ηλέκτρα», ύψους 117 εκατ. ευρώ, και «Φοίβος - Αθηνά», 45 εκατ. ευρώ, για την ενεργειακή αναβάθμιση δημόσιων κτιρίων, πανεπιστημίων και σχολείων.

Τα «αόρατα» ακίνητα των δήμων στην Ελλάδα

Χιλιάδες τα αδήλωτα, χωρίς τίτλους ιδιοκτησίας, με διαφορετικές επιφάνειες σε διαφορετικές υπηρεσίες

Του **ΝΙΚΟΥ Χ. ΡΟΥΣΑΝΟΓΛΟΥ**

Σε πολύ πρώιμο στάδιο βρίσκεται η διαδικασία αξιοποίησης της δημοτικής ακίνητης περιουσίας, το μεγαλύτερο μέρος της οποίας δεν εμφανίζει την απαιτούμενη ωρίμανση προκειμένου να μπορέσει να συνεισφέρει έσοδα στους δήμους ή, ακόμη περισσότερο, να «πέσει στη μάχη» της αντιμετώπισης της στεγαστικής κρίσης μέσω των αντίστοιχων προγραμμάτων (π.χ. «Κάλυψη»). Αρχίς γενομένης από το γεγονός ότι πολλοί δήμοι δεν έχουν ποτέ προχωρήσει σε μια —στη στοιχειώδη— καταγραφή των ακινήτων, παρατηρούνται και πολλές «ανορθογραφίες» με λανθασμένες ή ελλιπείς καταχωρίσεις, ακόμη και αδήλωτα ακίνητα.

Σύμφωνα με νέα μελέτη της εταιρείας BluPeak Estate Analytics, τα πιο συχνά προβλήματα αφορούν ακίνητα που εμφανίζονται στο Ε9 αλλά δεν ταυτίζονται με ασφάλεια στο κτηματολόγιο, φακέλους χωρίς τίτλους ιδιοκτησίας ή τοπογραφικά, διαφορετικές επιφάνειες για το ίδιο ακίνητο από υπηρεσία

σε υπηρεσία, περιουσιακά στοιχεία χωρίς ξεκάθαρη χρήση. Το αποτέλεσμα είναι οι δημοτικές διοικήσεις να χρειάζεται πολλές φορές να ξεκινήσουν σχεδόν από μηδενική βάση προκειμένου να διαπιστώσουν τι ακριβώς έχουν στην κατοχή τους.

Όπως εξηγεί στην «Κ» ο Βασίλης Ηλιόπουλος, ιδρυτής της BluPeak, «το πρόβλημα δεν είναι απαραίτητως ότι οι δήμοι δεν διαθέτουν περιουσία. Είναι ότι σε αρκετές περιπτώσεις δεν διαθέτουν ενιαία και πλήρως επαληθευμένη εικόνα γι' αυτήν. Τα δεδομένα βρίσκονται κατακερματισμένα μεταξύ Ε9, Εθνικού Κτηματολογίου, πινάκων παγίων, φυσικών φακέλων, παλαιών συμβολαίων, αδειών, σχεδίων, τεχνικών υπηρεσιών και μεμονωμένων αρχείων Excel. Το αποτέλεσμα είναι η πληροφoρία να υπάρχει κάπου, χωρίς όμως να είναι πάντοτε άμεσα διαθέσιμη, διασταυρωμένη και αξιοποιήσιμη από τη διοίκηση».

Χαστική κατάσταση

Το αποτέλεσμα είναι ότι ένας δήμος μπορεί τυπικά να είναι

ιδιοκτήτης ενός ακινήτου, χωρίς να έχει σε ένα ενιαίο σημείο την ακριβή θέση του, την πραγματική επιφάνειά του, το ιδιοκτησιακό δικαίωμα, τους τίτλους, τη χρήση, την κατάσταση του κτιρίου, τις οικονομικές ροές, τις πιθανές νομικές εκκρεμότητες και το εάν τελικά το ακίνητο μπορεί να αξιοποιηθεί. Παράλληλα, σημαντικό χρόνος υπαλλήλων καταναλώνεται σε επαναλαμβανόμενες αναζητήσεις εγγράφων και χειροκίνητους ελέγχους.

Στην πράξη, ένα οικόπεδο που ανήκει σε κάποιο δήμο μπορεί να υπάρχει στο Ε9 αλλά να μην έχει γίνει ασφαλής αντιστοίχιση ΑΤΑΚ και ΚΑΕΚ. Δηλαδή, να παρατηρούνται διαφορές για το ίδιο ακίνητο, ανάλογα με τη φορολογική καταγραφή του στο Ε9 (ΑΤΑΚ) ή την κτηματολογική καταγραφή του στο κτηματολόγιο (ΚΑΕΚ). Αντιστοίχως, ένα κτίριο μπορεί να είναι καταγεγραμμένο, αλλά ο ηλεκτρονικός του φάκελος να είναι ελλιπής. Σε άλλο ακίνητο μπορεί να μην έχει αποσαφηνιστεί ο τίτλος ή να εκκρεμεί τεχνικός και πολεοδομικός έλεγχος. Σε μια τέτοια περι-

πτωση, οποιαδήποτε συζήτηση για μίσθωση, κοινωνική χρήση, ανακαίνιση ή επενδυτική αξιοποίηση ξεκινάει με σημαντικό μειονέκτημα.

Πάνω από 200.000 ακίνητα

Ασφαλώς, το σημαντικότερο «εμπόδιο» για την αξιοποίηση των ακινήτων των δήμων, που υπολογίζονται σε τουλάχιστον 200.000 ανά την επικράτεια, είναι το γεγονός ότι πάνω από το 60% αυτών δεν έχει δηλωθεί ποτέ στο Ε9, ενώ υπάρχουν και περιπτώσεις δήμων που έχουν αμελήσει ακόμη και να δηλώσουν τα ακίνητά τους στο κτηματολόγιο. Ακόμη όμως και στις εγγραφές που έχουν γίνει στο κτηματολόγιο, παρατηρούνται σοβαρά ζητήματα. Σύμφωνα με ανάλυση που πραγματοποίησε η εξειδικευμένη εταιρεία BluPeak Estate Analytics, με βάση το συγκεντρωτικό αρχείο κτηματολογίου ανά δήμο, σε 56 από τους 332 δήμους της χώρας δεν εμφανίζεται συμπληρωμένο συνολικό πλήθος εγγραφών (ακινήτων και δικαιωμάτων επί αυτών), ενώ σε αρκετές περιπτώσεις οι εγγραφές Κωδι-

κού Αριθμού Εθνικού Κτηματολογίου (ΚΑΕΚ) είναι μηδενικές.

Μένουν αναξιοποίητα

Ετσι, τα ακίνητα αυτά δεν μπορούν να αξιοποιηθούν ή να ενταχθούν σε προγράμματα χρηματοδότησης (π.χ. ΕΣΠΑ κτλ.) για την ανακατασκευή ή την ενεργειακή τους αναβάθμιση. Παράλληλα, ελλοχεύει ο κίνδυνος καταλογισμού προστίμων εκπρόθεσμης δήλωσης, όταν τελικά αυτή γίνει, π.χ. γιατί το ακίνητο πρόκειται να εκμισθωθεί προς εκμετάλλευση και επομένως πρέπει να είναι και δηλωμένο, καθώς σε αντίθετη περίπτωση ο δήμος δεν θα μπορεί να εισπράξει νόμιμα ενοίκια ή να εκδώσει τα απαραίτητα φορολογικά έγγραφα.

Τα παραπάνω στοιχεία και προβλήματα έχουν εντοπιστεί από την BluPeak στο πλαίσιο συνεργασιών που έχει συνάψει με σειρά δήμων ανά την επικράτεια, προκειμένου να αναλάβει το δύσκολο έργο της καταγραφής και ωρίμανσης αυτής της ακίνητης περιουσίας, για να μπορεί να αξιοποιηθεί, όπου ασφα-

λώς αυτό είναι εφικτό. Σύμφωνα με σχετικές εκτιμήσεις της εταιρείας, μόλις το 25% των δημοτικών ακινήτων είναι έτοιμο για να αξιοποιηθεί άμεσα. Ενα πρόσθετο 40% απαιτεί τεχνική, διοικητική ή νομική ωρίμανση, ενώ το υπόλοιπο 35% εμφανίζει σοβαρές εκκρεμότητες, ελλείψεις ή περιορισμούς αξιοποίησης.

Τα παραπάνω παρατηρούνται τη στιγμή που στον νέο Κώδικα Τοπικής Αυτοδιοίκησης, που ψηφίστηκε πριν από μερικούς μήνες, προβλέπονται και διατάξεις που αναφέρουν ότι οι δήμοι οφείλουν να διατηρούν, να προστατεύουν, να διαχειρίζονται και να αξιοποιούν την περιουσία τους με επιμέλη και αποδοτικό τρόπο. Ετσι, όλα τα ακίνητα, κινητά και λοιπά περιουσιακά στοιχεία καταγράφονται υποχρεωτικά στα βιβλία τους, ενώ οι δήμοι υποχρεούνται να καταρτίζουν πρόγραμμα διαχείρισης και αξιοποίησης της περιουσίας τους, κάτι που σημαίνει ότι θα πρέπει να δημιουργηθούν τα απαιτούμενα ψηφιακά μπρώα ακινήτων.

Αδρανής περιουσία

Η πλειονότητα των δημοτικών ακινήτων δεν μπορεί να αξιοποιηθεί ή να ενταχθεί σε προγράμματα χρηματοδότησης (π.χ. ΕΣΠΑ κτλ.) για την ανακατασκευή ή την ενεργειακή τους αναβάθμιση. Παράλληλα, ελλοχεύει ο κίνδυνος καταλογισμού προστίμων εκπρόθεσμης δήλωσης, π.χ. γιατί το ακίνητο πρόκειται να εκμισθωθεί προς εκμετάλλευση και επομένως πρέπει να είναι και δηλωμένο.

Ένας δήμος μπορεί τυπικά να είναι ιδιοκτήτης κάποιου ακινήτου χωρίς να έχει σε ένα ενιαίο σημείο την ακριβή θέση του, την πραγματική επιφάνειά του, το ιδιοκτησιακό δικαίωμα, τους τίτλους, τη χρήση, την κατάσταση του κτιρίου, τις οικονομικές ροές, τις πιθανές νομικές εκκρεμότητες και το εάν τελικά το ακίνητο μπορεί να αξιοποιηθεί.

Εξαιρέση ο ΕΦΚΑ και το χαρτοφυλάκιο της ΕΤΑΔ

Η **δημοτική** ακίνητη περιουσία είναι το ένα σκέλος της εξίσωσης των ακινήτων δημοσίου χαρακτήρα, καθώς ανάλογες ολιγομερείς δεκαετιών παρατηρούνται και όσον αφορά την αξιοποίηση συνολικά της περιουσίας του Δημοσίου, είτε πρόκειται για όσα ανήκουν στην κεντρική κυβέρνηση (π.χ. υπουργεία) είτε σε εποπτευόμενους φορείς. Εξαιρέση αποτελεί ο ε-ΕΦΚΑ, καθώς από το 2022 μέχρι σήμερα έχουν αξιοποιηθεί πάνω από 65 ακίνητα, αποφέροντας πρόσθετα έσοδα ύψους 4,8 εκατ. ευρώ ετησίως. Επίσης, αυτές τις μέρες ολοκληρώνεται η διαδικασία για την υπογραφή σύμβασης με την εταιρεία Advice Consultants & Engineers, η οποία θα αναλάβει την κατάρτιση

νέου επιχειρησιακού προγράμματος αξιοποίησης 515 ιδιοκτησιών ακινήτων, αντικειμενικής αξίας 1,3 δισ. ευρώ. Εξ αυτών, 229 είναι αυτοτελή κτίρια και άλλα 169 αποτελούν οριζόντιες ιδιοκτησίες ή τμήματα κτιρίων, ενώ τα υπόλοιπα είναι οικόπεδα και αγροτεμάχια.

Εκτός από τα ακίνητα του ε-ΕΦΚΑ, στο επίκεντρο της αξιοποίησης των δημοσίων ακινήτων βρίσκεται ασφαλώς το χαρτοφυλάκιο της ΕΤΑΔ, που εκτιμάται ότι περιλαμβάνει 36.000 μοναδικά ακίνητα. Με βάση το τρέχον σχέδιο που εκπονήθηκε και ξεκίνησε να υλοποιείται το φθινόπωρο του 2024, προβλέπεται η ομαδική αξιοποίηση πολλών «ομάδων» ακινήτων, μέσω της δημιουργίας εταιρικών «οχη-

μάτων» ειδικού σκοπού. Σε αυτά πρόκειται να μεταβιβαστεί μερίδα ακινήτων με στόχο να καταστούν ελκυστικότερα σε ιδιώτες επενδυτές και ταυτόχρονα να επιταχυνθεί η αξιοποίησή τους. Ετσι, αντί το Δημόσιο να «τρέξει» χιλιάδες διαγωνισμούς για κάθε ακίνητο ξεχωριστά, θα επικριρηθεί η αξιοποίηση σε «ομάδες», με βάση επιμέρους χαρακτηριστικά, όπως χρήση, τοποθεσία, εμπορικότητα κτλ.

Το σχέδιο αυτό είχε ανακοινωθεί προ διετίας από τον τότε υπ. Εθνικής Οικονομίας και Οικονομικών Κωστή Χατζηδάκη, μερίζοντα ολοκλήρωσης το 2027. Με βάση τα μέχρι στιγμής δεδομένα, το απαιτούμενο νομικό πλαίσιο για την υιοθέτηση του μοντέλου των

Από το 2022 μέχρι σήμερα έχουν αξιοποιηθεί πάνω από 65 ακίνητα του ΕΦΚΑ, αποφέροντας πρόσθετα έσοδα ύψους 4,8 εκατ. ευρώ ετησίως.

εταιρικών σχημάτων ειδικού σκοπού για τη μεταβίβαση των ακινήτων από την ΕΤΑΔ έχει ολοκληρωθεί. Επίσης, η εταιρεία McKinsey έχει προσληφθεί κατόπιν διαγωνισμού για να συντονίσει το έργο της καταγραφής και αξιολόγησης

των ακινήτων, ενώ από τον Μάρτιο του 2025 έχουν επιλεγεί εννέα μεταβιβάσεις, που επίσης μπορεί να προχωρούν την καταγραφή, τον νομικό και τεχνικό έλεγχο, τις αποτιμήσεις και την ωρίμανση του χαρτοφυλακίου της ΕΤΑΔ. Στόχος είναι να γίνει αναλυτική αποτίμηση για έως 6.500 ακίνητα (από το σύνολο των 36.000), ενώ προς άμεση αξιοποίηση θα οδηγηθούν έως 1.000 ακίνητα. Τον φετινό Μάρτιο ολοκληρώθηκε η αποτίμηση των πρώτων 1.000 ακινήτων και πλέον η ΕΤΑΔ γνωρίζει ποια μπορούν να αξιοποιηθούν άμεσα, ενώ συνεχίζεται η αξιολόγηση άλλων 9.000 ακινήτων. Με βάση τα σημερινά δεδομένα, το σύνολο του έργου δεν θα έχει ολοκληρωθεί νωρίτερα από

το δεύτερο εξάμηνο του 2028, ενώ θα ακολουθήσει η διαδικασία των μεταβιβάσεων, που επίσης μπορεί να απαιτήσει πολλούς επιπλέον μήνες, με δεδομένο ότι θα πρέπει να γίνουν οι απαιτούμενες νομικές και τεχνικές «ακτοποίησης».

Τα παραπάνω ασφαλώς τελούν υπό την αίρεση ότι η επόμενη κυβέρνηση θα συνεχίσει το σχετικό έργο. Στο μεσοδιάστημα, βέβαια, η ΕΤΑΔ συνεχίζει να προχωράει στην αξιοποίηση μεμονωμένων ακινήτων σημαντικής εμπορικότητας, όπως έχει γίνει με το Αχιλλείο στην Κέρκυρα, το Κυβερνείο Θεσσαλονίκης, το Χιονοδρομικό Κέντρο Παρνασσού, καθώς και μια σειρά ακινήτων Ξενία.

Εν τω μεταξύ, στο κενό αναμέ-

νεται να πέσει άλλη μια προσπάθεια του Δημοσίου να αποκομίσει κάποιο όφελος από περίπου 90.000 καταπατημένα ακίνητα του. Με βάση τα στοιχεία και ενώ η διαδικασία λήγει στις 11 Σεπτεμβρίου, μόλις 12.000 αιτήσεις έχουν υποβληθεί στη σχετική ψηφιακή πλατφόρμα, αριθμός που αντιστοιχεί σε περίπου 13% των ενδιαφερομένων, που θα μπορούσαν να επωφεληθούν νομιμοποιώντας την ιδιοκτησία τους επί του ακινήτου που έχουν καταπατήσει. Σημειώτεον ότι η ρύθμιση που τέθηκε σε εφαρμογή στο τέλος του 2024 προβλέπει τη δυνατότητα αγοράς των καταπατημένων ακινήτων με έκπτωση έως και 80% και σε 60 άτοκες δόσεις.

CYVIEW 199 LATSIA

- ✓ **Modern Residential Development**
- ✓ **Energy Efficient (Class A)**
- ✓ **Well Design Living Spaces**
- ✓ **Elegant Architecture**
- ✓ **Available 2 Bedrooms**

From €210.000 + VAT

Αγίου Γεωργίου 47,
3ος όροφος, 2224 Λατσία
22486955
www.cyview-developers.com
info@cyview-developers.com

Με συγκάτοικο σε παλιό και μικρότερο σπίτι

Τα ακριβά ενοίκια διαμορφώνουν νέες τάσεις στη φοιτητική κατοικία – Ενισχύεται η ζήτηση για επιπλωμένα διαμερίσματα

Του **ΝΙΚΟΥ Χ. ΡΟΥΣΑΝΟΓΛΟΥ**

Μικρότερες επιφάνειες διαμερισμάτων, προτίμηση σε ήδη επιπλωμένα κι εξοπλισμένα ακίνητα, αλλά και διερεύνηση της προοικτικής συγκατοίκησης, αποτελούν σήμερα τα κυρίαρχα χαρακτηριστικά της αγοράς φοιτητικών στέγης, καθώς οι ενδιαφερόμενοι γονείς και σπουδαστές προσπαθούν να αντιμετωπίσουν το συνεχώς υψηλότερο κόστος ενοικίασης κατοικίας. Αυτό αποτυπώνεται και στο γεγονός ότι ένα τυπικό διαμέρισμα μικρής επιφάνειας, που βρι-

Στην αναζήτηση μικρού διαμερίσματος οι φοιτητές καλούνται να «ανταγωνιστούν» εργέντσες, νέα ζευγάρια, μονογονεϊκές οικογένειες και διαζευγμένους.

σκεται κοντά σε κάποιο μεγάλο πανεπιστήμιο ή προσφέρει εύκολη πρόσβαση σε αυτό με κάποιο μέσο μαζικής μεταφοράς, μπορεί να εκμισθωθεί μέσα σε μερικές ημέρες από την αποχώρηση του προηγούμενου ενοίκου.

Όπως εξηγεί στην «Κ» ο Δημήτρης Οικονόμου, συνιδρυτής της πλατφόρμας φοιτητικής στέγης MyStudentFlat με την Ελένα Ορφανίδου, «στην Αθήνα βλέπουμε ότι ένα διαμέρισμα μικρής επιφάνειας μπορεί να αλλάξει μισθωτό σε 17 ημέρες, στη Θεσσαλονίκη σε 18 ημέρες και στην Πάτρα σε 21 ημέρες. Πρόκειται για χρόνους ιδιαίτερα σύντομους, που μάλιστα βαίνουν συνεχώς μειούμενοι. Μάλιστα, αν δεν απαιτούνται ιδιαίτερες εργασίες καθαρισμού ή επισκευών, όπου εισέρχεται και ο παράγοντας της διαθεσιμότητας συνεργειών και τεχνιτών, οι χρό-

	ΜΕΣΟ ΖΗΤΟΥ- ΜΕΝΟ ΕΝΟΙΚΙΟ €/τ.μ./μήνα)	ΜΕΣΗ ΕΠΙΦΑΝΕΙΑ (τ.μ.)	ΜΙΣΘΩΜΑ (€/μήνα)	ΜΕΤΑΒΟΛΗ 2025-2026	ΜΕΤΑΒΟΛΗ 2017-2026
Ζωγράφου	€12,8	34	€434	5,9%	164%
Θεσσαλονίκη	10,9	40	434	8,1%	127%
Πάτρα	11,3	33	374	8,1%	148%
Ηράκλειο	10,2	40	407	7,2%	119%
Βόλος	9,7	34	329	7,9%	126%
Κομοτηνή	9,1	40	364	6,9%	84%
ΜΕΣΟΣ ΟΡΟΣ ▶				7,3%	128%

ПНГН: Geoaxis Property & Valuation Services

Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ

νοι εναλλαγής μισθωτών μπορεί να είναι ακόμα μικρότεροι.

Στην Ευρώπη, όπου η αγορά ιδιωτικών φοιτητικών κατακοιτώνει ένα πολύ πιο οργανωμένη και ανεπτυγμένη, οι αντίστοιχοι χρόνοι κυμαίνονται από μόλις τρεις ημέρες στο Αμστερνταμ και πέντε στο Ρότερνταμ της Ολλανδίας μέχρι το πολύ μία εβδομάδα στην περίπτωση της Λισαβώνας. Αντιστοίχως, μόλις πέντε ημέρες απαιτούνται στη Βαρκελώνη και έξι ημέρες στη Μάλαγα. Τα στοιχεία αυτά προέρχονται από την εξειδικευμένη εταιρεία μετρήσεων Bonard Student Housing Intelligence. Σύμφωνα

φωνα με τον κ. Οικονόμου, «η Ολ-
λανδία είναι χώρα η πρώτη σε
δημοφιλία κάτω υποδοχής φοιτη-
τών από άλλες χώρες, καθώς πολ-
λοί ξένοι σπουδαστές αποφεύγουν
πλέον τη Μεγ. Βρετανία μετά το
Brexit. Αντιστοίχως, οι χώρες του
ευρωπαϊκού Νότου, όπως η Ισπα-
νία, προσελκύουν φοιτητές από
χώρες της Ανατολικής Ευρώπης,
ακόμα και την Ιταλία, που σε συν-
δυασμό με τον τουρισμό εξηγούν
αφενός μεν τη μεγάλη έλλειψη δι-
αθέσιμων κατοικιών μικρής επιφά-
νειας, αφετέρου δε τον ταχύτερο
ρυθμό απόρροφής τους».

Η εικόνα στην ελληνική αγο-

ρά, ειδικά στην Αττική, δε είναι καθόλου διαφορετική. Σύμφωνα με τον κ. Οικονομού, οι φοιτητές δεν αποτελούν πλέον το βασικό «κοινό» των μισθωτών κατοίκων μικρής και μεσαίας (κάτω των 50 τ.μ.) επιφανείας (κάτω των 50 τ.μ.). Αντίθετος, καλούνται να «ανταγωνιστούν» τους εργέννηδες, τα ζευγάρια, τις μονογονεϊκές οικογένειες, τους διαζευγμένους, ακόμα και τους ψηφιακούς νομάδες σε κάποιες περιπτώσεις. Επομένως, η διαθεσιμότητα μικρών διαμερισμάτων είναι ιδιαίτερα περιορισμένη και ως εκ τούτου και οι τιμές των ενοικίων βαίνουν σταθερά αυξανόμενες. Σύμφωνα με την

στην ίδια έρευνα της Geoxis, εταιρείας πιστοποιημένων εκτιμητών ακινήτων, η μέση ζητούμενη μηνιαία τιμή εννοικίας στην Αττική (Ζω-γράφου) αυξήθηκε κατά 5,9% τον τελευταίο χρόνο και κατά 164% συνολικά από το 2017 μέχρι σή-μερα, με αποτέλεσμα το κόστος να ανέρχεται σε 12,8 ευρώ/τ.μ. ή 434,9 ευρώ για ένα σπίτι μόλις 34 τ.μ. Κατά τη διάρκεια του τελευταίου έτους, η μεγαλύτερη αύξηση με-8,1% παρατηρείται σε Πάτρα και Θεσσαλονίκη, ενώ σε ορίζοντα δε-καετίας, η άνοδος των εννοικίων δι-αμορφώνεται σε 148% και 127% τα δείγματα της σημαντικής αύξησης με-

του κόστους για τους σπουδαστές από άλλες πόλεις. Κατά μέσον όρο την τελευταία δεκαετία σε Αττική, Θεσσαλονίκη, Πάτρα, Ηράκλειο, Βόλο και Κομοτηνή τα ενοίκια των φοιτητικών κατοικιών έχουν αυξηθεί κατά 128% και κατά 7,3% τον τελευταίο χρόνο.

Σύμφωνα με τον Γιάννη Ξυλά, επικεφαλής της Geoasis, «καθώς οι φοιτητές αρχίζουν και επιλέγουν το αντικείμενο των σπουδών τους με βάση την έδρα του πανεπιστημίου και όχι το γνωστικό αντικείμενο, η ζήτηση στο μέλλον αναμένεται να ενταθεί κοντά στα μεγάλα πανεπιστήμια και να μειωθεί στην επαρχία. Η πλειονότητα επιλέγει να ενοικιάσει όσο το δυνατόν παλαιότερα διαμερίσματα, ενώ καταγράφεται αύξηση των φοιτητών που επιλέγουν να συγκατοικούνουν για να επιμερίζονται τα έξοδα».

Με δεδομένες τις ελλείψεις, παρατηρούνται πλέον και ευκαιρίες για την ανάπτυξη ή πιο οργανωμένη διαχείριση κατοικιών που απευθύνονται σε φοιτητές. Στο πλαίσιο αυτό, η νεοφυής εταιρεία MyStudentFlat μισθώνει διαμερίσματα είτε από ιδιώτες είτε και από εταιρείες (π.χ. ΑΕΕΑΤ, κατασκευαστές, εταιρείες ανάπτυξης ακινήτων), κυρίως νεόδομη ή πλήρως ανακαινισμένα, σε Ελλάδα και Κύπρο, και στη συνέχεια τα υπεκμισθώνει, κάνοντας και τη συνολική διαχείριση.

Στους λίγους μήνες λειτουργίας της, έχει ήδη συναντηρώσει 220 κατοίκους, εκ των οποίων 80 στην Αθήνα, 20 στην Πάτρα, 100 στη Λευκωσία και άλλες 20 στη Λεμεσό, ενώ τις επόμενες ημέρες θα εξασφαλίσει και τα πρώτα ακινητά στη Λάρσα. Μέχρι το τέλος του 2027, στόχος είναι τα νούμερα αυτά να αυξηθούν σε 450 κατοικίες, εκ των οποίων 300 στην Ελλάδα και άλλες 150 στην Κύπρο, διευρύνοντας την παρουσία και σε πόλεις όπως η Θεσσαλονίκη, το Ηράκλειο, η Κομοτηνή και τα Ιωάννινα.

JULIAN DENNISON RHYS DARBY ERANA JAMES JAMES ROLLESTON MINNIE DRIVER

Uproar

SUNDAY NIGHT MOVIE
MOVIES BEST HD
THE HOME OF MOVIES!

ΚΥΡΙΑΚΗ 13 ΣΕΠΤΕΜΒΡΙΟΥ 21:00

UPROAR
ΔΡΑΜΑ

Ένας ντροπαλός έφηβος Μασορί βρίσκει τον εαυτό του, καθώς παλεύει με τις προσδοκίες της οικογένειάς του, την αναζήτηση της ταυτότητάς του και την πολιτική αφύπνιση.

Το Κανάλι Διατίθεται:

cyta vision // cablenet **MOVIES** HD MESIMVRIA®
www.mesimvria.com

Θέση: 49 Θέση: 101

Οριακή άνοδος στο Χρηματιστήριο με στήριξη από τραπεζικές μετοχές

Ο Γενικός Δείκτης ενισχύθηκε 0,04% και έκλεισε στις 2.702,54 μονάδες

Της **ΕΛΕΥΘΕΡΙΑΣ ΚΟΥΡΤΑΛΗ**

Οριακά κέρδη σημείωσε το ελληνικό χρηματιστήριο, με τον Γενικό Δείκτη να καταγράφει ωστόσο νέο υψηλό 17 ετών, εν μέσω επιφυλακτικού κλίματος διεθνώς, καθώς οι επενδυτές αξιολογούν τις επιπτώσεις των νέων εκθοπραξιών στη Μέση Ανατολή.

Η εγχώρια αγορά έλαβε στήριξη από την αναβάθμιση των προοπτικών της Ελλάδας σε θετικές από τον οίκο MorningStar DBRS, τα στοιχεία της ΕΛΣΤΑΤ που έδειξαν συνέχιση της ισχυρής ανάπτυξης στο β΄ τρίμηνο με ρυθμούς 1,9% σε ετήσια βάση παρά το πολύ δύσκολο διεθνές σκηνικό λόγω του πολέμου ΗΠΑ - Ιράν, και την αναμενόμενη αναβάθμιση της Euronext Athens στις ανεπτυγμένες αγορές σε περίπου δύο εβδομάδες από σήμερα.

Πιο αναλυτικά, ο Γενικός Δείκτης έκλεισε στις 2.702,54 μονάδες καταγράφοντας κέρδη μόλις 0,04%, ενώ ο τίτλος κινήθηκε στα 244,18 εκατ. ευρώ. Σύμφωνα με τη Merit Securities, τα σημεία στήριξης εντοπίζονται στις 2.652 και 2.629 μονάδες και τα σημεία αντίστασης στις 2.713 και 2.774 μονάδες.

Ο δείκτης υψηλής κεφαλαιο-

ποίησης έκλεισε με άνοδο 0,07% στις 6.919,41 μονάδες ενώ η μεσαία κεφαλαιοποίηση έκλεισε στις 3.089,94 μονάδες με πτώση 0,30%.

Στα μη τραπεζικά blue chips, ανοδικά έκλεισαν έξι τίτλοι. Κέρδη 2,14% σημείωσε η HELLENIQ ENERGY, ακολούθησαν με κέρδη άνω του 1% οι Aegean, Lamda Development και Cenergy, ενώ με άνοδο 0,69% έκλεισε η Allwyn και

Διεθνώς το κλίμα παραμένει επιφυλακτικό, καθώς οι επενδυτές αξιολογούν τις επιπτώσεις των νέων εκθοπραξιών στη Μέση Ανατολή.

κατά 0,50% υψηλότερα έκλεισε η ΔΕΗ. Στον αντίποδα, με πτώση άνω του 1% έκλεισαν οι Βιοχάλκο, ΓΕΚ ΤΕΡΝΑ, Metlen, Aktor και ΔΑΑ. Ο τραπεζικός δείκτης σημείωσε κέρδη 0,51% κλείνοντας στις 3.227,62 μονάδες, με τη Eurobank να κλείνει 1,40% υψηλότερα, την Τράπεζα Πειραιώς να ακολουθεί με άνοδο 0,94% και Alpha Bank με

Η αγορά κινείται σε «ενταξιακούς» ρυθμούς ενόψει της μετάταξης της στις ανεπτυγμένες αγορές με αγοραστικό ενδιαφέρον που έχει αποχρώσει ενδείξεις προσομοίωσης στους νέους δείκτες και σταθμίσεις που θα ισχύουν από το κλείσιμο της 18ης Σεπτεμβρίου.

κέρδη 0,87%, ενώ απώλειες 1,62% κατέγραψε η CrediaBank, 1,34% χαμηλότερα έκλεισε η Optima Bank, πτώση 0,14% σημείωσε η Εθνική Τράπεζα και πτώση 0,10% η Τράπεζα Κύπρου.

Η αγορά κινείται σε «ενταξιακούς» ρυθμούς ενόψει της μετάταξης της στις ανεπτυγμένες αγορές με αγοραστικό ενδιαφέρον που

έχει αποχρώσει ενδείξεις προσομοίωσης στους νέους δείκτες και σταθμίσεις που θα ισχύουν από το κλείσιμο της 18ης Σεπτεμβρίου, επισμαίνει ο Μάνος Χατζηδάκης της Beta Securities. Παράλληλα, οι εισηγμένες εταιρείες φαίνεται ότι θα συνεχίσουν (και θα ενισχύσουν) την παράδοση των χειμερινών χρηματικών διανομών, με το

εκτιμώμενο μέγεθος να υπερβαίνει την περυσινή επίδοση του 1,2 δις. ευρώ.

Κατά τον αναλυτή, οι παράγοντες αυτοί, σε συνδυασμό με τα θετικά μηνύματα από την εταιρική κερδοφορία, έχουν περιορίσει αισθητά την επίδραση των γεωπολιτικών εντάσεων, του αυξημένου ενεργειακού κόστους και της ανόδου του κόστους χρήματος, διατηρώντας ισχυρή τη διάθεση ανάληψης επενδυτικού κινδύνου.

Καθώς η αγορά εισέρχεται στην τελική ευθεία μιας εντυπωσιακής χρονιάς, τόσο σε επίπεδο αποδόσεων όσο και συναλλακτικής δραστηριότητας, η επίμονη παρουσία αγοραστικού ενδιαφέροντος ενδεχομένως να προεξοφεί και κάποια εξέλιξη υψηλής επιχειρηματικής βαρύτητας. Η εκτίμηση αυτή δεν εδράζεται μόνο στην πορεία των τιμών, αλλά και στις κινήσεις που προηγήθηκαν μέσα στη χρονιά, μέσω των οποίων αντλήθηκαν κεφάλαια πολλών δισεκατομμυρίων ευρώ για τη χρηματοδότηση των επενδυτικών σχεδίων των εισηγμένων εταιρειών. Επομένως ίσως βρισκόμαστε πολύ κοντά στην επιβεβαίωση του χρηματιστηριακού ρητού ότι «οι τιμές θα φέρουν την ειδηση», υπογραμμίζει ο κ. Χατζηδάκης.

(Πηγή: Reuters)

ΞΕΝΑ ΧΡΗΜΑΤΙΣΤΗΡΙΑ

New York/Νέα Υόρκη				London/Λονδίνο			
(Σε δολάρια)				(Σε πέννες)			
Εταιρείες	5/9	Μετ.%	Κλείσιμο	Εταιρείες	Χθες	Μετ.%	Χθες
3M COMPANY	168,56	0,1485		ANGLO AMERICAN	4190	0,576	
ALCOA CORP	49,97	-2,1156		A.B.FOOD	2039	-1,593	
ALTRIA GROUP	68,88	-0,8778		ADMIRAL GRP	3862	1,31	
AMAZON COM	258,51	-0,1506		AMFOTAGASTA	3898	-0,434	
AMER EXPRESS C	326,16	-1,1097		AVIVA	726,6	-0,877	
AMER INTL GROU	76,21	-0,8457		ASTRAZENECA	12042	0,3	
AMGEN	437,23	-1,5514		BABCOCK INTL	980	-1,09	
APPLE INC	319,97	-2,5106		BAE SYS	1947,904	-0,486	
BANK OF AMERIC	62,68	-0,0638		BARCLAYS	496,55	0,604	
BAXTER INTL IN	25,83	1,0168		BRAMERTOB	4096,292	-0,63	
BOEING CO	212,25	0,8266		BERKLEY GHIL	3444	-0,347	
BRISTOL MYERS	66,82	-1,8652		BR.LAND	416,8	-0,287	
CATERPILLAR IN	813,94	1,7247		BUNZL	2649,401	-0,527	
THE CIGNA GP O	282,52	-1,3065		BP	546,4	1,241	
CHEVRON	208,6	-1,2871		BURBERRY GRP	10875	-0,136	
CISCO SYSTEMS	109,2	0,5432		BT GROUP	199,4	-1,238	
CITICORP	137,72	-0,304		COCACOLA HBC A	4480	-1,191	
CERNVECIAS	11,88	-0,3356		CENTRICA	151,45	2,203	
COCA-COLA CO	88,07	-0,8332		COMPASS GROUP	30,95	0,618	
COUGATE PALMOL	88,77	-1,4652		CAPITA GROUP	258,348	0,194	
DANAOS CORP	155,26	0,7201		DCX ENERGY	6335	-0,158	
DIANA SHIPPING	3,01	1,3468		DIAEO	1630	-1,629	
DOW INC	29,44	-3,0303		EXPERIAN	2788,505	-0,249	
DUPONT DE NMOU	131,59	0,3508		EASYJET	671,6	0,209	
GLBGATX EM MR E	38,09	1,5425		FRESNILLO	3079	-2,13	
ENTERGY CP	107,27	-0,4732		GE AEROSPACE O	337,12	1,0915	
EXXONMBL HLD O	159,47	-1,6892		GSK	1837,5	-0,487	
FEDEX CORP	322,52	-0,5519		HIKMA	1600	0,439	
FORD MOTOR CO	14,62	1,4573		HAMMERSON	358,742	-1,544	
INTL BUS MACHI	234,89	0,0767		HSBC HLDGS.UK	1578,987	-0,076	
GENERAL DYNAMI	359,39	-1,7711		INTL CONSOL AI	428,4	-0,649	
GE AEROSPACE O	337,12	1,0915		INTERCON. HOTE	156,15	-2,284	
GOLDM SACHS GR	1038,61	0,0655		3I GRP	2774	0,686	
HALLIBURTON CO	37,07	-0,59		IMPRBRANDS	2487,106	-0,683	
THE HTFD INS O	138,37	-1,1643		INTERTEK GROUP	5850	-0,171	
HP INC	32,64	2,2236		ITV	70	-1,547	
HOME DEPOT INC	321,05	0,9369		JOHNSON MATTHE	2305,6273	0,611	
INTEL CORP	95,8	4,5053		KINGFISHER	304,8021	-1,627	
JOHNSON JOHNSO	275,23	-1,1493		LAND SECS.	662,5	-0,075	
JPMORGAN CHASE	358,64	-0,9446		LEGAL&GEN.	294,504	-0,71	
LAZARD INC ORD	45	1,5114		DEUTSCHE BANK	113,313	0,666	
MCDONALD'S COR	255,69	-1,5175		MARKS & SP.	1	0,799	
MERCK & CO	150,33	-1,3194		MONDI	842,865	-1,876	
MICROSOFT CP	499,7	-2,0427		NATIONAL GRID	1149	-0,174	
3M COMPANY	168,56	0,1485		NEXT	15500	1,076	
MORGAN STANLEY	217,72	0,2625		PRUDENTIAL	1025,481	-0,049	
NIKE INC CL B	38,4	-0,9543		PERSIMMON	1130,5	-1,266	
NORFOLK SOUTHE	329,46	0,4972		PEARSON	1166,649	-1,443	
PFIZER INC	28,45	-1,2496		RELX	2575,54	-1,832	
PROCTER & GAMB	146,44	-0,3267					
ROCKWELL AUTOM	433,81	1,2912					
SLB LMTD ORD	57,51	0,1742					
SOUTHERN	88,11	-0,7435					
STEALTH GAS	9,29	-0,4287					
UNISYS CORP	2,62	1,1583					

Rio Tinto				Zurich/Zupixn			
(Σε δολάρια)				(Σε ελβ. φρά.)			
Εταιρείες	Χθες	Μετ.%	Χθες	Εταιρείες	Χθες	Μετ.%	Χθες
ABB LTD N	79	1,59		ABB LTD N	79	1,59	
ALBERTS	43,14	1,84		RICHEMONT N	185,4	-0,03	
AMGEN	8,02	0,53		RODSTADT	37,97	-2,62	
AMER MO BANK	43,42	0,67		REIX	30,1	-1,61	
AKZO NOBEL	60,16	-0,95		VOVAK	48,32	1,09	
ARCELORMITTAL	67,54	0,45		WOLTERS KLUWER	67,9	-1,39	
ASML HOLDING	1500,4	2,25					
HEINEKEN	72,26	-1,04					
ING GROEP	32,105	0,31					
KPN KON	4,098	0					
NN GROUP	79,7	-0,72					
MITSUBISHI ELE	5385	2,61					
MITSUBISHI MOT	367,6	-0,43					
NEC CORPORATIO	4610	-4,52					
NIKON HLDG	5120	0,75					
NIKON CORP	1874,5	-0,29					
NISSUI CORP	1628	-1,71					
NISSAN MOTOR C	316,6	0,51					
NOMURA HOLDING	1656	-0,78					
NISSAN CHEMICA	7954	0,66					
NIPPON PAPER I	1292						
OBAYASHI CORP	3018	0,23					
ODAKYU ELEC RA	1763	-1,37					
OII HOLDINGS	873,9	-0,15					
OSAKA GAS	5766	0,82					
RICOH CO LTD	1654	-2,13					
SECOM	6296	-1,64					
SEVEN & I HLDG	2039,5	-1,02					
SHARP CORP	637,4	-1,13					
SHIMIZU CORP	2417	1,96					
SHISEIDO	3380	-1,89					
SONY GROUP COR	3780	-2,7					
SMFG	6976	-1,51					
SUMITOMO CHEM	590,4	-0,72					
SUZUKI	3195	0					
TAISEI CORP	12825	1,06					
TDK CORPORATIO	2980,5	2,51					
TOBU RAILWAY	2911	-1,02					
TOKIO MARINE H	7923	-0,66					
TORAY INDUSTRI	1259	1,17					
TREND MICRO	5772	-5,38					
TOPY INDS LTD	3095	0					
TORAY INDUSTRI	1259	1,17					
TOYOBO	1644	0,49					
TOYOTA MOTOR C	3096	0,49					
YAMAHA CORP	1315	-0,75					

Amsterdam/Αμστερνταμ				Madrid/Μαδρίτη			
(Σε ευρώ)				(Σε ευρώ)			
Εταιρείες	Χθες	Μετ.%	Χθες	Εταιρείες	Χθες	Μετ.%	Χθες
AALBERTS	43,14	1,84		ACS CONS Y SER	104	1,8609	
AMGEN	8,02	0,53		AENA SME	25,48	-1,3168	
AMER MO BANK	43,42	0,67		ACERINOX	18,28	-0,4357	
AKZO NOBEL	60,16	-0,95		ACCIONA	209,2	2,9528	
ARCELORMITTAL	67,54	0,45		AMADEUS	56,26	-2,3264	
ASML HOLDING	1500,4	2,25		BBVA	25,38	-0,0394	
HEINEKEN	72,26	-1,04		BANKINTER	16,84	-0,1778	
ING GROEP	32,105	0,31		CAIXABANK	13,46	-0,407	
KPN KON	4,098	0		DSTR INT ALIME	40	1,1378	
NN GROUP	79,7	-0,72		ENDESA	41,43	0,5095	
MITSUBISHI ELE	5385	2,61		ENAGAS	16,55	-0,3012	
MITSUBISHI MOT	367,6	-0,43		FERRROVAL NV	49,73	-0,54	
NEC CORPORATIO	4610	-4,52		FOMENTO DE CON	10,9	-0,1832	
NIKON HLDG	5120	0,75		GRIFOLS	9,816	-0,7884	
NIKON CORP	1874,5	-0,29		IBERDROLA	19,83	-0,3017	
NISSUI CORP	1628	-1,71		INT AIRLINES G	4,984	-0,7962	
NISSAN MOTOR C	316,6	0,51		INDRA SISTEMAS	57,9	-2,3609	
NOMURA HOLDING	1656	-0,78		INDITEX	57,56	0,2089	
NISSAN CHEMICA	7954	0,66		MAPFRE	4,472	-0,8426	
NIPPON PAPER I	1292			MERLIN PROP	13,22	-0,3017	
OBAYASHI CORP	3018	0,23		ARCELORMITTAL	67,56	0,5058	
ODAKYU ELEC RA	1763	-1,37		REPSOL	28,17	1,5501	
OII HOLDINGS	873,9	-0,15		BCO DE SABADEL	37,39	0,2682	
OSAKA GAS	5766	0,82		BANCO SANTANDE	12,886	0,1399	
RICOH CO LTD	1654	-2,13		SACYR	4,322	0,3716	
SECOM	6296	-1,64		TELEFONICA	3,614	-1,8202	
SEVEN & I HLDG	2039,5	-1,02		TECNICAS REUN	25,44	0,9524	
SHARP CORP	637,4	-1,13					
SHIMIZU CORP	2417	1,96					
SHISEIDO	3380	-1,89					
SONY GROUP COR	3780	-2,7					
SMFG	6976	-1,51					
SUMITOMO CHEM	590,4	-0,72					
SUZUKI	3195	0					
TAISEI CORP	12825	1,06					
TDK CORPORATIO	2980,5	2,51					
TOBU RAILWAY	2911	-1,02					
TOKIO MARINE H	7923	-0,66					
TORAY INDUSTRI	1259	1,17					
TREND MICRO	5772	-5,38					
TOPY INDS LTD	3095	0					
TORAY INDUSTRI	1259	1,17					
TOYOBO	1644	0,49					
TOYOTA MOTOR C	3096	0,49					
YAMAHA CORP	1315	-0,75					

Paris/Παρίσι

ΧΡΗΜΑΤΙΣΤΗΡΙΟ ΑΘΗΝΩΝ

ΔΕΙΚΤΕΣ ΧΡΗΜΑΤΙΣΤΗΡΙΟΥ				
	Κλείσιμο	Προηγ.	Διαφορά Μετ.	
ΓΕΝΙΚΟΣ ΔΕΙΚΤΗΣ ΤΙΜΩΝ ΧΑ	2.706,65	2.702,54	4,11	0,15%
FTSE/Χ.Α. LARGE CAP	6.931,17	6.919,41	11,76	0,17%
ΔΕΙΚΤΗΣ ΤΙΜΩΝ EN.A. GROWTH ΧΑ	16.340,54	16.308,48	32,06	0,20%
FTSE/Χ.Α.ΥΦΗΛΗΣ ΜΕΡΙΣΜΑΤΙΚΗΣ ΑΠΟΔΟΣΗΣ	5.672,20	5.645,16	27,04	0,48%
ΔΕΙΚΤΗΣ ΤΙΜΩΝ ΜΙΚΡΗΣ ΚΕΦΑΛΑΙΟΠΟΙΗΣΗΣ ΧΑ	2.405,11	2.404,50	0,61	0,03%
FTSE/Χ.Α. MID CAP	3.087,26	3.089,94	-2,68	-0,09%
FTSE/Χ.Α. ΔΕΙΚΤΗΣ ΑΓΟΡΑΣ	1.625,99	1.623,10	2,89	0,18%
ΔΕΙΚΤΗΣ ΟΛΩΝ ΤΩΝ ΜΕΤΟΧΩΝ Χ.Α.	595,56	594,35	1,21	0,20%
ΔΕΙΚΤΗΣ ATHEX ESG	3.228,79	3.223,92	4,87	0,15%
FTSE/Χ.Α. LARGE CAP ΣΥΝΟΛΙΚΗΣ ΑΠΟΔΟΣΗΣ	12.714,82	12.693,25	21,57	0,17%
FTSE/Χ.Α. MID CAP ΣΥΝΟΛΙΚΗΣ ΑΠΟΔΟΣΗΣ	4.531,76	4.535,69	-3,93	-0,09%
ΕΛΛΗΝΙΚΟΣ ΔΕΙΚΤΗΣ MID & SMALL CAP	3.559,46	3.554,19	5,27	0,15%
ΔΕΙΚΤΗΣ ΣΥΝΟΛΙΚΗΣ ΑΠΟΔΟΣΗΣ ΓΕΝΙΚΟΥ ΔΕΙΚΤΗ Χ.Α.	5.468,42	5.460,11	8,31	0,15%
FTSE/Χ.Α. ΤΡΑΠΕΖΕΣ	3.223,06	3.227,62	-4,56	-0,14%
FTSE/ATHEX ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΑ & ΤΗΛΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΕΣ	7.552,73	7.525,42	27,31	0,36%
FTSE/ATHEX ΧΡΗΜΑΤΟΟΙΚΟΝΟΜΙΚΕΣ ΥΠΗΡΕΣΙΕΣ	15.055,01	15.076,09	-21,08	-0,14%
FTSE/ATHEX ΑΚΙΝΗΤΗΣ ΠΕΡΙΟΥΣΙΑΣ	5.598,21	5.598,28	-0,07	0,00%
FTSE/ATHEX ΚΑΤΑΝΑΛΩΤΙΚΑ ΠΡΟΪΟΝΤΑ	5.007,70	5.013,82	-6,12	-0,12%
FTSE/ATHEX ΒΑΣΙΚΑ ΑΓΑΘΑ	10.230,11	10.189,80	40,31	0,40%
FTSE/ATHEX ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΕΣ	12.728,04	12.721,43	6,61	0,05%
FTSE/ATHEX ΠΡΩΤΕΣ ΥΛΕΣ	11.187,65	11.145,29	42,36	0,38%
FTSE/ATHEX ΕΝΕΡΓΕΙΑ & ΥΠΗΡΕΣΙΕΣ ΚΟΙΝΗΣ ΩΦΕΛΕΙΑΣ	9.517,97	9.493,55	24,42	0,26%

Το Χρηματιστήριο Αθηνών και ο οίκος FTSE Russell ανακοίνωσαν τους νέους Συντελεστές Στάθμισης (Capping Factors) των μετοχών που συμμετέχουν στη σύνθεση των δεικτών FTSE/Χ.Α. Οι αλλαγές ισχύουν από τη συνεδρίαση της Δευτέρας 18 Δεκεμβρίου 2023.

ΚΑΤΑΝΟΜΗ ΑΞΙΑΣ ΣΥΝΑΛΛΑΓΩΝ	
ΤΡΑΠΕΖΕΣ	134.840.624,78
ΚΑΤΑΣΚΕΥΕΣ	20.830.581,49
ΣΥΜΒΑΤΙΚΟΣ ΗΛΕΚΤΡΙΣΜΟΣ	15.460.522,92
ΔΙΥΛΙΣΤΗΡΙΑ	14.387.484,00
ΔΙΥΛΙΣΤΗΡΙΑ & ΕΜΠΟΡΙΑ ΠΕΤΡΕΛΑΙΟΕΙΔΩΝ	9.772.460,23
ΤΥΧΕΡΑ ΠΑΙΧΝΙΔΙΑ	7.596.145,27
ΠΟΛΥΠΛΟΝ ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ ΚΟΙΝΗΣ ΩΦΕΛΕΙΑΣ	5.619.641,76
ΣΤΑΘΕΡΗ ΤΗΛΕΦΩΝΙΑ	5.184.303,38
ΔΙΑΦΟΡΟΠΟΙΗΜΕΝΟ ΕΜΠΟΡΙΟ	4.998.575,90
ΔΙΑΦΟΡΟΠΟΙΗΜΕΝΕΣ ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΕΣ	3.809.634,68
ΣΥΜΜΕΤΟΧΕΣ & ΑΝΑΠΤΥΞΗ ΑΚΙΝΗΤΗΣ ΠΕΡΙΟΥΣΙΑΣ	3.225.238,79
ΛΟΓΙΣΜΙΚΟ	2.306.458,29
ΤΣΙΜΕΝΤΑ	2.245.986,45
ΥΠΗΡΕΣΙΕΣ ΜΕΤΑΦΟΡΩΝ	1.714.983,37
ΜΗ ΣΙΔΗΡΟΥΧΑ ΜΕΤΑΛΛΑ	1.387.886,39
ΥΠΗΡΕΣΙΕΣ ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΩΝ ΥΠΟΛΟΓΙΣΤΩΝ	1.304.094,44
ΑΕΡΟΠΟΡΙΚΕΣ ΕΤΑΙΡΕΙΕΣ	1.259.985,48
ΑΝΑΨΥΚΤΙΚΑ	1.012.775,30
ΥΔΡΕΥΣΗ	868.838,19
ΤΡΟΦΙΜΑ	682.050,45
ΡΑΔΙΟΤΗΛΕΟΠΤΙΚΟΙ ΦΟΡΕΙΣ	589.873,05
ΕΙΔΗ ΠΡΟΣΩΠΙΚΗΣ ΦΡΟΝΤΙΔΑΣ	541.601,97
ΕΜΠΟΡΙΟ ΕΝΔΥΜΑΤΩΝ	410.494,21
ΤΑΞΙΔΙΑ & ΤΟΥΡΙΣΜΟΣ	295.672,98
Α.Ε.Ε.Α.Π. ΕΜΠΟΡΙΚΩΝ ΧΩΡΩΝ	263.956,12
Ε.Ε.Α.Π. ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΚΩΝ & ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΚΩΝ ΧΩΡΩΝ	255.034,73
ΕΞΕΙΔΙΚΕΥΜΕΝΟ ΛΙΑΝΙΚΟ ΕΜΠΟΡΙΟ	235.423,39

ΟΙ ΜΕΤΟΧΕΣ ΤΟΥ ΔΕΙΚΤΗ FTSE 25

	Κλείσιμο	Μετ.%
ΕΤΕ	17,6	0,43%
ΠΕΙΡ	10,675	-0,23%
ΕΥΡΩΒ	4,732	-1,19%
ΕΕΕ	53,7	2,09%
ΑΛΦΑ	4,724	-0,19%
ΔΕΗ	24	-1,07%
MTLN	47,52	-0,71%
ΜΟΗ	65	2,93%
ΒΟΧΓΡ	10,55	0,57%
ΓΕΚΤΕΡΝΑ	44,2	0,91%
ΟΤΕ	19,7	-0,51%
ΜΠΕΛΑ	26,7	0,53%
ΑΛΩΝ	13,1	0,00%
ΟΡΤΙΜΑ	11,85	0,94%
ΤΙΤΣ	52,7	-1,50%
ΕΛΠΕ	16,68	2,58%
ΣΕΝΕΡ	23,66	0,25%
ΑΚΤΡ	10,18	-0,97%
ΣΡΕΔΙΑ	0,974	0,10%
ΔΑΑ	10,43	1,07%
ΒΙΟ	17,38	1,88%
ΛΑΜΔΑ	6,9	-0,43%
ΑΡΑΙΓ	12,05	-2,03%
ΕΛΧΑ	3,7	-0,27%
ΕΥΔΑΠ	12,12	-0,66%

ΜΕΓΑΛΥΤΕΡΕΣ ΜΕΤΑΒΟΛΕΣ				
ΑΝΟΔΟΣ	Κλείσιμο	Μετ.	ΠΤΩΣΗ	Κλείσιμο Μετ.
QUALCO GROUP Α.Ε. (ΚΟ)	6,360	4,43%	MIG (ΚΟ)	3,275 -3,68%
ΜΟΤΟΡ ΟΙΛ (ΚΟ)	65,000	2,93%	SAFE BULKERS INC. (ΚΟ)	8,200 -3,53%
PERFORMANCE TECHNOLOGIES (ΚΟ)	9,860	2,71%	ΡΕΒΟΙΛ (ΚΟ)	1,750 -2,78%
HELLENIQ ENERGY Holdings (ΚΟ)	16,680	2,58%	ΑΕΡΟΠΟΡΙΑ ΑΙΓΑΙΟΥ (ΚΟ)	12,050 -2,03%
COCA-COLA HBC AG (ΚΟ)	53,700	2,09%	ΒΙΟΚΑΡΠΙΕΤ (ΚΟ)	1,600 -1,96%
VIOHALCO SA/NV (ΚΑ)	17,380	1,88%	ΕΛΑΣΤΡΟΝ (ΚΟ)	2,600 -1,89%
ΛΑΜΨΑ (ΚΟ)	48,200	1,69%	ALTER EGO MEDIA Α.Ε. (ΚΟ)	6,300 -1,87%
FOURLIS ΣΥΜΜΕΤΟΧΩΝ (ΚΟ)	4,165	1,34%	KPI - KPI (ΚΟ)	30,700 -1,60%
QUEST HOLDINGS (ΚΟ)	7,600	1,33%	ΕΛΜΑΚΤΩΡ (ΚΟ)	1,274 -1,55%
ΠΑΠΟΥΤΣΑΝΗΣ (ΚΟ)	3,420	1,18%	ΑΥΤΟΗΕΛΛΑΣ (ΚΟ)	11,760 -1,51%

ΜΕΓΑΛΥΤΕΡΕΣ ΣΥΝΑΛΛΑΓΕΣ			
ΑΞΙΑ		ΕΜΠΟΡΕΥΣΙΜΟΤΗΤΑ	
ΤΡΑΠΕΖΑ EUROBANK Α.Ε. (ΚΟ)	34.249.624,71	QUALCO GROUP Α.Ε. (ΚΟ)	0,52%
ΕΘΝΙΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ (ΚΟ)	30.974.730,19	ΥΚΝΟΤ INVEST (ΚΟ)	0,48%
ΑΛΦΗΑ ΤΡΑΠΕΖΑ Α.Ε. (ΚΟ)	28.128.876,11	DIMAND Α.Ε. (ΚΟ)	0,35%
ΤΡΑΠΕΖΑ ΠΕΙΡΑΙΩΣ Α.Ε. (ΚΟ)	26.767.848,30	ΕΚΤΕΡ (ΚΟ)	0,34%
ΜΟΤΟΡ ΟΙΛ (ΚΟ)	14.387.484,00	ΕΛΛΑΚΤΩΡ (ΚΟ)	0,30%
ΓΕΚ ΤΕΡΝΑ (ΚΟ)	13.141.218,19	ALPHA TRUST ΑΝΔΡΟΜΕΔΑ ΑΕΕΧ (ΚΟ)	0,28%
ΔΕΗ (ΚΟ)	12.704.242,74	ΟΤΕ (ΚΟ)	0,28%
HELLENIQ ENERGY Holdings (ΚΟ)	9.772.460,23	ΑΛΦΗΑ ΤΡΑΠΕΖΑ Α.Ε. (ΚΟ)	0,26%
ΑΚΤΟΡ ΟΜΙΛΟΣ ΕΤΑΙΡΕΙΩΝ (ΚΟ)	6.351.637,10	ΓΕΚ ΤΕΡΝΑ (ΚΟ)	0,25%
METLEN PLC (ΚΟ)	5.619.641,76	ΟΝΥΣ ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΗ (ΚΟ)	0,24%

ΠΑΡΑΓΩΓΑ - ΗΜΕΡΗΣΙΟ ΔΕΛΤΙΟ ΣΥΝΑΛΛΑΓΩΝ			
ΑΝΑΛΥΤΙΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΣΥΝΑΛΛΑΓΩΝ ΑΓΟΡΑΣ ΠΑΡΑΓΩΓΩΝ			
	ΑΡΙΘΜΟΣ ΠΡΑΞΕΩΝ	ΟΓΚΟΣ ΣΥΝΑΛΛΑΓΩΝ	ΑΡΙΘΜΟΣ ΑΝΟΙΚΤΩΝ ΣΥΜΒΟΛΑΙΩΝ
Σ.Μ.Ε. σε Δείκτες	176	799	10.432
FTSE/Χ.Α. Τράπεζες	12	57	3.590
FTSE/Χ.Α. Large Cap	164	742	6.842
MSCI GREECE REBASED	0	0	0
Σ.Μ.Ε. σε Μετοχές	1.203	15.613	2.185.677
ΑΔΜΗΕ ΣΥΜΜΕΤΟΧΩΝ Α.Ε. (ΚΟ)	4	5	12.413
ΑΕΡΟΠΟΡΙΑ ΑΙΓΑΙΟΥ (ΚΟ)	4	23	4.656
ΑΚΤΟΡ Α.Ε. ΣΥΜ/ΧΩΝ (ΚΟ)	30	270	219.481
Allwyn AG (ΚΟ)	27	122	15.173
ΑΛΦΗΑ ΤΡΑΠΕΖΑ (ΚΟ)	114	2.295	67.049
ΔΙΕΘΝΗΣ ΑΕΡΟΛΙΜΕΝΑΣ ΑΘΗΝΩΝ(ΚΟ)	0	0	514
ΑΥΤΟΗΕΛΛΑΣ (ΚΟ)	0	0	29
ΑΒΑΞ Α.Ε. (ΚΟ)	5	18	1.962
BALLY'S INTRALOT (ΚΟ)	11	576	1.405.038
BANK OF CYPRUS (ΚΟ)	2	20	897
COCA-COLA HBC AG (ΚΟ)	7	31	408
ΣΕΝΕΡΓΥ HOLDINGS (ΚΑ)	28	620	6.045
CrediaBank (ΚΟ)	106	3.426	204.813
ΕΛΛΑΚΤΩΡ (ΚΟ)	0	0	2.511
ΕΛΒΑΛΧΑΛΚΟΡ (ΚΟ)	60	495	25.167
EUROBANK (ΚΟ)	100	2.705	37.576
EURONEXT ATHENS (ΚΟ)	3	11	205
ΕΥΔΑΠ (ΚΟ)	16	74	14.363
FOURLIS ΣΥΜΜΕΤΟΧΩΝ (ΚΟ)	9	109	3.897
ΓΕΚ ΤΕΡΝΑ (ΚΟ)	25	211	4.609
HELLENIQ ENERGY (ΚΟ)	76	447	3.496
INTRACOM HOLDINGS (ΚΟ)	40	245	16.199
JUMBO (ΚΟ)	45	223	3.040
LAMDA DEVELOPMENT(ΚΟ)	65	273	39.644
METLEN PLC (ΚΟ)	86	704	15.046
MIG (ΚΟ)	1	3	158
ΜΟΤΟΡ ΟΙΛ (ΚΟ)	23	60	592
ΕΘΝΙΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ (ΚΟ)	45	375	14.053
ΤΡΑΠΕΖΑ ΟΡΤΙΜΑ BANK (ΚΟ)	13	35	503
ΟΤΕ (ΚΟ)	1	2	606
ΟΛΠ (ΚΟ)	0	0	42
ΤΡΑΠΕΖΑ ΠΕΙΡΑΙΩΣ (ΚΟ)	126	1.513	40.007
ΔΕΗ (ΚΟ)	50	213	18.661
QUEST ΣΥΜΜΕΤΟΧΩΝ (ΚΟ)	2	8	175
TITAN (ΚΑ)	39	261	1.991
VIOHALCO SA/NV (ΚΑ)	40	240	4.658
Δικαιώματα σε Δείκτες	32	702	5.169
FTSE/Χ.Α. Large Cap	32	702	5.169
Δικαιώματα σε Μετοχές	1	10	3.407
Allwyn AG (ΚΟ)	0	0	288
ΑΛΦΗΑ ΤΡΑΠΕΖΑ (ΚΟ)	0	0	1.267
EUROBANK (ΚΟ)	1	10	765
ΕΘΝΙΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ (ΚΟ)	0	0	439
ΟΤΕ (ΚΟ)	0	0	2
ΤΡΑΠΕΖΑ ΠΕΙΡΑΙΩΣ (ΚΟ)	0	0	580
ΔΕΗ (ΚΟ)	0	0	66
Συνολική Δραστηριότητα	1.412	17.124	2.204.685

ΧΡΗΜΑΤΙΣΤΗΡΙΟ ΑΞΙΩΝ ΚΥΠΡΟΥ

Τρίτη 8 Σεπτεμβρίου 2026

ΚΩΔ.	ΟΝΟΜΑ	ΚΑΤΟΤΑΤΗ	ΑΝΟΤΑΤΗ	ΜΕΣΗ ΣΤΑΘΜ.**	ΔΙΑΦ.*	ΤΙΤΛΟΙ	ΑΓΟΡΑ	ΠΩΛΗΣΗ	ΤΙΜΗ ΚΛΕΙΣΙΜ.	% ΜΕΤΑΒ.
ΚΥΡΙΑ ΑΓΟΡΑ										
Χρηματοοικονομικά										
ΕΥΡΩΒΚΥ ΤΡΑΠΕΖΑ EUROBANK Α.Ε. (ΚΟ με ΔΨ Κ)							4.0000	0.0000		
ΤΡΚΗ Bank of Cyprus Holdings Plc										
ΔΗΕΠ Demetra Holdings Plc (ΕΜ)	10.4700	10.6700	10.5024	0.6750	"12.528"		10.4800	10.6300	10.5000	0.29
ΛΕΠΕ 7Q Investments Public Limited (Σ)	0.1230	0.1350	0.1343	-0.5760	"18.434"		1.4050	1.4350	1.4100	-1.74

Καταναλωτικά Προϊόντα										
ΛΟΥΗ LOUIS PLC	0.1260	0.1290	0.1271	0.3560	"11.000"		0.1230	0.1270	0.1270	3.25

ΕΝΑΛΛΑΚΤΙΚΗ ΑΓΟΡΑ										
Χρηματοοικονομικά										
ΑΤΑΣ ATLANTIC INSURANCE COMPANY PUBLIC LTD	2.3800	2.3800	2.3800	1.0000	10		2.3600	2.3800	2.3800	0.85
ΚΟΣΑ ΚΟΣΜΟΣ ΑΣΦΑΛΙΣΤΙΚΗ ΕΤΑΙΡΕΙΑ ΔΗΜΟΣΙΑ ΑΤΔ							0.3100	0.3400		
MINE ΜΙΝΕΡΒΑ ΑΣΦΑΛΙΣΤΙΚΗ ΕΤΑΙΡΕΙΑ ΔΗΜΟΣΙΑ ΑΤΔ							0.0000	0.0435		
ΑΙΕΠ ΑΙΑΝΤΑΣ ΕΠΕΝΔΥΤΙΚΗ ΔΗΜΟΣΙΑ ΑΤΔ (ΕΜ)							0.0670	0.0735		
ΑΚΕΠ "ACTIBOND GROWTH FUND PUBLIC COMPANY LTD (ΕΜ, Σ)"							0.0110	0.0000		
ΓΙΕΠ "UNIGROWTH INVESTMENTS PUBLIC LTD (ΕΜ, Σ)"							0.0000	0.0000		
ΕΛΛΗΝ ELLINAS FINANCE PUBLIC COMPANY LTD							0.0000	0.3500		
ΙΝΕΠ INTERFUND INVESTMENTS PLC (ΕΜ)	0.0290	0.0305	0.0296	-0.0400	"5.000"		0.0270	0.0310	0.0305	1.67
ΙΣΕΠ "ΙΣΧΥΣ ΕΠΕΝΔΥΤΙΚΗ ΔΗΜΟΣΙΑ ΑΤΔ (ΕΜ, Σ)"							0.0310	0.0000		
ΚΕΑΕ CPI HOLDINGS PUBLIC LTD (Σ)							0.0000	0.0185		
ΡΕΕΠ "REGALLIA HOLDINGS & INVESTMENTS PUBLIC LTD (ΕΜ, Σ)"							0.0000	0.0000		
ΣΛΕΠ CLR INVESTMENT FUND PUBLIC LTD	0.0045	0.0050	0.0045	-0.0990	"203.410"		0.0040	0.0050	0.0045	-18.18
ΦΑΣΤ UNIFAST FINANCE & INVESTMENTS PUBLIC COMPANY LTD (Σ)							0.0000	0.0000		
ΧΑΕΠ "HARVEST CAPITAL MANAGEMENT PUBLIC LTD (ΕΜ, Σ)"							0.0115	0.0000		

Καταναλωτικά Προϊόντα										
ΑΓΡΟ "ΕΤΑΙΡΕΙΑ ΑΝΑΠΤΥΞΟΣ ΑΓΡΟΥ ""Η ΠΡΟΟΔΟΣ"" ΔΗΜΟΣΙΑ ΑΤΔ "							1.8600	0.0000		
ΚΟΙΝΣ CONSTANTINOU BROS HOTELS PUBLIC COMPANY LTD (Σ)							0.2100	0.2200		
ΛΕΠΤ LEPTOS CALYPSO HOTELS PUBLIC LTD							0.1920	0.2060		
ΛΟΞΕ LORDOS HOTELS (HOLDINGS) PUBLIC LTD							0.0000	1.5700		
ΤΟΚΙ TOP KINISIS TRAVEL PUBLIC LTD							0.0000	0.3480		

Βιομηχανία										
NTIA	DISPLAY ART PLC (Σ)						0.0230	0.0000		
ΡΟΛΑ	ROLANDOS ENTERPRISES PUBLIC LTD (Σ)						0.0070	0.0000		
ΔΒΚΔ	ΔΑΣΙΚΕΣ ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΕΣ ΚΥΠΡΟΥ ΔΗΜΟΣΙΑ ΑΤΔ	1.2800	1.3700	1.2812	3.1200	978	1.2600	1.3700	1.3700	9.60
ΚΕΤΣ	THE CYPRUS CEMENT PUBLIC COMPANY LTD	1.4050	1.4150	1.4100	-0.3040	"3,900"	1.4050	1.4150	1.4100	-0.70
ΚΥΘΡ	K. KYTHREOTIS HOLDINGS PUBLIC LTD	0.4780	0.5300	0.4782	-5.1790	"2,483"	0.0000	0.5300	0.5050	-4.72
ΤΣΙΒ	ΤΣΙΜΕΝΤΟΠΟΙΙΑ ΒΑΖΙΛΙΚΟΥ ΔΗΜΟΣΙΑ ΕΤΑΙΡΕΙΑ ΑΤΔ	6.0000	6.0000	6.0000	3.4720	10	5.9000	6.0000	6.0000	1.69

ΑΝΑΛΥΣΗ

Μακρύτερο και ακριβότερο πλέον το ταξίδι του πετρελαίου

Του ΓΚΑΒΙΝ ΜΑΓΚΟΥΑΪΡ / REUTERS

Οι **διοδρομές** μεταφοράς ενέργειας που σχεδιάστηκαν με γνώμονα μόνο την απόσταση και το χαμηλό κόστος φαίνεται πως δεν επαρκούν στον σημερινό, ασταθή και κατακερματισμένο κόσμο. Οι διαρκείς εντάσεις στις οποίες εμπλέκεται το Ιράν αναγκάζουν τους μεγάλους εισαγωγείς πετρελαίου να υιοθετήσουν εναλλακτικές διαδρομές, παρακάμπτοντας τους παραδοσιακούς ενεργειακούς κόμβους. Αυτή η μεταβάση σε ένα πιο δι-άσπαρτο δίκτυο συνεπάγεται υψηλότερο κόστος και μεγαλύτερους χρόνους μεταφοράς, αλλά ενισχύει την ενεργειακή ασφάλεια και περιορίζει την έκθεση σε γεωπολιτικούς κλυδωνισμούς.

Το μεταβαλλόμενο μείγμα εισαγωγών της Ιαπωνίας αποτυπώνει ξεκάθαρα αυτή τη στροφή. Προτού ο πόλεμος των ΗΠΑ και του Ισραήλ με το Ιράν πλήξει τη ναυσιπλοία στα Στενά του Ορμούζ, η Ιαπωνία –ο πέμπτος μεγαλύτερος αγοραστής πετρελαίου παγκοσμίως– κάλυπτε πάνω από το 90% των αναγκών της από τη Μέση Ανατολή. Χώρες όπως η Σαουδική Αραβία, το Ιράκ και το Ιράν εξασφάλιζαν σταθερές, μεγάλες ποσότητες που παραδίδονταν στα ιαπωνικά διυλιστήρια μέσω ενός σχετικά απλού ταξιδιού 21 ημερών. Από το τέλος Φεβρουαρίου, όταν η σύγκρουση διέκοψε τις εξαγωγές του Περσικού Κόλπου, οι ροές αργού από τη Μέση Ανατολή υποχώρησαν δραστικά. Σύμφωνα με την Kpler, οι μεταφερόμενοι όγκοι από τον Μάρτιο έως τον Ιούλιο ήταν 40% χαμηλότεροι σε ετήσια βάση, αναγκάζοντας την Ιαπωνία να στραφεί στη Βόρεια Αμερική. Έτσι, το διάστημα Μαρτίου - Ιουνίου οι ιαπωνικές εισαγωγές αμερικανικού πετρελαίου ξεπέρασαν τα 4,5 εκατομμύρια μετρικούς τόνους – έναντι λιγότερου από 1 εκατομμύριο την ίδια περίοδο το 2025. Αυτή η αύξηση άνω του 400% αντιστάθμισε τη μείωση κατά 54% των φορτίων από τη Μέση Ανατολή, συγκρατώντας τη συνολική πτώση των προμηθειών της χώρας. Παρ' όλα αυτά, η στροφή στις ΗΠΑ συ-

νεπάγεται υψηλότερο κόστος: το ταξίδι διαρκεί σχεδόν εννέα ημέρες παραπάνω, αυξάνοντας τα ναύλα και απαιτώντας νέο χρονοδιάγραμμα παραδόσεων για τα διυλιστήρια. Η Νότια Κορέα και η Ινδία στράφηκαν ομοίως στην Αμερική και στην Αφρική, ενώ η Κίνα απορρόφησε τους κραδαμούς αξιοποιώντας προσωρινά τα στρατηγικά αποθέματά της – αν και η επικείμενη επιστροφή της στις αγορές αργότερα το 2026 αναμένεται να οξύνει τον παγκόσμιο ανταγωνισμό. Αυτή η μετατόπιση αποδείχθηκε ιδιαίτερα κερδοφόρος για τους εναλλακτικούς παραγωγούς: οι εξαγωγές των ΗΠΑ το δεύτερο τρίμηνο κατέγραψαν ιστορικό ρεκόρ 61,6 εκατομμυρίων τόνων (αύξηση 43%), ενώ αντίστοιχες επιδόσεις-ρεκόρ σημείωσαν η Βραζιλία, η Αργεντινή, η Γουιάνα και η Ρωσία.

Παράλληλα, οι αγοραστές προσαρμόζονται σε αισθητά μεγαλύτερες διαδρομές. Χαρακτηριστικό παράδειγμα αποτελεί η Ινδία, η οποία το πρώτο εξάμηνο του 2026 τριπλασίασε τις εισαγωγές της από τη Βραζιλία, αντικαθιστώντας τις γρήγορες παραδόσεις των 3-5 ημερών από τη Μέση Ανατολή με ένα θαλάσσιο ταξίδι διάρκειας 25 ημερών. Για τους εισαγωγείς, η διαφοροποίηση των πηγών προσφέρει κρίσιμη ανθεκτικότητα στην εφοδιαστική αλυσίδα, αντισταθμίζοντας τα υψηλότερα ναύλα. Αμερικανοί και Αφρικανοί παραγωγοί αποκτούν συγκριτικό πλεονέκτημα καθώς οι διαδρομές τους παρακάμπτουν σε ευάλωτα θαλάσσια περάσματα – όπως τα Στενά του Ορμούζ, τη Διώρυγα του Σουέζ ή τη Διώρυγα του Παναμά, η οποία αντιμετωπίζει επίσης προβλήματα λόγω παρατεταμένης ξηρασίας.

Είναι πιθανό οι μεγάλοι αγοραστές να διατηρήσουν αυτές τις νέες συνεργασίες ως μέτρο αντιστάθμισης κινδύνου απέναντι στην αβεβαιότητα της Μέσης Ανατολής. Διαμορφώνεται έτσι ένας νέος ενεργειακός χάρτης, λιγότερο συγκεντρωτικός και ακριβότερος, αλλά σαφώς πιο ανθεκτικός.

Χωρίς μεγάλη μεταβολή το ΧΑΚ την Τρίτη

Σταθεροπονητικές τάσεις επικράτησαν την Τρίτη στο Χρηματιστήριο Αξιών Κύπρου. Ο Γενικός Δείκτης έκλεισε στις 319,28 μονάδες, σημειώνοντας οριακή πτώση 0,1%, ενώ η αξία των συναλλαγών διαμορφώθηκε στις €172.391,95.

Ο Γενικός Δείκτης έκλεισε στις 319,28 μονάδες.

Ο Δείκτης FTSE/CySE 20 έκλεισε στις 187,60 μονάδες, καταγράφοντας απώλειες 0,09%. Από τους επιμέρους χρηματιστηριακούς δείκτες, οριακή άνοδο 0,1% κατέγραψε η Εναλλακτική Αγορά. Αντίθετα, η Κύρια Αγορά κατέγραψε ζημιές σε ποσοστό 0,25% και

οι Επενδυτικές Εταιρείες 1,71%. Τα Ξενοδοχεία δεν παρουσίασαν μεταβολή.

Το μεγαλύτερο επενδυτικό ενδιαφέρον προσέλκυσαν οι τίτλοι της Τράπεζας Κύπρου με €131.573,95 (τιμή κλεισίματος €10,50 - άνοδος 0,29%), της Demetra Holdings με €25.991,32 (τιμή κλεισίματος €1,41 - πτώση 1,74%), της Κυπριακής Εταιρείας Τσιμέντων με €5.499 (τιμή κλεισίματος €1,41 - πτώση 0,70%), της ΚΕΟ με €2.978 (τιμή κλεισίματος €3,20 - πτώση 1,23%) και της Louis Plc με €1.398,39 (τιμή κλεισίματος €0,127 - άνοδος 3,25%). Από τις μετοχές που έτυχαν διαπραγματεύσεων, 6 κινήθηκαν ανοδικά, 6 καθοδικά και 2 παρέμειναν αμετάβλητες. Ο αριθμός των συναλλαγών ανήλθε στις 70.

Γιατί ευρωπαϊκές χώρες παίρνουν τον χρυσό τους από τη Β. Αμερική

Επαναπατρίζεται ή αποθηκεύεται στο Λονδίνο, στην κεντρική τράπεζα της Αγγλίας

Να απομακρύνουν τα αποθέματα χρυσού τους από τη Βόρεια Αμερική επιλέγουν οι ευρωπαϊκές χώρες, εν μέσω έντονων γεωπολιτικών αναταραχών. Η κεντρική τράπεζα της Ολλανδίας αποτελεί το πιο πρόσφατο παράδειγμα, καθώς προ ημερών επιβεβαίωσε ότι έχει μεταφέρει τόνους από τον χρυσό της χώρας εκτός ΗΠΑ και Καναδά, προκειμένου να είναι «καλύτερα προετοιμασμένη για σοβαρές κρίσεις».

Περίπου 86 τόνοι από το συνολικό απόθεμα των 313 τόνων που διατηρούσε η Ολλανδία στις ΗΠΑ και στον Καναδά μεταφέρθηκαν στο Λονδίνο «λόγω των αυξανόμενων γεωπολιτικών αναταραχών», σύμφωνα με την κεντρική τράπεζα, ώστε το πολύτιμο μέταλλο να είναι «έκτακτα διαθέσιμο για χρήση σε περίπτωση κρίσης».

Η κίνηση της κεντρικής τράπεζας της Ολλανδίας αναποφευκτα εγείρει ερωτήματα. Γιατί το έκαναν αυτό οι Ολλανδοί; Βλέπουν κάποιο σημαντικό οικονομικό σοκ στον ορίζοντα;

Οι αναλύτες εκτιμούν πως δεν ισχύει κάτι τέτοιο, αλλά πως η κίνηση αυτή ήταν σαφώς μια αντίδραση στην παγκόσμια αστάθεια και αβεβαιότητα, με τους πολέμους –στρατιωτικούς και οικονομικούς– να ωθούν τις χώρες να λαμβάνουν προφυλάξεις και να διατηρούν τον χρυσό τους πιο κοντά στην πατρίδα τους.

Νωρίτερα μέσα στο 2026, η Γαλλία ανακοίνωσε ότι είχε μεταφέρει τα αποθέματά της σε χρυσό από τις ΗΠΑ σε γαλλικό έδαφος. Παράλληλα, η γερμανική Bundesbank μετέφερε πάνω από 216 τόνους του πολύτιμου μετάλλου από αποθηκευτικούς χώρους στο εξωτερικό –111 τόνους από τη Νέα Υόρκη και 105 τόνους από το Παρίσι– σε διάστημα μερικών

Η **κεντρική** τράπεζα της Αγγλίας είναι ένας από τους μεγαλύτερους θεματοφύλακες χρυσού στον κόσμο. Κάτω από το 300 ετών κτίριο στο κέντρο του Λονδίνου φυλάσσονται περίπου 400.000 ράβδοι χρυσού, αξίας άνω των 200 δισ. λιρών (232,75 δισ. ευρώ).

Την τελευταία 4ετία, οι κεντρικές τράπεζες συσώρευναν κατά μέσον όρο 1.000 τόνους χρυσού ετησίως, από 500 την προηγούμενη 10ετία.

ετών, έως το 2016.

Είναι μια καινούργια στρατηγική; Πρόκειται για μια στρατηγική που έχει εφαρμοστεί και στο παρελθόν σε περιόδους παγκόσμιας αστάθειας. «Ορισμένες ευρωπαϊκές κεντρικές τράπεζες μετέφεραν μέρος των αποθεμάτων χρυσού τους στη Νέα Υόρκη κατά τη διάρκεια του Ψυχρού Πολέμου», εξηγούν αναλυτές της Goldman Sachs.

Ο Τζόζεφ Καβατόνι, ανώτερος στρατηγικός αναλυτής αγοράς στο World Gold Council, δήλωσε

στο BBC ότι ενώ οι πόλεμοι και οι εμπορικές εντάσεις «επιπράζουν ορισμένες από αυτές τις αποφάσεις», δεν «βρίσκονται στην κορυφή της λίστας» των παραγόντων που τις καθορίζουν. Ο πληθωρισμός, τα επιτόκια και η επιθυμία ο χρυσός να βρίσκεται σε ένα μέρος όπου μπορεί να πουληθεί γρήγορα παίζουν επίσης ρόλο.

Η De Nederlandsche Bank ανέφερε ότι ο χρυσός που απομακρύνθηκε από τις ΗΠΑ και τον Καναδά μεταξύ Μαρτίου και Αυγούστου του τρέχοντος έτους φυλάσσεται πλέον στα θησαυροφυλάκια της Τράπεζας της Αγγλίας. «Αναμένουμε ότι δεν θα χρειαστεί ποτέ να τα χρησιμοποιήσουμε, αλλά πρέπει να ενισχύσουμε την ανθεκτικότητα και την ετοιμότητά μας», δήλωσε ο διοικητής της ολλανδικής κεντρικής τράπεζας, Ολαφ Σάιπεν.

Το Λονδίνο θεωρήθηκε η καλύτερη επιλογή λόγω της θέσης του ως σημαντικού εμπορικού κέντρου σε παγκόσμιο επίπεδο.

Αν θέλει κανείς να μπορεί να αγοράσει ή να πουλήσει χρυσό γρήγορα σε περίπτωση κρίσης, το Λονδίνο είναι το ιδανικό μέρος, γεγονός που καθιστά την Τράπεζα της Αγγλίας δημοφιλή για την αποθήκευση αποθεμάτων.

Η συγκεκριμένη κεντρική τράπεζα είναι ένας από τους μεγαλύτερους θεματοφύλακες χρυσού στον κόσμο. Κάτω από το 300 ετών κτίριο στο κέντρο του Λονδίνου φυλάσσονται περίπου 400.000 ράβδοι χρυσού, αξίας άνω των 200 δισ. λιρών (232,75 δισ. ευρώ). Σύμφωνα με έρευνες του κλάδου που διεξήγαγε το World Gold Council, η Τράπεζα της Αγγλίας παραμένει ο πιο δημοφιλής τόπος αποθήκευσης, αλλά οι κεντρικές τράπεζες διαφοροποιούν όλο και περισσότερο τα σημεία όπου αποθηκεύουν το πολύτιμο μέταλλο.

Οι Ολλανδοί πούλησαν περίπου 59 τόνους στη Νέα Υόρκη και στη συνέχεια αγόρασαν επιπλέον αποθέματα στο Λονδίνο, πράγμα που σημαίνει ότι η συγκεκριμέ-

νη ποσότητα δεν χρειάστηκε να μεταφερθεί πάνω από τον Ατλαντικό. Ωστόσο, περισσότεροι από 27 τόνοι «μεταφέρθηκαν φυσικά» από τις ΗΠΑ και τον Καναδά στην ολλανδική πόλη Ζέιστ. Μια παρόμοια ποσότητα στάλθηκε επίσης από το Ζέιστ στο Λονδίνο.

Ο Καβατόνι, του World Gold Council, ανέφερε ότι μια τυπική προσέγγιση για τη μετακίνηση αποθεμάτων χρυσού είναι η πώληση του εμπορεύματος σε ένα μέρος και η αγορά του σε άλλο. «Ας πούμε ότι θέλω τον χρυσό μου στη Νέα Υόρκη και τον έχω στο Λονδίνο. Θα μπορούσα να τον πουλήσω στο Λονδίνο και να τον αγοράσω στη Νέα Υόρκη, την ίδια μέρα, την ίδια ώρα, πραγματοποιώντας ουσιαστικά μια μεταφορά μέσω λογιστικών εγγραφών χωρίς να χρειαστεί να τον υποβάλω σε οποιαδήποτε άλλη διαδικασία μεταφοράς».

Ο λόγος για τον οποίο η αποθήκευση χρυσού αποτελεί τόσο σημαντικό θέμα για τις κεντρικές τράπεζες είναι ότι αυξάνουν συνεχώς τις αγορές τους. Ωστόσο, η αποθήκευσή του στο εσωτερικό της χώρας έχει το κόστος της, καθώς απαιτεί επενδύσεις σε φυσική ασφάλεια, υποδομές ελέγχου και ασφάλιση, κόστος που μπορεί να είναι δυσανάλογο για τις μικρότερες κεντρικές τράπεζες.

Τα τελευταία τέσσερα χρόνια, οι κεντρικές τράπεζες συσώρευναν κατά μέσον όρο 1.000 τόνους χρυσού ετησίως, σημειώνοντας σημαντική αύξηση σε σχέση με τον μέσο όρο των 500 τόνων της προηγούμενης δεκαετίας, σύμφωνα με το World Gold Council. Η τάση αυτή χρονολογείται από την παγκόσμια χρηματοπιστωτική κρίση και αναμένεται να ενισχυθεί ακόμη περισσότερο το επόμενο έτος.

Ο Κρις Ρόκος εγκαταλείπει το Λονδίνο για την Αθήνα

Ακολούθησε την τάση άλλων επιχειρηματιών που φεύγουν από τη Μ. Βρετανία

Ο **Κρις Ρόκος**, ιδρυτής της Rokos Capital Management, η οποία διαχειρίζεται κεφάλαια ύψους 22 δισ. δολαρίων, μεταφέρει τη φορολογική κατοικία του στην Ελλάδα. Η απόφασή του αποτελεί σημαντική επιτυχία για το Λονδίνο, καθώς ο γνωστός διαχειριστής κεφαλαίων ήταν ο τρίτος μεγαλύτερος φορολογούμενος στη Βρετανία, έχοντας πληρώσει πρόσφατα 330 εκατ. λίρες σε φόρους.

Η φυγή του από το Λονδίνο προστίθεται σε ένα ευρύτερο κύμα αποχωρήσεων δισεκατομμυριούχων και στελεχών του City, μετά την κατάργηση του ιστορικού προνομιακού καθεστώτος «μη κατοίκων» (non-doms) και το μπαράζ νέων επιβαρύνσεων σε επενδύσεις, ακίνητα και κληρονομίες.

Την ώρα που η βρετανική κυβέρνηση επιχειρεί να συγκρατήσει κεφάλαια προσφέροντας φοροαπαλλαγή για εισοδήματα εξωτερικού για τέσσερα χρόνια, χώρες όπως η Ελλάδα αποδεικνύονται πολύ πιο ελκυστικές, σημειώνει το Bloomberg. Όπως σχολιάζει το πρακτορείο, η κίνηση αυτή αποτελεί σημαντική επιτυχία για

Ο γνωστός διαχειριστής κεφαλαίων ήταν ο τρίτος μεγαλύτερος φορολογούμενος στη Βρετανία, έχοντας πληρώσει πρόσφατα 330 εκατ. λίρες σε φόρους.

την Ελλάδα, η οποία έχει θεσπίσει κανόνες που επιτρέπουν σε ορισμένους αλλοδαπούς να καταβάλλουν κατ' αποκοπήν ετήσιο φόρο 100.000 ευρώ για το σύνολο των εισοδημάτων τους από το εξωτερικό. Ταυτόχρονα, η εξέλιξη συνιστά ισχυρό πλήγμα για το Ηνωμένο Βασίλειο. Η Rokos Capital Management (RCM) είναι ένα από τα μεγαλύτερα και πιο γνωστά macro hedge funds στον κόσμο και απασχολεί περισσότερους από 370 εργαζομένους σε Λονδίνο, Νέα Υόρκη, Αμπου Ντάμπι και Σιγκαπούρη. Ο Ρόκος ξεκίνησε την καριέρα του στο τμήμα ιδίων συναλλαγών της Credit Suisse και το 2002 αποχώρησε για να ιδρύσει την Brevan

Ο **Κρις Ρόκος** είναι ιδρυτής της Rokos Capital Management, η οποία διαχειρίζεται κεφάλαια ύψους 22 δισ. δολαρίων και απασχολεί περισσότερους από 370 εργαζομένους.

Howard Asset Management μαζί με τον Άλαν Χάουαρντ και άλλους traders. Το 2012 έφυγε από την Brevan Howard και αργότερα προσέφυγε στη Δικαιοσύνη για να απαλλαγεί από πενταετή ρήτρα μη ανταγωνισμού. Το 2015 ίδρυσε τη δική του εταιρεία, που φέρει το όνομά του. Σε αντίθεση με άλλα hedge funds αντιστοιχού μεγέθους, ο Ρόκος παραμένει ο

βασικός άνθρωπος πίσω από τις επενδυτικές αποφάσεις της RCM, καθώς οι σημαντικότερες κινήσεις είτε προτείνονται είτε εγκρίνονται από τον ίδιο.

Τη δεκαετία του 1980 φοίτησε με υποτροφία στο Eton College και αργότερα χρηματοδότησε τη δημιουργία υποτροφίας που φέρει το όνομά του. Φέτος δεσμεύτηκε να προσφέρει 190 εκατ.

στερλίνες στο Πανεπιστήμιο του Κέμπριτζ, τη μεγαλύτερη δωρεά που έχει γίνει ποτέ σε βρετανικό πανεπιστήμιο.

Το κύμα

Μεταξύ άλλων γνωστών επιχειρηματιών και στελεχών που έχουν εγκαταλείψει τη Βρετανία τα τελευταία χρόνια είναι ο μεγιστάνας του κάλυβα Λόκσμι Μιτάλ, ο Νόσσεφ Σαουίρις, ο πλουσιότερος άνθρωπος της Αιγύπτου και συνιδιοκτήτης της Αστον Βίλα, καθώς και ο Ρίτσαρντ Γκοντ, ο αντιπρόεδρος της Goldman Sachs. Το κύμα αποχωρήσεων συνδέεται με την κατάργηση του ειδικού φορολογικού καθεστώτος για τους non-doms και με τους φόβους για νέες αυξήσεις φόρων από την κυβέρνηση των Εργατικών. Οικονομολόγοι εκτιμούν ότι ο Βρετανός υπουργός Οικονομικών Τζον Χίλι ενδέχεται να ανακοινώσει νέες φορολογικές αυξήσεις στον προϋπολογισμό του επόμενου μήνα, προκειμένου να ενισχύσει τα δημόσια οικονομικά. Ο σκώδης υπουργός Οικονομικών Αντριου Γκρίφιθ κατηγορήσε την κυβέρνηση των Εργατικών ότι αυξάνει τους φόρους στις επιχειρήσεις.

Deloitte.

Ready to make progress?
Explore your fit.

Scan to explore

